

**J. Povšnar, M. Koprivnikar Šušteršič, M. Kovač,
J. Kušar, T. Nenadič, A. Vidrih**

Analiza poslovanja slovenskih gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2016

Delovni zvezek 2/2017, let. XXVI

Objava in povzemanje prispevkov sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira. Avtorstvo je treba pripisati avtorju prispevka in ne Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj. Mnenja, ugotovitve in sklepi so namreč v celoti avtorjevi in ne odražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Kratka vsebina: Avtorji v delovnem zvezku analizirajo poslovanje gospodarskih družb po posameznih dejavnostih. Poudarek je na zadnjem letu, to je letu 2016, medčasovne primerjave pa so mogoče v obdobju 2008–2016. Avtorje zanimajo predvsem glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnikih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, ter pomembnejši strukturni premiki.

Ključne besede: gospodarske družbe, poslovni izid, dodana vrednost, kazalniki uspešnosti poslovanja, statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki ter saniranje okolja, oskrba z elektriko, plinom in paro, gradbeništvo, trgovina, promet in skladiščenje, gostinstvo, informacijske in komunikacijske dejavnosti, poslovanje z nepremičninami, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, druge raznovrstne poslovne storitve.

Izdajatelj:

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

Gregorčičeva 27

1000 Ljubljana

Tel: (+386) 1 478 1012

Telefaks: (+386) 1 478 1070

E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: Urška Brodar (urska.brodar@gov.si)

Delovni zvezek: Analiza poslovanja slovenskih gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2016

Avtorji: Jure Povšnar (jure.povsnar@gov.si), Mojca Koprivnikar Šušteršič (mojca.koprivnikar@gov.si), mag. Mateja Kovač (mateja.kovac@gov.si), mag. Janez Kušar (janez.kusar@gov.si), mag. Tina Nenadič (tina.nenadic@gov.si), mag. Ana Vidrih (ana.vidrih@gov.si).

Delovni zvezek je recenziran.

Delovni zvezek ni lektoriran.

Ljubljana, oktober 2017

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI-ID=292128000](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID=292128000)
ISBN 978-961-6839-35-8 (pdf)

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
2 NEKATERE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA IN PREMOŽENJSKO-FINANČNEGA POLOŽAJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2016	2
3 PREGLED POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH	7
3.1 KMETIJSTVO IN Z NJIM POVEZANE DEJAVNOSTI (A).....	9
3.2 RUDARSTVO (B).....	15
3.3 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	18
3.4 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN PARO (D)	24
3.5 OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA (E).....	27
3.6 GRADBENIŠTVO (F).....	30
3.7 TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL (G).....	33
3.8 PROMET IN SKLADIŠČENJE (H).....	40
3.9 GOSTINSTVO (I).....	45
3.10 INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI (J).....	50
3.11 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI (L)	55
3.12 STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI (M)	60
3.13 DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI (N)	65
4 ZAKLJUČEK	70
5 SEZNAM LITERATURE IN VIROV	73
PRILOGA: Opredelitev kazalnikov, uporabljenih v analizi poslovanja gospodarskih družb	75

PRILOGA K DELOVNEMU ZVEZKU: STATISTIČNE TABELE V EXCELOVI DATOTEKI

Kazalo okvirjev, slik in tabel

Okvir 1: Koncentracija v nespecializiranih pretežno živilskih prodajalnah na drobno.....	38
Okvir 2: Poslovanje malih podjetnikov v gostinstvu	49
Slika 1: Neto čisti dobiček in njegovi glavni sestavini ¹ v obdobju 2002–2016 ^{2,3}	3
Slika 2: Prihodki od prodaje doma in na tujem trgu v obdobju 2008–2016	4
Slika 3: Stroški dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih v obdobju 2008–2016	4
Slika 4: Deli finančnih odhodkov in finančni prihodki v obdobju 2008–2016.....	5
Slika 5: Dolg, kapital ter delež dolga v virih sredstev v obdobju 2002–2016 ¹	6
Slika 6: Struktura dodane vrednosti po dejavnostih v letu 2016	7
Slika 7: Sprememba v strukturi dodane vrednosti družb v obdobju 2008–2016.....	8
Slika 8: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja po dejavnostih v letih 2015 in 2016	8
Slika 9: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah področja A v obdobju 2008–2016	10
Slika 10: Neto poslovni izid gospodarskih družb primarne dejavnosti v obdobju 2008–2016	11
Slika 11: Neto poslovni izid gospodarskih družb primarne dejavnosti po oddelkih v letih 2015 in 2016	11
Slika 12: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah ŽPI v obdobju 2008–2016	13
Slika 13: Poslovni izid gospodarskih družb ŽPI v obdobju 2008–2016.....	14
Slika 14: Neto poslovni izid gospodarskih družb ŽPI po strukturi v letih 2015 in 2016.....	14
Slika 15: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2016 ter poslovni rezultat v letih 2015 in 2016.....	16
Slika 16: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2016 glede na leto 2015 po komponentah.....	17
Slika 17: Dodana vrednost in zaposlenost v predelovalnih dejavnostih	19
Slika 18: Prihodki od prodaje družb predelovalnih dejavnosti, 2016.....	20
Slika 19: Neto dobiček iz poslovanja v družbah predelovalnih dejavnosti	21
Slika 20: Finančno poslovanje družb predelovalnih dejavnosti	22
Slika 21: Neto čisti dobiček družb predelovalnih dejavnosti	23
Slika 22: Zadolženost družb predelovalnih dejavnosti	23
Slika 23: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2016 ter poslovni rezultat v letih 2015 in 2016.....	25
Slika 24: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2016 glede na leto 2015 po komponentah	26
Slika 25: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti E v obdobju 2008–2016	28
Slika 26: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E v obdobju 2008–2016.....	29
Slika 27: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E po oddelkih v letih 2015 in 2016.....	29
Slika 28: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2016	34
Slika 29: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2016	34
Slika 30: Poslovni izid družb trgovskih oddelkov v letih 2015 in 2016.....	35
Slika 31: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga, materiala in storitev v trgovinskih družbah v letih 2009, 2015 in 2016.....	36
Slika 32: Kazalnika koncentracije v nespecializiranih, pretežno živilskih prodajalnah na drobno v obdobju 2000–2016.....	38
Slika 33: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2016	39
Slika 34: Zadolženost trgovinskih družb v letu 2016.....	39
Slika 35: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2016 ter poslovni rezultat v letih 2015 in 2016	41

Slika 36: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2016 glede na leto 2015 po komponentah.....	42
Slika 37: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb leta 2016.....	46
Slika 38: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gostinskih gospodarskih družbah v letu 2016 ...	47
Slika 39: Poslovni izid družb gostinskih oddelkov v letih 2015 in 2016	47
Slika 40: Zadolženost in finančna pokritost gostinskih družb v obdobju 2008–2016	48
Slika 41: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2016.....	51
Slika 42: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2016.....	52
Slika 43: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letih 2015 in 2016	53
Slika 44: Zadolženost v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2016	54
Slika 45: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letu 2016.....	56
Slika 46: Poslovni izid nepremičninskih družb v letih 2015 in 2016	57
Slika 47: Transakcije in cene stanovanjskih nepremičnin	57
Slika 48: Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2015 in 2016.....	58
Slika 49: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2015 in 2016	59
Slika 50: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2016	61
Slika 51: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2016.....	62
Slika 52: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letih 2015 in 2016	63
Slika 53: Zadolženost v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2016 ..	64
Slika 54: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2016.....	66
Slika 55: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2016.....	67
Slika 56: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letih 2015 in 2016	68
Slika 57: Zadolženost v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2016	69
Tabela 1: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v izbranih letih.....	2
Tabela 2: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb področja A v izbranih letih.....	9
Tabela 3: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb (GD) v dejavnosti proizvodnje živil in pijač v izbranih letih	12
Tabela 4: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva v izbranih letih.....	15
Tabela 5: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v izbranih letih	18
Tabela 6: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z elektriko, plinom in paro v izbranih letih	24
Tabela 7: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odpadki in odpadki ter saniranja okolja (E) v izbranih letih	27
Tabela 8: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gradbeništva v izbranih letih.....	30
Tabela 9: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil v izbranih letih.....	33
Tabela 10: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti prometa in skladiščenja v izbranih letih	40
Tabela 11: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gostinstva v izbranih letih	45

Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja malih samostojnih podjetnikov v gostinstvu v obdobju 2008–2016 ..	49
Tabela 13: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v izbranih letih ..	50
Tabela 14: Izbrani kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v izbranih letih ..	55
Tabela 15: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v izbranih letih ..	60
Tabela 16: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v izbranih letih ..	65

Kratice Standardne klasifikacije dejavnosti (SKD 2008)

A – kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, **B** – rudarstvo, **C** – predelovalne dejavnosti, **D** – oskrba z električno energijo, plinom in paro, **E** – oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja, **F** – gradbeništvo, **G** – trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil, **H** – promet in skladiščenje, **I** – gostinstvo, **J** – informacijske in komunikacijske dejavnosti, **K** – finančne in zavarovalniške dejavnosti, **L** – poslovanje z nepremičninami, **M** – strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, **N** – druge raznovrstne poslovne dejavnosti, **O** – dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti, **P** – izobraževanje, **Q** – zdravstvo in socialno varstvo, **R** – kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, **S** – druge dejavnosti.

Seznam kratic

AJPES – Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

BDP – bruto domači proizvod

DURS – Davčni urad Republike Slovenije

EU – Evropska unija

EUR – evro

FURS – Finančna uprava Republike Slovenije

HHI – Hirschman-Herfindahlov indeks

HSE – Holding Slovenske elektrarne

MF – Ministrstvo za finance

NACE – statistična klasifikacija dejavnosti Evropske skupnosti (fr. Nomenclature Statistique des activités économiques dans la Communauté européenne)

o. t. – odstotna točka

SKD – standardna klasifikacija dejavnosti

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

TEŠ 6 – šesti blok Termoelektrarne Šoštanj

TK – telekomunikacijske dejavnosti

UMAR – Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj

ŽPI – živilsko predelovalna industrija

Povzetek

V delovnem zvezku na podlagi podatkov AJPES, pridobljenih iz bilanc stanja in izkazov poslovnega izida gospodarskih družb, analiziramo poslovanje teh družb. Analiza zajema obdobje od leta 2008 (ko je prišlo do spremembe Standardne klasifikacije dejavnosti; v nadaljevanju SKD) do leta 2016, pri čemer je glavni poudarek na spremembah v zadnjem letu. Dodana vrednost gospodarskih družb se je v letu 2016 močno povečala in je pomenila okoli 56 % dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva (upoštevaje prve ocene o dodani vrednosti SURS). Poslovni rezultat gospodarskih družb se je, po močnem poslabšanju med krizo, v letu 2016 že tretje leto zapored zelo izboljšal. Poslabšanje v krizi se je kazalo v negativnem rezultatu iz financiranja in zmanjšanem dobičku iz poslovanja. V letu 2016 je do nadaljnjega izboljšanja prišlo pri obeh komponentah, s čimer se je neto čisti dobiček gospodarskih družb s 3187 mio EUR močno približal najvišji ravni iz leta 2007. Neto dobiček iz poslovanja je bil najvišji doslej, neto izguba iz financiranja pa najmanjša po začetku krize. Na strani poslovnih prihodkov se je nadaljevalo povečevanje prihodkov od prodaje na trgu EU, medtem ko prihodki na domačem trgu v zadnjih letih stagnirajo. Nadalje so se zmanjšali stroškovni pritiski. Vse manj je prevrednotovanj premoženja družb in s tem odpisov vrednosti, ob ugodnih razmerah na svetovnih surovinskih trgih se znižujejo nekateri stroški materiala in energije, pa tudi sicer spet rastoči stroški dela se na enoto proizvoda še znižujejo. Visoki finančni odhodki se po letu 2010 zmanjšujejo. V začetku so se zmanjševali zlasti odhodki iz bančnih posojil, ko so se družbe intenzivno razdolževale, v letih 2015 in 2016 pa so močno upadli tudi odhodki povezani z odpisi in oslabitvami. Zadolženost gospodarskih družb (delež dolga v virih sredstev) se je tako lani nadalje znižala in je bila s 53 % na ravni z začetka prejšnjega desetletja.

Summary

This working paper analyses business results of Slovenian commercial companies using AJPES statistical data from companies' balance sheets and profit and loss statements. The analysis covers the period 2008–2016 (following the revision of NACE in 2008), focusing mainly on changes in company performance in 2016. Value added of commercial companies increased significantly in 2016 and accounted for around 56% of total value added created in the Slovenian economy (according to the first estimates by SURS). After a significant deterioration during the crisis, in 2016 company performance improved considerably for the third year in a row. The negative trends from the beginning of the crisis were reflected through huge financial loss and deterioration in operating profit. Both components improved further in 2016, resulting in total net profit of EUR 3,187 million, which is close to the record level of 2007. Net operating profit was the highest thus far while financial loss declined to the lowest level in nine years. On the revenue side, export revenues from sales to EU countries increased further, with revenues from the domestic market stagnating in the last few years. The cost pressures also eased significantly. Write-offs of value have dropped substantially owing to the lower needs for the revaluation of assets, as have, with favourable conditions on raw material markets, some material and energy costs. Although labour costs are rising again, their share in value added continues to contract. The high financial expenses have declined since 2010. At first particularly expenses attributable to bank loans diminished strongly, as a sign of intensive corporate deleveraging, while in 2015 and 2016 there was also a large decline in the impairment of financial investments. In 2016 the indebtedness of commercial companies (the ratio of debt to total liabilities) dropped further, to 53 %, the level seen at the beginning of the previous decade.

1 UVOD

Strukturne statistike podjetij so pomemben vir podatkov o posameznih dejavnostih gospodarstva, saj omogočajo analize na precej bolj razčlenjeni ravni SKD kakor na primer nacionalni računi, ki zagotavljajo predvsem tako imenovane makro podatke o nacionalnem gospodarstvu. Njihova slabost pa je, da se objavljajo s precejšnjim časovnim zamikom. Zato si za bolj tekoče spremljanje gibanj v posameznih dejavnostih pomagamo s statističnimi podatki o poslovanju gospodarskih družb. Uporabljeni podatki za razliko od strukturnih statistik ali nacionalnih računov ne vključujejo rezultatov vseh poslovnih subjektov (poleg gospodarskih družb so to še samostojni podjetniki, zadruga, društva, pravne osebe zasebnega in javnega prava). Z analizo podatkov o poslovanju gospodarskih družb tako zajamemo več kot polovico dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva in skoraj dve tretjini dodane vrednosti dejavnosti pretežno zasebnega sektorja (A-N, R-T).

V delovnem zvezku analiziramo statistične podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb¹ predvsem z vidika posameznih dejavnosti slovenskega gospodarstva. Zanimajo nas (i) glavne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja družb s poudarkom na dejavnostih, ki vplivajo na ustvarjeno dodano vrednost in konkurenčnost posameznih dejavnosti, in (ii) pomembnejši strukturni premiki. Tako dobimo podrobnejši pogled v posamezne dejavnosti, kar uporabljamo na eni strani kot podlago za napovedovanje BDP s strani proizvodnje (dodane vrednosti), ki je sestavni del napovedi gospodarskih gibanj UMAR. Na drugi strani pa so te analize ena od podlag za spremljanje napredka pri razvoju in konkurenčnosti podjetniškega sektorja. V posameznih storitvenih dejavnostih, v katerih ob gospodarskih družbah razmeroma velik del dodane vrednosti dejavnosti ustvarijo še majhni samostojni podjetniki, dodajamo tudi kratko informacijo o njihovem poslovanju.

Zaradi spremembe SKD z letom 2008 v delovnem zvezku večinoma analiziramo obdobje po tem letu.

Ker se je leta 2008 začela uporabljati nova klasifikacija SKD (SKD 2008), ki se od do tedaj veljavne klasifikacije SKD 2002 precej razlikuje², podatki AJ PES o poslovanju gospodarskih družb za leto 2008 na ravni posameznih dejavnosti niso primerljivi s podatki pred tem letom. Zato smo se v primeru analiz posameznih dejavnosti omejili na obdobje po letu 2008, za celotno skupino gospodarskih družb (poglavje 2) in nekatere dejavnosti, kjer ni bilo večjih sprememb, pa so mogoče primerjave tudi za daljše obdobje. Podatki za vsako od analiziranih let vključujejo gospodarske družbe, ki so v tistem letu dejansko poslovale.

Delovni zvezek ima tri poglavja in statistično prilogo. Uvodu sledi poglavje, v katerem predstavljamo nekatere skupne značilnosti poslovanja in premoženjsko-finančnega položaja gospodarskih družb v Sloveniji. Večino prostora pa v nadaljevanju namenjamo analizi poslovanja družb v posameznih dejavnostih klasifikacije SKD. Vključene so večje dejavnosti zasebnega sektorja brez finančnih in zavarovalniških storitev (K), in sicer: kmetijstvo in nekatere z njim povezane dejavnosti (A, C 10 in C 11), rudarstvo (B), predelovalne dejavnosti (C), oskrba z elektriko, plinom in paro (D), oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odplakami ter saniranje okolja (E), gradbeništvo (F), trgovina (G), promet in skladiščenje (H), gostinstvo (I), informacijske in komunikacijske dejavnosti (J), poslovanje z nepremičninami (L), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M) ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N). Delovni zvezek končujemo s sklepnimi ugotovitvami, prilagamo pa mu še obsežnejšo statistično prilogo.

¹ Objavlja jih AJ PES na podlagi letnih poročil, ki jih enkrat letno predložijo gospodarske družbe.

² Klasifikacija SKD 2008 je podrobno predstavljena na spletni strani SURS (<http://www.stat.si>). Osnovna razdelitev dejavnosti do ravni oddelkov (dvomestna šifra) pa je razvidna tudi iz statistične priloge, ki je priložena delovnemu zvezku v obliki Excelove datoteke.

2 NEKATERE ZNAČILNOSTI POSLOVANJA IN PREMOŽENJSKO-FINANČNEGA POLOŽAJA GOSPODARSKIH DRUŽB V LETU 2016

Tabela 1: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	51.997	55.734	65.214	65.603
Število zaposlenih ¹	510.754	462.643	444.839	459.463
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	1.657,0	-256,5	1.640,0	3.186,8
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	2.006	1.800	1.360	1.377
Število zaposlenih/podjetje	9,8	8,3	6,8	7,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	195	218	199	192
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,043	1,030	1,036	1,048
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	1,7	-0,3	1,9	3,6
Donosnost prihodkov (v %)	1,9	-0,3	2,0	3,8
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.279	36.044	41.124	42.094
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	21.376	22.719	24.758	25.294
Delež stroškov dela v dod. vrednosti (v %)	60,6	63,0	60,2	60,1
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	65,2	62,2	55,2	53,2
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,9	35,3	30,2	28,7
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	56,8	61,0	73,0	77,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	88,8	90,5	99,1	102,6
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	29,7	30,7	38,4	39,2
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	61,3	62,0	61,4	60,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolg. sredstvih (v %)	15,7	15,4	18,2	18,5

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatek o številu zaposlenih pomeni povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in je izračunan kot število delovnih ur v koledarskem (obračunskem) letu, za katere so zaposleni dobili plačo in nadomestilo plače /(deljeno) z možnimi delovnimi urami za koledarsko (poslovno) leto. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

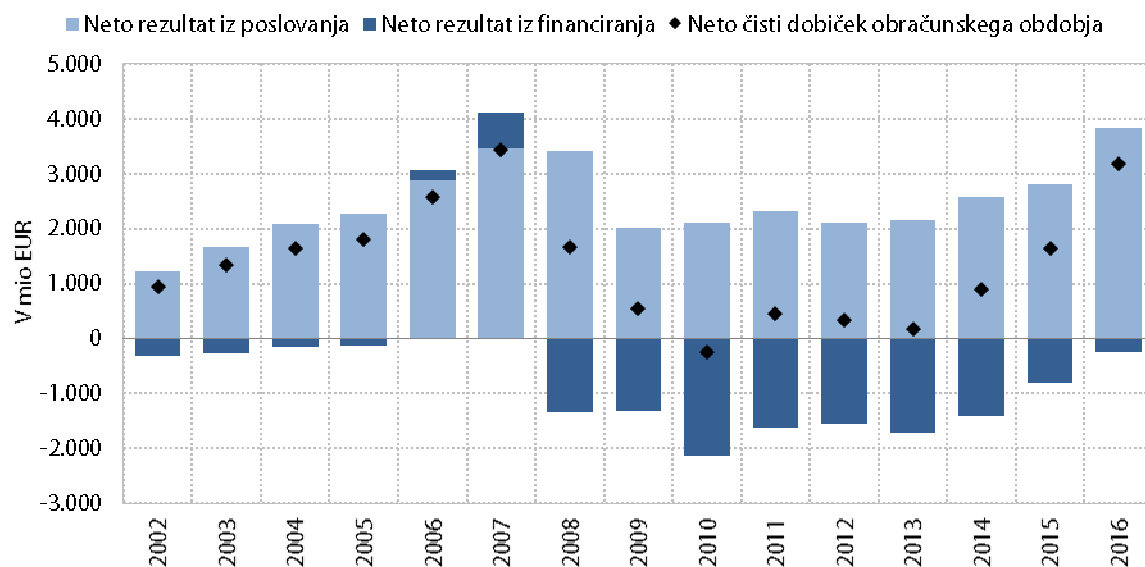
Poslovanje gospodarskih družb se je v letu 2016 nadalje izboljšalo in približalo najuspešnejšim letom.

Rast dodane vrednosti je bila visoka³, kar je skladno s pozitivno sliko o gospodarski rasti, kot jo kažejo tudi prve ocene SURS o rasti BDP za celotno gospodarstvo v tem letu. Tako dodana vrednost kot tudi število zaposlenih v družbah sta s v letu 2016 povečala že tretje leto zapored, glede na predkrizno leto 2008 pa je zaposlenih za desetino manj, dodana vrednost pa je višja za dobrih 7 % (nominalno). V zadnjih treh letih se je močneje krepil tudi dobiček družb. Neto čisti dobiček družb se je povzpел na skoraj 3,2 mrd EUR in je nekoliko zaostal le za letom 2007, neto dobiček iz poslovanja pa je bil najvišji doslej. Neto izguba iz

³ Po AJPES je v letu 2016 nominalna rast dodane vrednosti gospodarskih družb znašala 5,7 %.

financiranja je bila najmanjša po začetku krize. Neto čisti dobiček se je v letu 2016 skoraj podvojil, kar je v veliki meri posledica izboljšane poslovanja v največjih gospodarskih dejavnostih, pa tudi ponovno pozitivnega poslovnega rezultata v dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro. V gospodarskih družbah se proces saniranja bilanc z razdolževanjem počasi zaključuje, s hkratnim večjim naraščanjem obsega kapitala pa se je v lanskem letu po daljšem zniževanju spet povečal obseg virov sredstev družb. Kljub temu, da so viri sredstev družb še vedno za več kot 13 % nižji kot leta 2008, je njihovo ponovno naraščanje pomemben pokazatelj uspešnega okrevanja družb po krizi.

Slika 1: Neto čisti dobiček in njegovi glavni sestavini¹ v obdobju 2002–2016^{2,3}

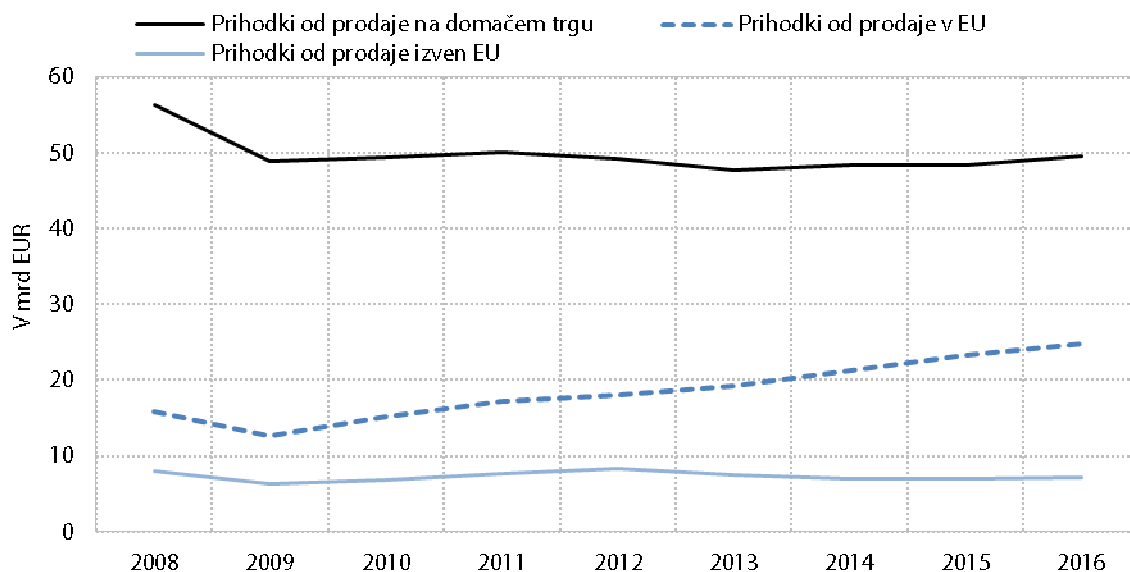
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Poslovni rezultat obračunskega obdobja je rezultat poslovanja družb v njihovi osnovni dejavnosti (rezultat iz poslovanja), iz financiranja (rezultat iz financiranja) in iz drugega delovanja. Ker tretja komponenta predstavlja relativno manj pomemben del celotnega poslovnega rezultata, je v sliki ne prikazujemo posebej. ² Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (glej tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007). ³ Podatki za vsa leta se nanašajo na gospodarske družbe, ki so dejansko poslovale v posameznem letu, kar pomeni, da so pridobljeni iz bilanc za tekoče leto.

Gospodarnost poslovanja⁴ se je ponovno izboljšala zlasti zaradi rasti prihodkov od izvoza v države EU.

To povezujemo z nadaljnjo rastjo povpraševanja na trgu EU in izboljšanjem naše izvozne konkurenčnosti na tem trgu.⁵ Od leta 2013 se je nekoliko povečal tudi prihodek na domačem trgu, ki pa ostaja precej nižji kot pred krizo. Največ prihodka družbe še vedno ustvarijo doma, a se je delež izvoznih prihodkov v vseh prihodkih v obdobju 2008–2016 povečal kar za tretjino, na skoraj 40 %.

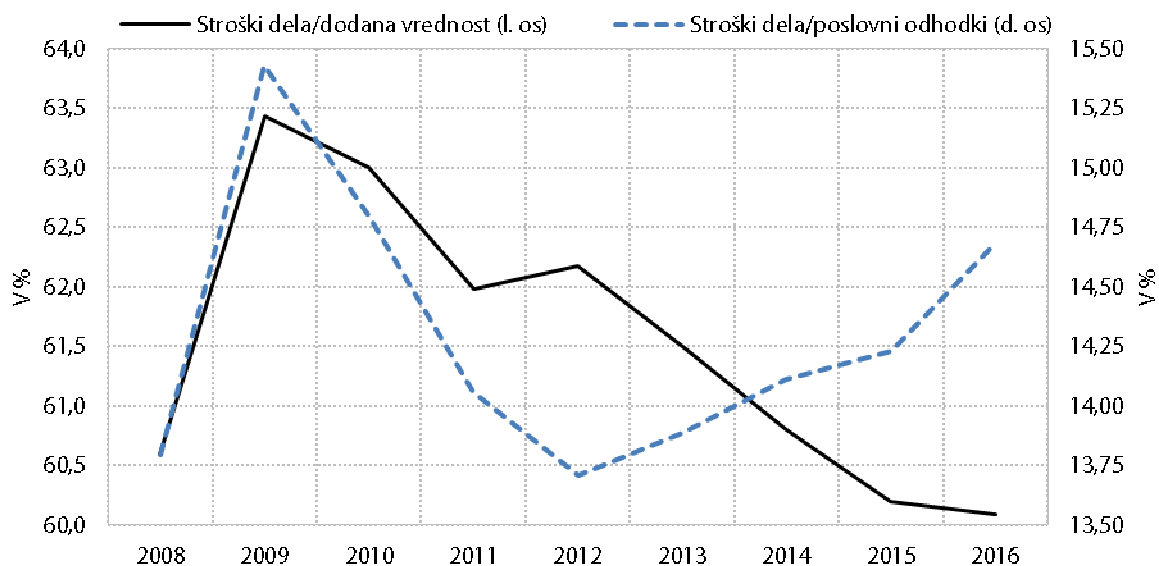
⁴ Gospodarnost poslovanja je razmerje med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki.

⁵ Tržni delež Slovenije na trgu EU se je v letu 2016 okrepil četrto leto zapored.

Slika 2: Prihodki od prodaje doma in na tujem trgu v obdobju 2008–2016

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

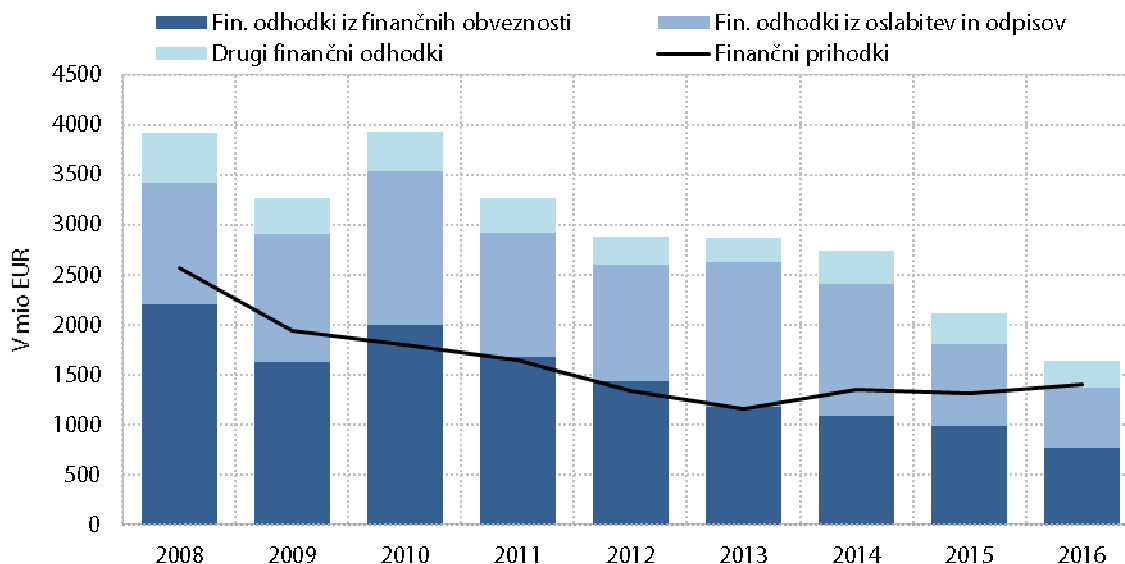
Na odhodkovni strani so zadnja leta relativno nižji stroški materiala, manj je odpisov. Ob visokem padcu aktivnosti z začetkom krize se je v letu 2009 delež stroškov dela v poslovnih odhodkih močno povečal. Stroški dela so se namreč v začetku zaradi relativno manjšega padca zaposlenosti glede na zmanjšanje obsega poslovanja in togosti plač znižali dosti manj od ostalih odhodkov. V naslednjih letih pa je njihovo zniževanje izboljševalo poslovni izid. Po letu 2012 so z rastjo obsega poslovanja naraščali tudi stroški dela, vendar so se na enoto dodane vrednosti še naprej zmanjševali, kar je ugodno vplivalo na stroškovno konkurenčnost družb. Ob znižanju cen surovin na svetovnem trgu je na umirjanje rasti odhodkov v zadnjih letih vplivalo predvsem znižanje nekaterih stroškov materiala in energije, v letu 2016 pa je bilo zelo opazno znižanje odpisov vrednosti zaradi zmanjšanih potreb za prevrednotenje sredstev družb.

Slika 3: Stroški dela v dodani vrednosti in poslovnih odhodkih v obdobju 2008–2016

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Visoka izguba iz financiranja, značilna za krizno obdobje, se je do lani močno znižala. Zaradi visoke zadolženosti so imele v začetku krize družbe visoke finančne obveznosti iz tega naslova, ki so se kasneje v procesu razdolževanja zniževale. V zadnjih letih se zmanjšuje tudi oslabitev finančnih naložb⁶, ki je med krizo prav tako vzdrževala visoko raven finančnih odhodkov. Ob hkrati višjih finančnih prihodkih se je izguba iz financiranja zelo skrčila.

Slika 4: Deli finančnih odhodkov in finančni prihodki v obdobju 2008–2016

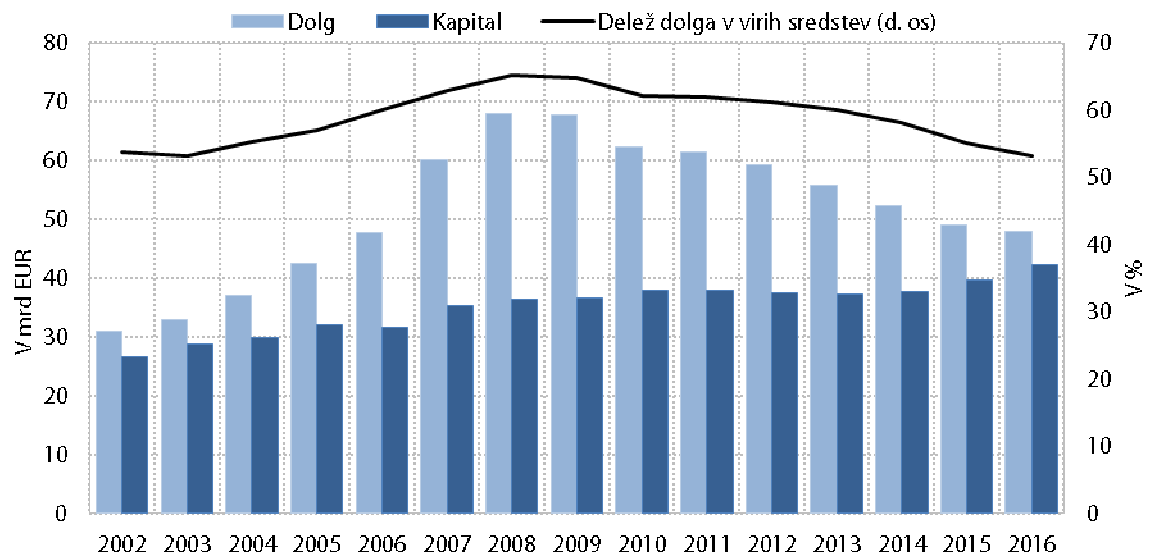

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Zadolženost družb⁷ se je močno znižala in dosegla ravni iz začetka prejšnjega desetletja. Zadolženost družb je zaradi ugodnih pogojev na finančnih trgih in visoke gospodarske aktivnosti v letih do 2008 močno narasla in preseгла 65 %. V naslednjih letih so se družbe razdolževale zlasti z odplačevanjem starih kreditov, z odprodajo premoženja, vrednost dolga vseh družb pa se je nižala tudi zaradi stečajev zadolženih družb. Do leta 2016 se je tako delež dolga v virih sredstev zmanjšal na okoli 53 %, kakršna je bila zadolženost družb takoj po letu 2000. Obseg kapitala je v letih po začetku krize stagniral in se je šele v zadnjih dveh letih spet bolj povečal. V celotnem obdobju po krizi se je tako vrednost virov sredstev oziroma sredstev zniževala, vse do lani, ko se je ponovno povečala. V obdobju 2008–2015 se je vrednost sredstev družb znižala s 104,3 na 88,7 milijarde EUR. Lanska ponovna okrepitev za skoraj 2 % je še eden od pozitivnih kazalcev glede okrevanja gospodarske aktivnosti v Sloveniji v zadnjem obdobju.

⁶ Te so bile med drugim posledica slabih kreditov in zmanjšanja vrednosti delnic.

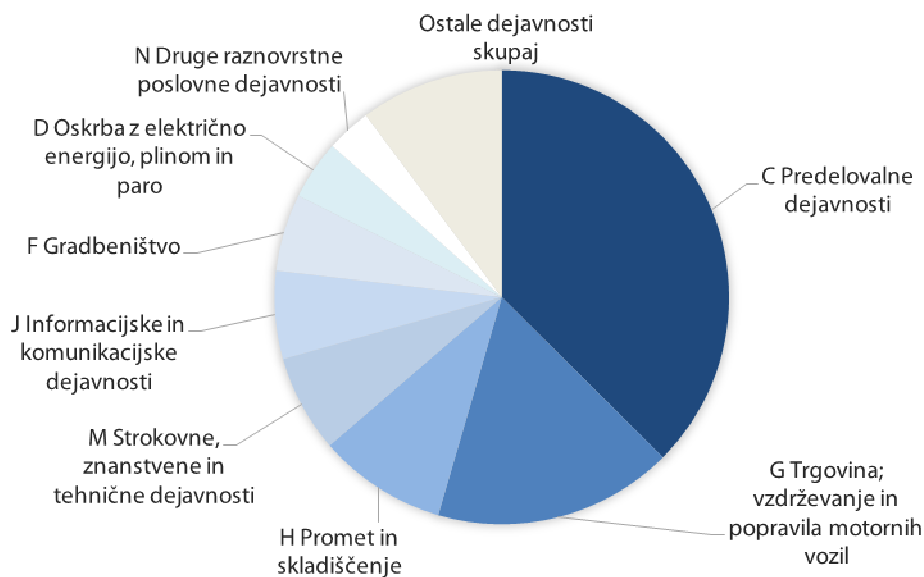
⁷ Zadolženost je razmerje med obsegom dolga in vsemi viri sredstev.

Slika 5: Dolg, kapital ter delež dolga v virih sredstev v obdobju 2002–2016¹

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: ¹ Leta 2006 so se spremenili slovenski računovodski standardi, a po naši oceni spremembe niso bile tolikšne, da bi popolnoma onemogočile medletno primerjavo podatkov (glej tudi pojasnila v uvodu v Kmet Zupančič in drugi, 2007).

3 PREGLED POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH

Slika 6: Struktura dodane vrednosti po dejavnostih v letu 2016

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Od začetka krize se je struktura dodane vrednosti gospodarskih družb spreminjala v smeri povečevanja deleža bolj izvozno usmerjenih dejavnosti. Od leta 2008 se je močno skrčil delež gradbeništva (F), pa tudi trgovine (G) in finančnega posredništva (K; brez bank in drugih finančnih posrednikov). Hkrati se je povečal delež dejavnosti, ki velik del svojih prihodkov ustvarijo na tujih trgih oziroma so se nanje začele intenzivneje preusmerjati v času krize. V strukturi dodane vrednosti družb se je tako najbolj povečal delež predelovalnih dejavnosti (C) in prometa⁸ (H), to je dveh tradicionalno visoko izvozno usmerjenih dejavnosti, ter oskrbe z elektriko, plinom in paro⁹ (D), za katero je po letu 2008 značilna skokovita rast obsega mednarodnega trgovanja. Povečal se je tudi delež nekaterih na znanju temelječih storitev (iz dejavnosti M in J), ki danes prav tako bistveno več prihodkov od prodaje kot pred krizo ustvarijo na tujih trgih. V zadnjih letih pa se je zaradi povečanja aktivnosti agencij za zaposlovanje, ki se odzivajo na povečano povpraševanje podjetij po bolj fleksibilnih oblikah zaposlitve, okreplil tudi delež raznovrstnih storitvenih dejavnosti (N). V drugih dejavnostih so bile spremembe manjše. Največje dejavnosti po ustvarjeni dodani vrednosti sicer ostajajo predelovalne dejavnosti (C), trgovina (G), promet (H), strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M) ter informacijsko-komunikacijske dejavnosti (J), ki skupno ustvarijo več kot tri četrtine dodane vrednosti gospodarskih družb.

⁸ Na povečanje deleža prometa je pomembno vplivala tudi statusna sprememba večje družbe v letu 2010, njegov delež pa je naraščal tudi po tem letu. V letu 2016 pa je v smeri zniževanja deleža prometa vplivalo preregistriranje večje družbe, ki skrbi za infrastrukturo, v dejavnost L Poslovanje z nepremičninami.

⁹ Na povečanje deleža dejavnosti je vplival tudi prehod ene družbe iz dejavnosti holdingov (64.2) v dejavnost D z letom 2009, a se je tudi delež te dejavnosti po letu 2009 še povečeval.

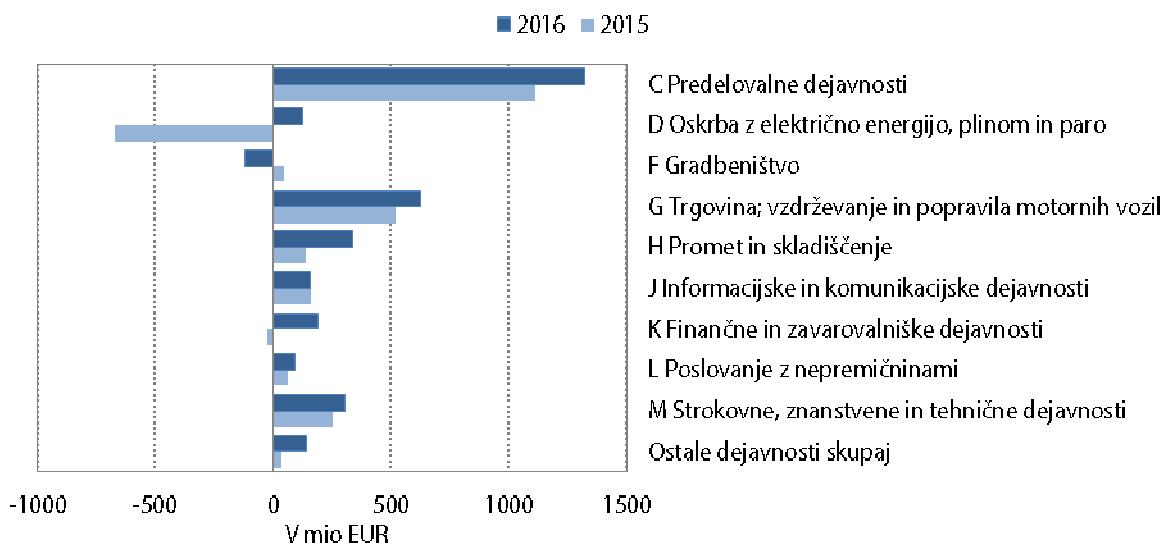
Slika 7: Sprememba v strukturi dodane vrednosti družb v obdobju 2008–2016

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Dobiček se je lani ponovno povečal v večini dejavnosti. Poslovanje se je močno izboljšalo v največjih dejavnostih - v predelovalnih dejavnostih, trgovini in prometu, ponovno pa so pozitivno poslovali tudi pri oskrbi z elektriko¹⁰. Negativni poslovni rezultat so imeli le v gradbeništvu (z veliko izgubo zgoj ene družbe).

Slika 8: Neto čisti dobiček obračunskega obdobja po dejavnostih v letih 2015 in 2016

Vir: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V nadaljevanju poglavja predstavljamo podrobnejšo analizo poslovanja družb ter strukturnih sprememb v posameznih nefinančnih dejavnostih zasebnega sektorja (A–N brez K). Poslovanja družb na področjih javnih storitev (dejavnosti O–Q) in manjšega dela tržnih storitev (R in S) ter finančnega posredništva (K) pa zaradi izjemno nizke zastopanosti gospodarskih družb v ustvarjeni dodani vrednosti v delovnem zvezku podrobneje ne obravnavamo.

¹⁰ V tej dejavnosti so ob prevrednotovanjih in odpisih, povezanih s TEŠ6, leta 2015 ustvarili veliko izgubo.

3.1 KMETIJSTVO IN Z NJIM POVEZANE DEJAVNOSTI (A)

3.1.1 Kmetijstvo, lov in gozdarstvo ter ribištvo

Tabela 2: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb področja A v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	356	354	454	467
Število zaposlenih ¹	4.022	3.793	3.105	2.829
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,8	0,8	0,7	0,6
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	0,6	0,7	0,6	0,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio. EUR)	-10,1	-0,3	7,0	19,8
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.721	1.798	1.269	1.191
Število zaposlenih/podjetje	11,3	10,7	6,8	6,1
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	147	162	184	186
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	0,994	1,011	1,031	1,059
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	-1,70	-0,06	1,23	3,75
Donosnost prihodkov (v %)	-2,34	-0,09	1,66	4,80
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	26.985	29.205	35.856	39.541
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	20.077	20.943	22.184	22.012
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	74,4	71,7	61,9	55,7
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	55,4	55,5	61,4	55,7
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	32,8	33,0	31,7	32,2
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	70,0	68,5	62,0	75,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	90,5	88,8	91,8	98,3
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	20,5	15,6	32,2	33,5
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	63,7	65,0	62,2	58,6
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	19,4	17,2	19,9	20,3

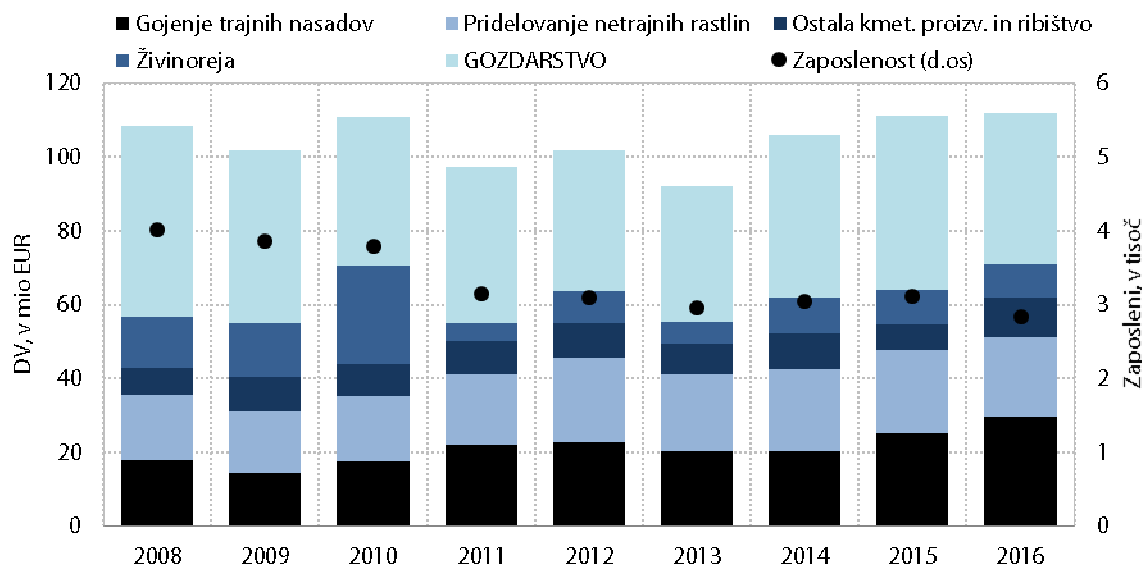
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Gospodarske družbe s področja kmetijstva in lova, gozdarstva ter ribištva (v nadaljevanju družbe področja A) so v letu 2016 ob najnižji zaposlenosti v zadnjem devetletnem obdobju ustvarile razmeroma visoko dodano vrednost¹¹. Računovodske izkaze je za to poslovno leto oddalo

¹¹ V celotni dejavnosti A pa se je dodana vrednost tega leta znižala, za 1,2 % (vir: SURS, četrtni računi). To je v veliki meri posledica nižjega obsega skupne kmetijske proizvodnje, za okoli 7 % (vir: SURS, ekonomski računi za kmetijstvo). V gozdarstvu se je povečan posek lesa, ki je bil posledica obsežnega žledoloma iz leta 2014, nadaljeval tudi v letu 2016.

467 gospodarskih družb s skupno 2.829 zaposlenimi, kar je bilo največ družb in najmanj zaposlenih v opazovanem obdobju. Tudi v tem letu se je razmeroma precej zvišala produktivnost dela, za desetino, tako da se je zaostanek za produktivnostjo v vseh gospodarskih družbah prepolovil, s 13 % na 6 %. Z višjo produktivnostjo se je dodana vrednost teh družb zvišala na najvišjo raven v opazovanem obdobju. Višja je bila v družbah iz kmetijske proizvodnje ter iz ribištva in gojenja vodnih organizmov, v gozdarstvu pa se je, po razmeroma visoki rasti v prejšnjih dveh letih, ki je bila povezana z visoko sečnjo po obsežnem žledolomu v začetku leta 2014, znižala¹².

Slika 9: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah področja A v obdobju 2008–2016

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: Gojenje trajnih nasadov, Pridelovanje netrajnih rastlin, Živinoreja ter Ostala kmet. proizvodnja in ribištvo so skupine iz oddelka 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve. V grafu so razvrščene glede na njihove deleže v dodani vrednosti dejavnosti v letu 2016. Gozdarstvo sodi v oddelek 02.

Družbe področja A so v letu 2016 zvišale svoje prihodke za okoli 2 % in znižale odhodke za okoli 6 %.

Skupni prihodki so se zvišali zaradi višjih prihodkov iz financiranja, za okoli 44 %, poslovni in drugi prihodki pa so se znižali. Čisti prihodki od prodaje so bili nižji za 3 %, in sicer zaradi nižje prodaje na domačem trgu; na tujem trgu pa so se zvišali, najbolj na trgu izven EU¹³. S tem se je delež prihodkov od prodaje na tujem trgu v skupnih prihodkih od prodaje, ki je nižji kot v povprečju vseh gospodarskih družb, ponovno nekoliko zvišal, na tretjino. Med *odhodki* so se znižali odhodki iz poslovanja in še bolj iz financiranja, drugi pa so se zvišali, a teh je razmeroma malo. Stroški blaga, materiala in storitev so se po zvišanju v letu prej znižali in imeli v skupnih poslovnih prihodkih še vedno okoli tričetrtinski delež, kar je manj kot v vseh družbah skupaj. Skupni stroški dela so se pod vplivom nižje zaposlenosti in tudi nižjih stroškov na zaposlenega znižali za skoraj desetino. Ob višji dodani vrednosti se je delež stroškov dela v dodani vrednosti precej znižal in bil prvič v devetletnem obdobju nižji kot v povprečju vseh družb.

Družbe področja A so poslovno leto drugo leto zapored zaključile s pozitivnim rezultatom.

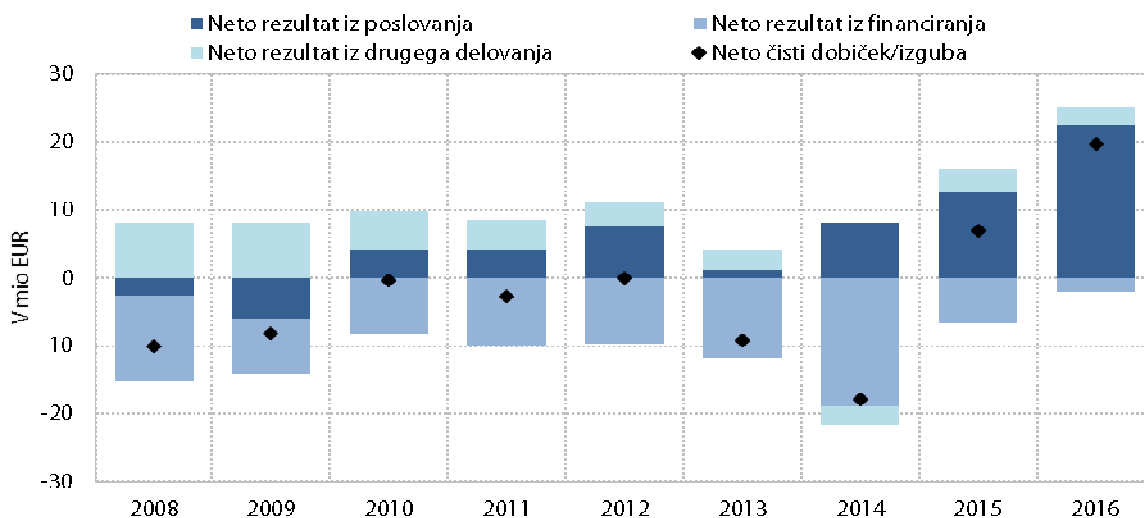
Po daljšem obdobju z neto čisto izgubo in pozitivnem zaključku poslovnega leta 2015 so leta 2016 prikazale precej večji neto čisti dobiček. Rezultat se je izboljšal na obeh osnovnih ravneh, nekoliko pa se je poslabšal na

¹² Delež dodane vrednosti gospodarskih družb v skupni dodani vrednosti področja A, ocenjeni po metodologiji nacionalnih računov, je razmeroma nizek. V letu 2016 je znašal okoli 14 %. Večino dodane vrednosti dejavnosti ustvarijo kmetje, ki pa računovodskih izkazov ne izpolnjujejo.

¹³ Na trg izven EU je usmerjenega razmeroma malo skupnega izvoza, okoli 2 %.

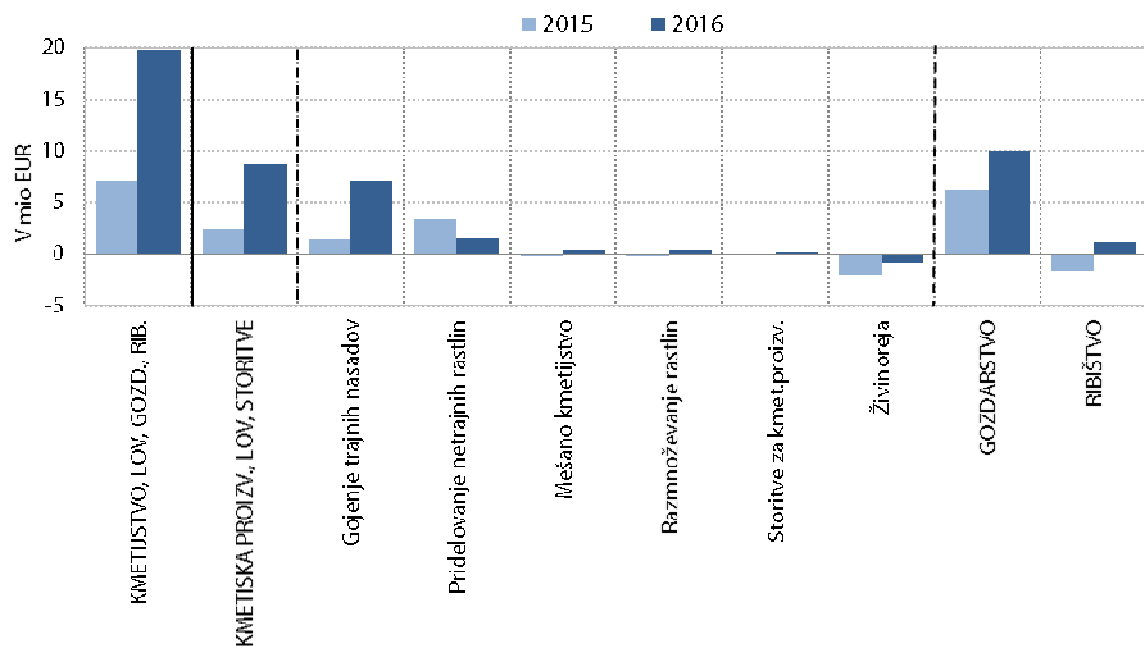
ravni izrednih dogodkov. Iz poslovanja se je neto dobiček s 13 mio EUR povečal na 22 mio EUR, na ravni financiranja pa se je neto izguba s 7 mio EUR zmanjšala na 2 mio EUR. V strukturi so največji neto čisti dobiček ponovno izkazale *gozdarske družbe*. Znašal je 10 mio EUR, kar je bilo za okoli 60 % več kot v letu prej. K temu so večinoma prispevale družbe iz dejavnosti gojenja gozdov, kar je bilo povezano s povečanim čiščenjem gozdov po obsežnem žledolomu. Leto so pozitivno zaključile tudi *družbe iz kmetijske proizvodnje*, ki so prikazale okoli tri in pol krat tolikšen neto čisti dobiček kot v letu prej. Najboljši rezultat so izkazale družbe iz dejavnosti gojenja trajnih nasadov, najslabšega pa ponovno živinorejske družbe, a njihova izguba je bila precej nižja kot v letu prej. *Družbe iz oddelka ribištvo in gojenje vodnih organizmov* so poslovno leto 2016 zaključile z največjim pozitivnim rezultatom poslovanja v zadnjem devetletnem obdobju.

Slika 10: Neto poslovni izid gospodarskih družb primarne dejavnosti v obdobju 2008–2016

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 11: Neto poslovni izid gospodarskih družb primarne dejavnosti po oddelkih v letih 2015 in 2016

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: Skupine v oddelku 01 Kmetijska proizvodnja in lov ter storitve so razvrščene glede na izid v letu 2015.

3.1.2 Proizvodnja živil in pijač

Tabela 3: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti proizvodnje živil in pijač v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	532	592	704	719
Število zaposlenih ¹	14.358	13.007	12.658	13.336
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	2,8	2,8	2,9	2,9
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,6	2,6	2,6	2,5
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	11,9	7,7	70,2	76,2
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	5.632	4.143	3.115	2.870
Število zaposlenih/podjetje	27,0	22,0	18,0	18,5
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	206	191	173	154
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,028	1,033	1,035	1,048
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	0,40	0,31	3,21	3,71
Donosnost prihodkov (v %)	0,55	0,40	3,27	3,62
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	32.453	33.175	36.742	36.318
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	19.646	20.744	21.938	22.303
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	60,5	62,5	59,7	61,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	58,6	60,9	54,6	54,9
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,6	42,0	26,6	27,0
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	64,3	65,6	79,6	80,1
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	87,5	85,3	108,8	108,4
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	18,6	20,2	24,3	25,9
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	64,4	59,6	57,1	56,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	16,1	17,6	18,2	19,5

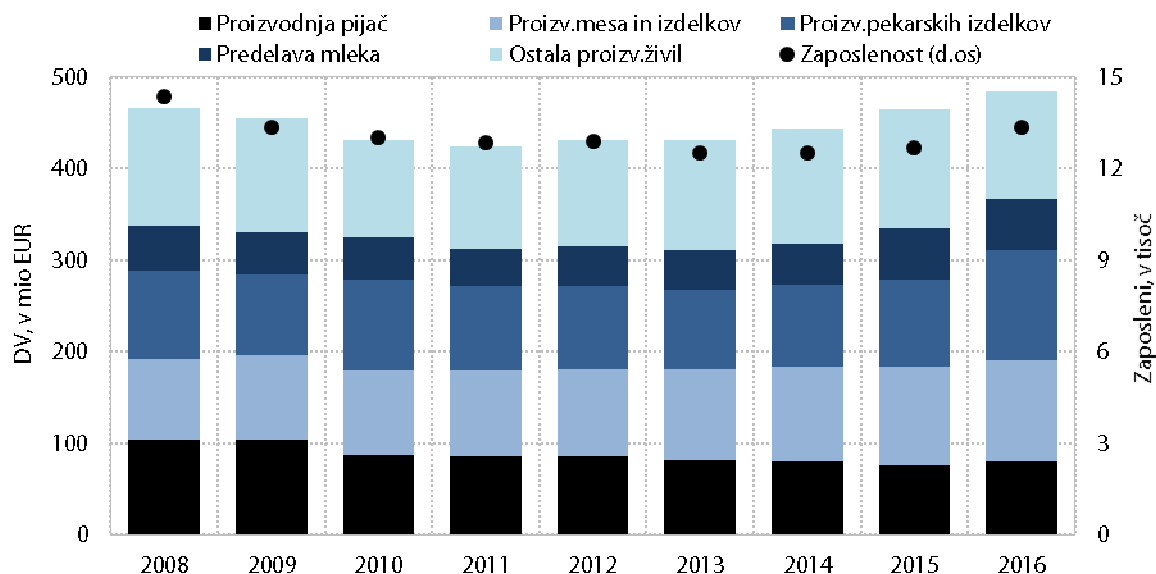
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS.² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Tudi v živilsko predelovalni industriji (ŽPI; C 10 in C 11) se je dodana vrednost v letu 2016 zvišala, kar je bilo doseženo ob večjem številu zaposlenih. S področja ŽPI je računovodske izkaze oddalo 719 gospodarskih družb, ki so skupno imele 13.336 zaposlenih¹⁴, kar je bilo za 2 % več družb in za 5 % več zaposlenih kot v letu prej. S tem se je povprečna velikost družbe po številu zaposlenih zvišala, ponovno pa se je znižala glede na vrednost sredstev. Skupaj je bilo ustvarjene 484,3 mio EUR dodane vrednosti, kar

¹⁴ Delež števila gospodarskih družb proizvodnje živil in pijač v gospodarskih družbah vseh predelovalnih dejavnosti je bil v letu 2016 okoli 9-odstoten, delež zaposlenih 8-odstoten, delež dodane vrednosti pa 7-odstoten.

je okoli 4 % več kot v letu prej in največ po letu 2008. Dodana vrednost se je zvišala v obeh osnovnih skupinah: v proizvodnji živil za okoli 4 % (najbolj v proizvodnji pekarskih izdelkov in testenin), v proizvodnji pijač, kjer je delež precej manjši, pa za okoli 6 %. Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, se je po zvišanju v letu prej nekoliko znižala, na 36,3 tisoč EUR. S tem je ostala precej pod produktivnostjo v družbah predelovalnih dejavnosti in tudi v vseh gospodarskih družbah (43 oz. 42 tisoč EUR). Med obema skupinama v ŽPI je razlika v produktivnosti ostala velika; razmeroma visoka je v proizvodnji pijač, nizka pa v proizvodnji živil.

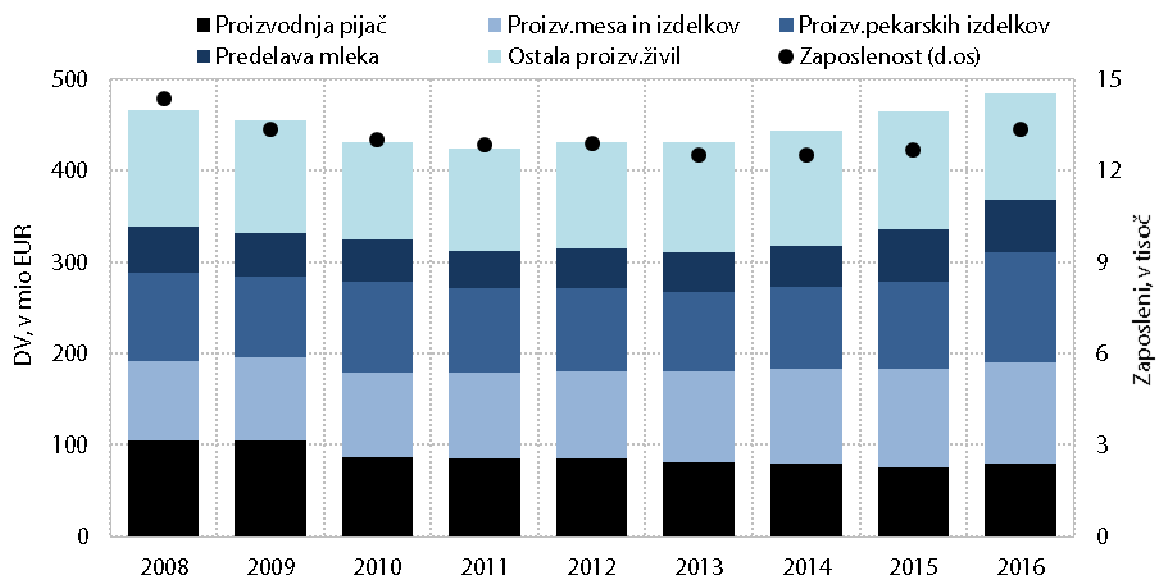
Slika 12: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah ŽPI v obdobju 2008–2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na delež dodane vrednosti v letu 2015.

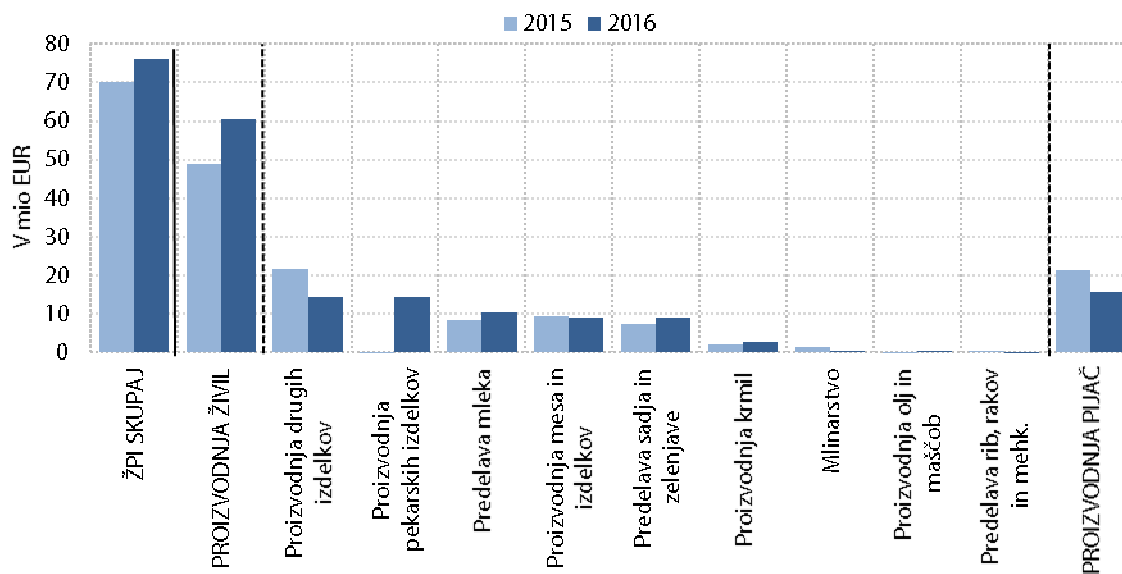
Leto 2016 so družbe ŽPI zaključile z najboljšim poslovnim izidom v zadnjih devetih letih. Skupni neto čisti dobiček je znašal 76,2 mio EUR, kar je za okoli 8 % več kot v letu prej. V strukturi so dobiček ponovno povečale družbe v proizvodnji živil, kjer so pozitivno poslovale vse podskupine, razen družbe v predelavi in konzerviranju rib, rakov in mehkužcev. Družbe v skupini pijač, ki so v dveh letih prej (po nekaj letih izgube) ponovno dosegle pozitivni poslovni rezultat, so ga lani malo poslabšale. Pri tem dobička v letu 2016 niso prikazale edino družbe v proizvodnji žganih pijač. Slabši rezultat je posledica negativnega poslovanja na ravni financiranja, ki pa je bilo precej manj izrazito kot v obdobju do leta 2014. Iz poslovanja in tudi na ravni izrednih dogodkov so družbe ŽPI prikazale višji dobiček kot v letu prej.

Slika 13: Poslovni izid gospodarskih družb ŽPI v obdobju 2008–2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 14: Neto poslovni izid gospodarskih družb ŽPI po strukturi v letih 2015 in 2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Opomba: Skupine v oddelku C 10 Proizvodnja živil so razvrščene glede na neto poslovni izid v letu 2015.

3.2 RUDARSTVO (B)**Tabela 4: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb rudarstva v izbranih letih**

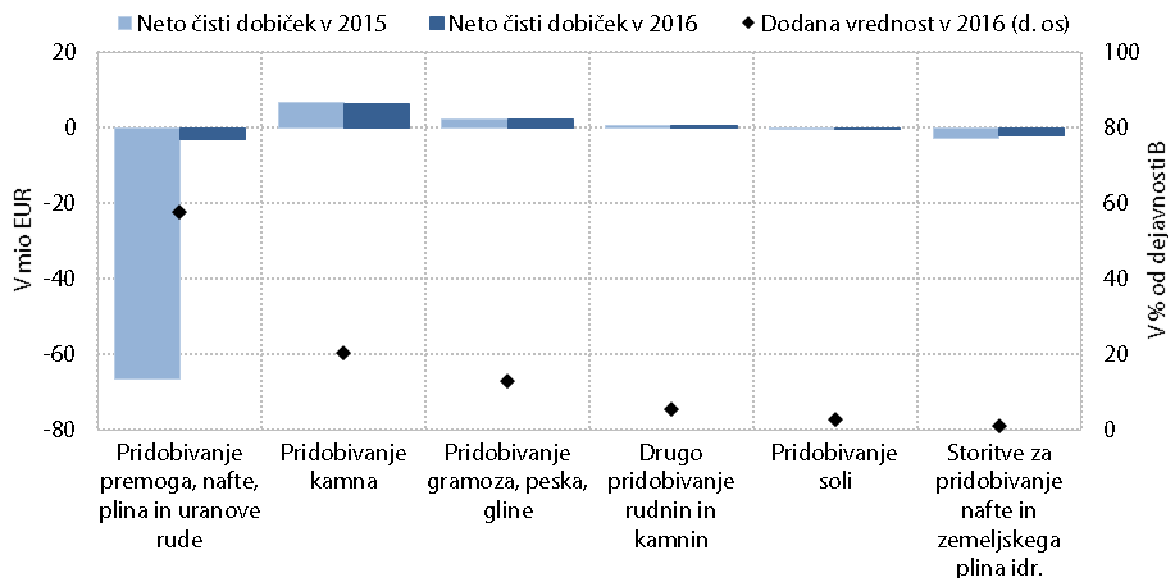
	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	66	73	69	67
Število zaposlenih ¹	3.321	2.827	2.359	2.218
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,7	0,6	0,5	0,5
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	0,8	0,8	0,6	0,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	-3,3	-0,5	-60,6	3,7
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	7.333	7.129	6.140	5.993
Število zaposlenih/podjetje	50,3	38,7	34,2	33,1
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	144	180	186	182
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,013	1,017	0,843	1,051
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	-0,7	-0,1	-13,8	0,9
Donosnost prihodkov (v %)	-1,0	-0,2	-21,2	1,3
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	44.147	49.855	48.307	54.726
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	32.426	33.498	34.119	36.186
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	73,5	67,2	70,6	66,1
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	49,4	52,7	68,2	69,2
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	24,7	25,8	27,1	28,3
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	67,1	64,0	45,2	42,9
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	94,1	92,8	95,2	91,6
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	9,2	14,5	26,9	27,7
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	75,4	75,9	70,2	71,7
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	32,2	32,6	34,3	33,5

Vir podatkov: AJPEŠ (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V letu 2016 se je dodana vrednost v gospodarskih družbah rudarstva (B) nekoliko povečala, v daljšem obdobju pa je zaradi premogovništva precej upadla. Dodana vrednost v rudarstvu se je leta 2016 povečala za dobrih 6 %, v primerjavi z letom 2008 pa je bila nižja za 17 %. Tako k lansnemu povečanju, kot na daljši rok k znižanju je skoraj v celoti prispeval energetski del rudarstva oziroma premogovništvo, kjer se je dodana vrednost v omenjenem obdobju znižala za 27 %. To znižanje pa večinoma ni bilo povezano s splošno gospodarsko krizo, saj krčenje dejavnosti premogovništva poteka že dlje časa. Aktiven je le še Premogovnik Velenje, medtem ko je Rudnik Trbovlje–Hrastnik v postopku zapiranja. Dodana vrednost v neenergetskem delu rudarstva se v zadnjem letu ni dosti spremenila. V prvih letih krize se je sicer znižala,

a se je potem tudi pod vplivom nekoliko povečane aktivnosti v gradbeni dejavnosti vrnila na raven iz leta 2008. V teh letih se je delež dodane vrednosti neenergetskega dela rudarstva povečal za 8 o. t., na 43 %.

Slika 15: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2016 ter poslovni rezultat v letih 2015 in 2016

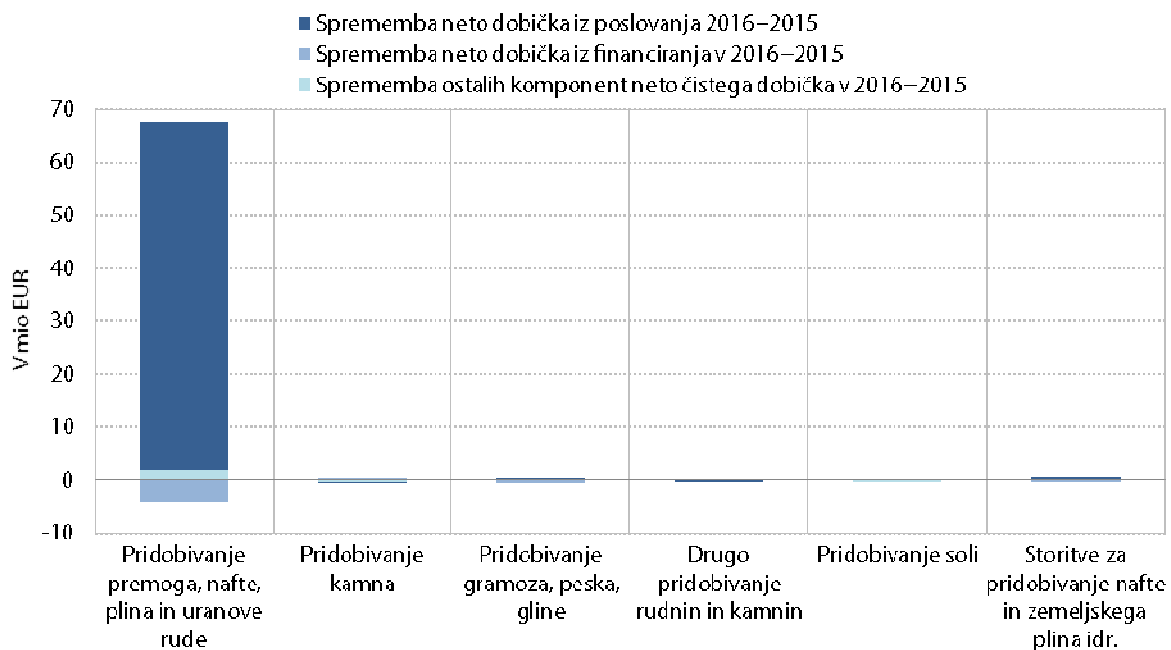
Vir podatkov: AJ PES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V rudarstvu se je v letu 2016 kljub povečanju dodane vrednosti število zaposlenih še naprej zmanjševalo. Od leta 1995 do leta 2016 se je število zaposlenih znižalo z 8.732 na 2.218, to je za tri četrtine ali v povprečju po več kot 6 % letno in tolikšno je bilo tudi lanskoletno znižanje. Vse manj je zaposlenih zlasti v premogovništvu, da bi ohranili konkurenčnost te dejavnosti na liberaliziranem energetskega trgu EU. V letu 2016 se je, po večji rasti v prejšnjem letu, število zaposlenih spet nekoliko znižalo tudi v neenergetskem delu rudarstva, kjer je za 15 % nižje kot pred začetkom krize.

Zlasti zaradi dejavnosti pridobivanja lignita so v letu 2015 v rudarstvu izkazali veliko izgubo, lani pa so po daljšem obdobju spet poslovali pozitivno. Neto čista izguba se je v rudarstvu že v letu 2013 povzpela nad 40 mio EUR, naslednje leto se je spustila malo pod 27 mio EUR, v letu 2015 pa je dosegla skoraj 61 mio EUR. K izgubi je v vseh treh letih največ prispeval slabši poslovni rezultat v Premogovniku Velenje¹⁵. V letu 2016 je bil negativen vpliv energetskega dela na celotno dejavnost majhen, tako da so po šestih letih v dejavnosti rudarstva spet poslovali z neto čistim dobičkom, ki je dosegel skoraj 4 mio EUR. Čeprav so tudi v letu 2016 v dejavnosti odkrivanja novih nahajališč nafte in zemeljskega plina poslovali z manjšo izgubo, je pozitivno poslovanje neenergetskih dejavnosti rudarstva tokrat preseglo izgubo energetskega dela.

¹⁵ Vir: Letno poročilo HSE 2015 ter poročila za prejšnja leta.

Slika 16: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti rudarstvo v letu 2016 glede na leto 2015 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V energetske delu rudarstva so tudi v letu 2016 ustvarili izgubo, ki pa je bila veliko nižja kot prejšnja leta in tokrat ni bila povezana z dejavnostjo pridobivanja lignita. Potem ko so v letu 2015 energetski del rudarstva močno bremenili zlasti odpisi vrednosti ob povečanih prevrednotovalnih poslovnih odhodkih, kar je povzročilo veliko izgubo v višini preko 69 mio EUR, so v letu 2016 v tem delu rudarstva izkazali le malo nad 5 mio EUR neto čiste izgube. V energetske del rudarstva uvrščamo poleg premogovništva - to je pridobivanje rjavega premoga in lignita (podrazred B 05.200) - še pridobivanje nafte in zemeljskega plina, pridobivanje uranove in torijeve rude ter storitve za pridobivanje nafte in zemeljskega plina (podrazredi B 06.100, 06.200, 07.210 in 09.100). Izguba energetskega dela rudarstva v letu 2016 je bila delno povezana z zapiralnimi deli v premogovništvu in deloma z dejavnostjo odkrivanja nahajališč zemeljskega plina v Prekmurju.

V neenergetskem delu rudarstva so do leta 2013 nekaj let beležili manjšo izgubo, v naslednjih letih pa so dosegli zelo dobre poslovne rezultate. Neenergetski del rudarstva je do leta 2010 vseskozi posloval pozitivno, kjer je do predkriznega leta 2008 najbolj poslovala dejavnost pridobivanja gramoza, peska in gline, povezano s tedaj še intenzivno izgradnjo avtocest. Po manjši izgubi v naslednjih treh letih so pozneje vse do lani dosegali po okoli 9 mio EUR neto čistega dobička letno. V okviru neenergetskega dela rudarstva sta v letu 2016 največji neto čisti dobiček ustvarili dejavnosti pridobivanja kamna (dobrih 6 mio EUR) ter pridobivanja gramoza, peska in gline (preko 2 mio EUR).

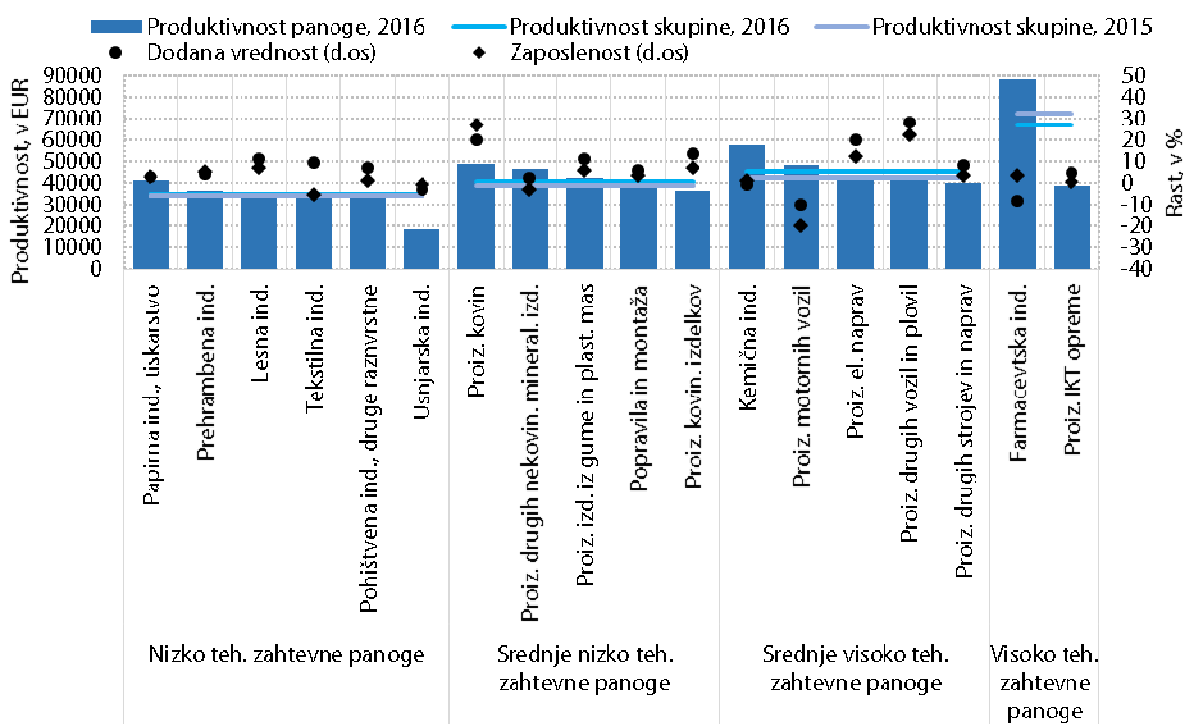
3.3 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI (C)**Tabela 5: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti v izbranih letih**

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	6.676	6.906	7.879	7.996
Število zaposlenih ¹	198.011	166.685	163.597	169.739
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	38,8	36,0	36,8	36,9
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	35,2	34,2	37,5	37,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	588,1	360,8	1.111,9	1.321,2
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	3.512	3.259	2.825	2.887
Število zaposlenih/podjetje	29,7	24,1	20,8	21,2
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	114	132	134	133
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,05	1,04	1,06	1,06
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	2,6	1,6	5,1	5,9
Donosnost prihodkov (v %)	2,3	1,6	4,4	5,1
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	32.003	34.205	41.884	42.851
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	20.135	21.955	25.288	26.024
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	62,9	64,2	60,4	60,7
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	57,9	57,3	50,0	48,5
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	36,7	37,2	30,7	30,7
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	76,5	78,7	92,2	96,0
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	87,3	91,6	100,2	100,4
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	62,6	64,8	69,5	70,2
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	55,0	54,2	54,3	53,7
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	30,1	30,4	31,0	31,1

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V letu 2016 se je ob nadaljnjem večjem povečanju dodane vrednosti kot zaposlenosti produktivnost predelovalnih družb znova izboljšala. Dodana vrednost in število zaposlenih sta se povečala bolj kot leto prej (za 6,2 % oz. za 3,8 %). V zadnjih dveh letih se je število zaposlenih povečalo tudi v družbah iz nizko tehnološko zahtevnih panog, a je še za tretjino manjše kot leta 2008 (pred začetkom krize).¹⁶ V družbah tekstilne in pohištvene industrije se je njihovo število v tem obdobju več kot prepolovilo. Tudi dodana vrednost družb iz nizko tehnološko zahtevnih panog, ki je začela okrevati leta 2014, zaostaja za predkriznimi ravni. Družbe iz ostalih skupin panog po tehnološki zahtevnosti so dodano vrednost, ki so jo ustvarile leta 2008, presegle že pred letom 2014.¹⁷ V letu 2016 se je dodana vrednost nadalje povečala v družbah iz srednje nizko in srednje visoko tehnološko zahtevnih panog. Njihova produktivnost se je ob manjšem povečanju zaposlenosti še izboljšala. Drugo leto zapored se je predvsem zaradi zmanjšanja dodane vrednosti farmacevtskih družb (ob podobnih poslovnih prihodkih so bili stroški višji) produktivnost znižala v družbah iz visoko tehnološko zahtevnih panog, ki v povprečju sicer ustvarijo najvišjo dodano vrednost na zaposlenega. Ob hitrejši rasti dodane vrednosti in postopnejši krepitvi zaposlenosti je produktivnost v vseh skupinah panog višja kot pred začetkom krize.

Slika 17: Dodana vrednost in zaposlenost v predelovalnih dejavnostih

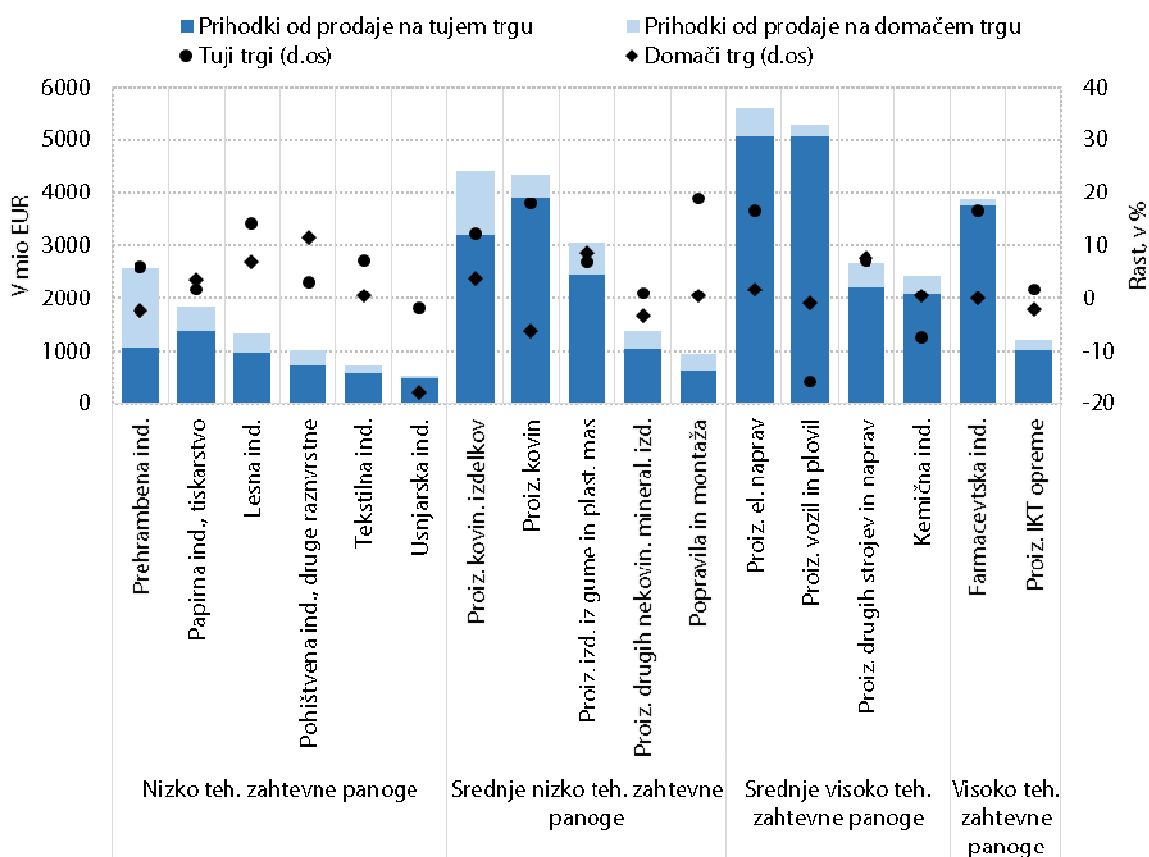
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

¹⁶ Na podlagi Eurostatove klasifikacije ločimo 4 skupine panog po tehnološki zahtevnosti. Visoko tehnološko zahtevne panoge so: farmacevtska industrija (C21) ter proizvodnja IKT opreme (C26). Srednje visoko tehnološko zahtevne panoge so: kemična industrija (C20), proizvodnja električnih naprav (C27), proizvodnja drugih strojev in naprav (C28), proizvodnja vozil in plovil (C29-30). Srednje nizko tehnološko zahtevne panoge so: proizvodnja koks in naftnih derivatov (C19), proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas (C22), proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov (C23), kovinska industrija (C24-25), popravila in montaža strojev in naprav (C33). Nizko tehnološko zahtevne panoge so: prehrambena industrija (C10-11), proizvodnja tobačnih izdelkov (C12), tekstilna industrija (C13-14), usnjarska industrija (C15), lesna industrija (C16), papirna industrija in tiskarstvo (C17-18), pohištvena industrija in druge raznovrstne predelovalne dejavnosti (C31-32). V nadaljnji analizi ne prikazujemo in analiziramo družb v proizvodnji tobačnih izdelkov ter proizvodnji koks in naftnih derivatov, ki predstavljajo le 0,01 % dodane vrednosti in zaposlenosti predelovalnih družb.

¹⁷ Srednje visoko tehnološko zahtevne panoge so raven ustvarjene dodane vrednosti iz leta 2008 dosegle leta 2011, srednje nizko ter visoko tehnološko zahtevne panoge pa leta 2013.

Prihodki od prodaje predelovalnih družb so se ob nadaljnji krepitvi tujega povpraševanja znova povečali bolj na tujih (za 5,1 %) kot na domačem trgu (za 1,5 %). Skupni prihodki od prodaje so bili večji za 4 %. Ob nadaljnji okrepitvi rasti prodaje v tujini so se v večini srednje nizko ter srednje visoko in visoko tehnološko zahtevnih panog skupni prihodki povečali bolj kot pred letom. Podobno skromno kot pred letom pa se je povečala prodaja farmacevtskih družb (za 1,6 %). Prodaja na trgih EU je bila predvsem zaradi padanja cen nižja (za 2,1 %).¹⁸ Zaradi preklasifikacije dveh večjih podjetij so bili nižji prihodki od prodaje v proizvodnji motornih vozil. Leta 2015 sta ti dve podjetji ustvarili več kot petino prihodkov od prodaje panoge, leta 2016 pa sta pomembno prispevali k visoki rasti prodaje na tujih trgih v proizvodnji kovin in proizvodnji električnih naprav ter dvigu izvozne usmerjenosti teh panog.¹⁹ Nadalje so se zmanjšali tudi prihodki od prodaje v proizvodnji pijač in znova tudi v kemični industriji.

Slika 18: Prihodki od prodaje družb predelovalnih dejavnosti, 2016

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

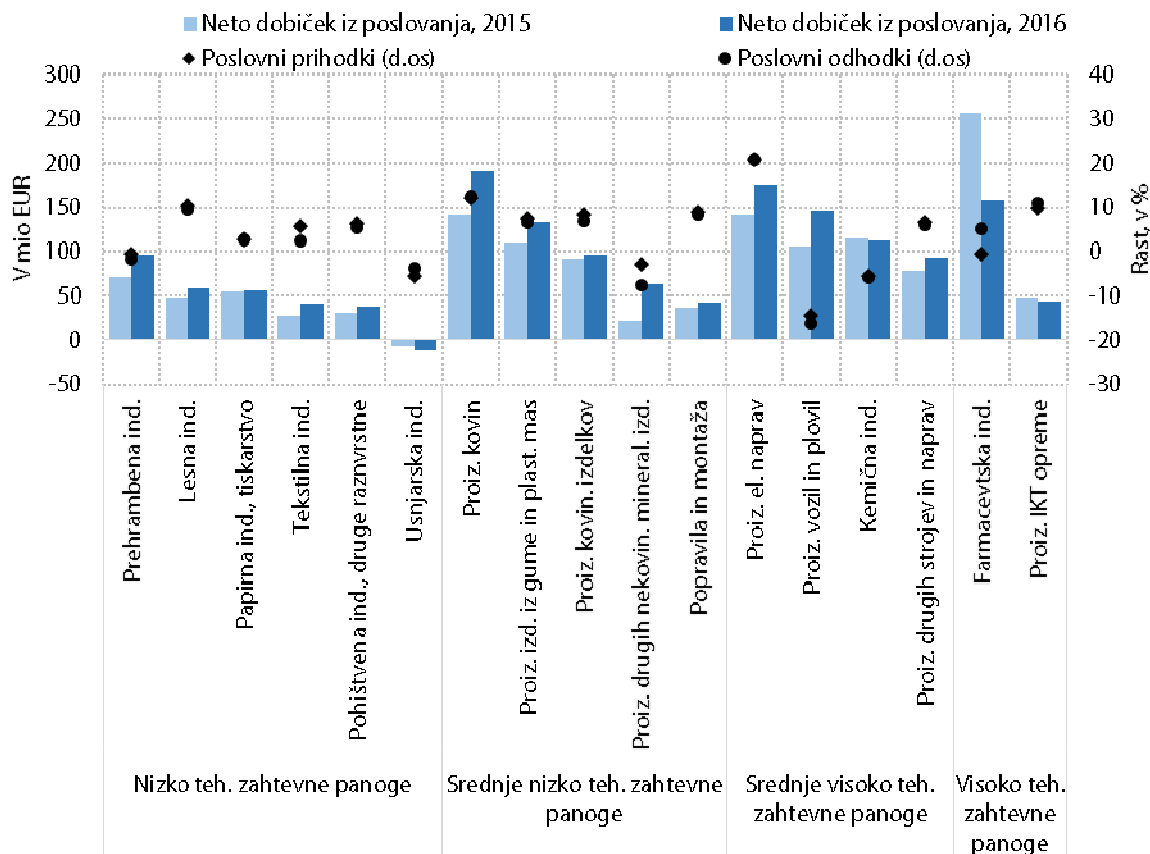
Neto dobiček iz poslovanja predelovalnih družb se je ob nadaljnji rasti poslovnih prihodkov (za 3,8 %) in skromnejši rasti poslovnih odhodkov (za 3,3 %) povečal bolj kot leto prej (za 11,8 %). Le družbe iz visoko tehnološko zahtevnih panog so znova ustvarile manjši neto poslovni dobiček. Zmanjšal se je predvsem v farmacevtskih družbah, ki so ob podobnih poslovnih prihodkih kot leto prej beležile rast poslovnih odhodkov. Po zmanjšanju v letu 2015 so večji neto dobiček iz poslovanja ustvarile družbe iz nizko tehnološko zahtevnih panog. Le usnjarske družbe so predvsem zaradi nižjih poslovnih prihodkov povečale neto poslovno izgubo. Nadalje se je povečal tudi neto poslovni dobiček družb iz srednje nizko in srednje visoko tehnološko zahtevnih panog. Družbe iz proizvodnje gum, proizvodnje kovinskih izdelkov

¹⁸ Letno poročilo 2016, Krka d.d.

¹⁹ Sprememba klasifikacije je vplivala tudi na gibanje dodane vrednosti in zaposlenosti (glej Slika 1) ter ostalih analiziranih postavk v omenjenih treh panogah.

in proizvodnje električnih naprav, ki so ustvarile tretjino neto poslovnega dobička vseh predelovalnih družb, so poslovne prihodke povečale bolj kot poslovne odhodke. Družbe iz proizvodnje motornih vozil pa so ob padcu poslovnih prihodkov uspele poslovne odhodke zmanjšati bolj.

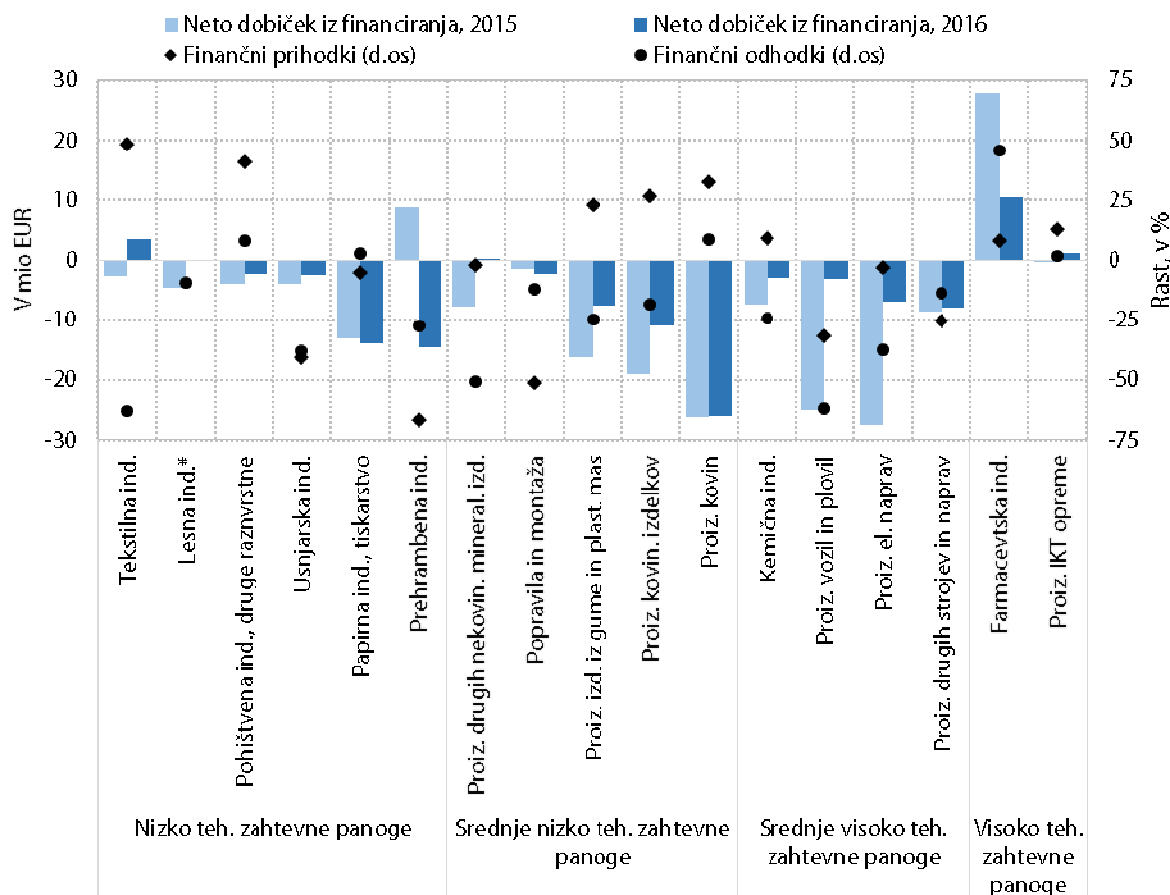
Slika 19: Neto dobiček iz poslovanja v družbah predelovalnih dejavnosti

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto izguba iz financiranja predelovalnih družb se je zmanjšala tretje leto zapored (za 34,4 %); ob nižjih finančnih prihodkih je k izboljšanju finančnega poslovanja prispevalo predvsem nadaljnje zmanjšanje finančnih odhodkov. Po rasti v predhodnih dveh letih so se finančni prihodki predelovalnih družb znižali za 7,8 %. Finančni odhodki so se znižali še bolj, za 16,5 %, kar pa je bil v povprečju manjši padec kot pred letom. Po zmanjšanju v letu 2015 so se znova povečali finančni odhodki v družbah visoko tehnološko zahtevnih panog, ki so kljub rasti finančnih prihodkov ustvarile manjši neto dobiček iz financiranja kot prejšnje leto. Poslabšalo se je finančno poslovanje farmacevtskih družb, kjer so se precej povečali finančni odhodki iz poslovnih obveznosti. Finančni rezultat se je poslabšal tudi v nizko tehnološko zahtevnih panogah, k čemur so prispevale družbe iz proizvodnje pijač, ki so predvsem zaradi manjših finančnih prihodkov ustvarile neto finančno izgubo. Ob nadaljnjem zmanjšanju finančnih odhodkov se je neto izguba iz financiranja zmanjšala v družbah iz večine srednje nizko tehnološko zahtevnih panog in v družbah iz srednje visoko tehnološko zahtevnih panog.

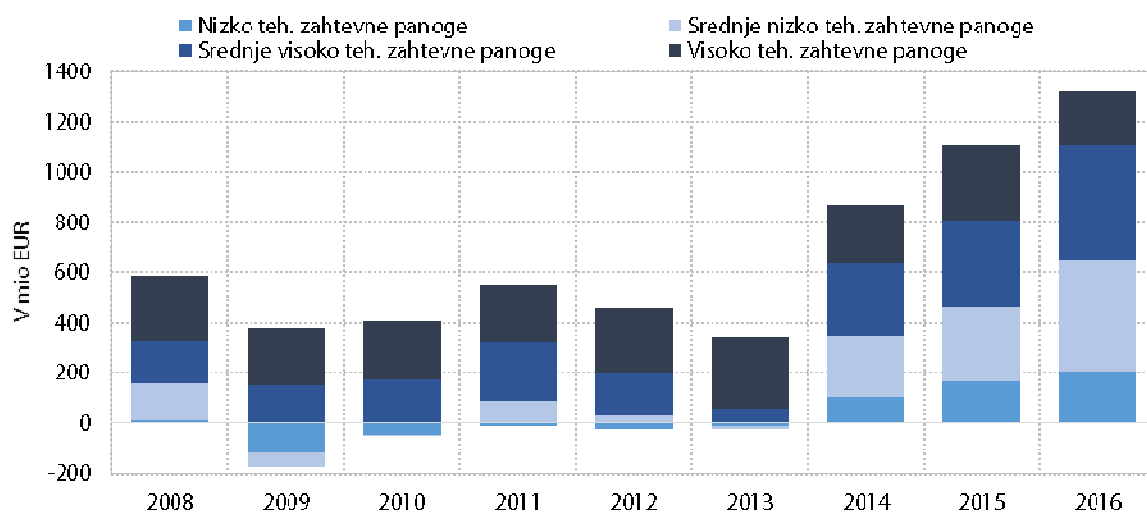
Slika 20: Finančno poslovanje družb predelovalnih dejavnosti

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: *Rast finančnih prihodkov v lesni industriji je bila 297,9-odstotna.

Ob nadaljnem povečanju neto dobička iz poslovanja in vnovičnem zmanjšanju neto finančne izgube se je neto čisti dobiček predelovalnih družb tretje leto zapored povečal. V zadnjih treh letih se je povečal predvsem v srednje nizko in srednje visoko tehnološko zahtevnih panogah. Povečal se je tudi v nizko tehnološko zahtevnih panogah, ki so do leta 2013 poslovale z neto čisto izgubo. Visoko tehnološko zahtevne panoge, ki se jim neto čisti dobiček po letu 2008 ni dosti zmanjšal, so v obdobju po začetku krize do leta 2013 ustvarile večino neto čistega dobička predelovalnih družb. Na gibanje neto čistega dobička teh panog pomembno vpliva poslovanje farmacevtskih družb, ki ustvarijo večino neto čistega dobička te skupine družb. Ob poslabšanju rezultatov iz financiranja in poslovanja farmacevtskih družb v letu 2016 je bil skupni neto čisti dobiček družb iz visoko tehnološko zahtevnih panog najmanjši v obdobju od leta 2008.

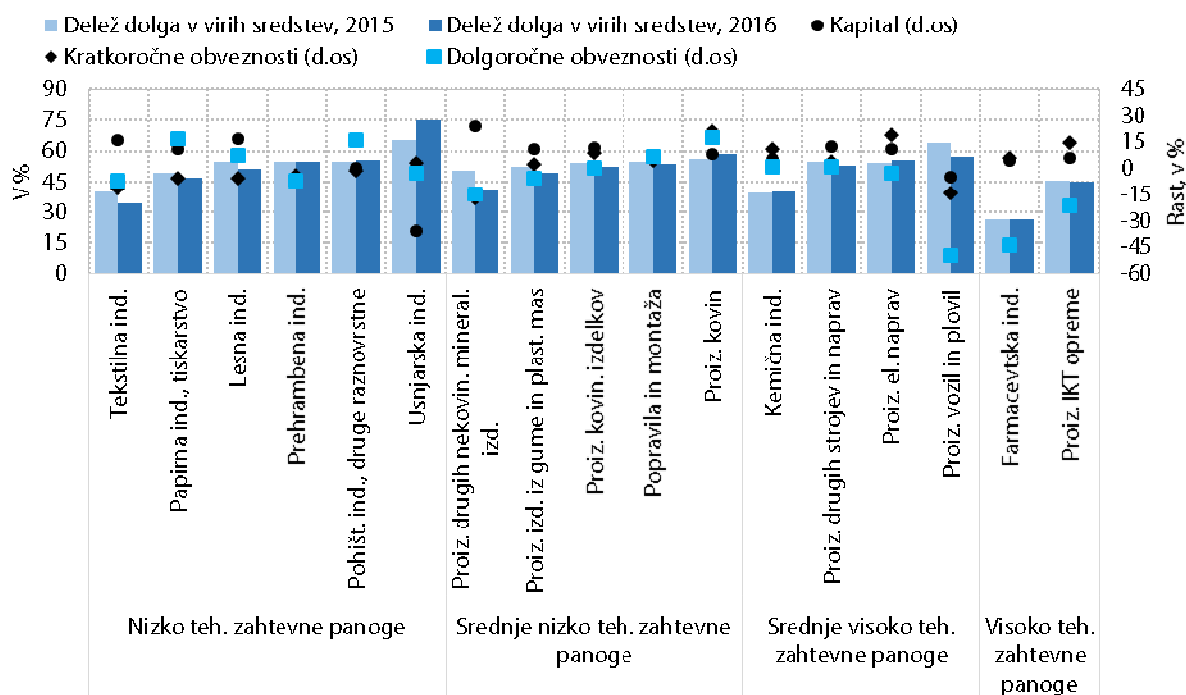
Slika 21: Neto čisti dobiček družb predelovalnih dejavnosti

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Zadolženost²⁰ predelovalnih družb se je predvsem zaradi vnovičnega povečanja njihovega kapitala nadalje zmanjšala. Obveznosti (kratkoročne in dolgoročne skupaj) so ostale podobne kot pred letom (oz. za 0,4 % večje). Zadolženost se je povečala v družbah nekaterih nizko tehnološko zahtevnih panog (družbe iz proizvodnje pijač in usnjarske družbe), ki so imele manj kapitala kot pred letom. Nadalje pa se je zmanjšala v večini srednje nizko tehnološko zahtevnih panog, najbolj družbam iz proizvodnje drugih nekovinskih mineralnih izdelkov, ki so ob precej večjem kapitalu tudi zelo znižale obveznosti. Tudi družbe večine srednje visoko in visoko tehnološko zahtevnih panog so bile manj zadolžene kot pred letom. Ob nadaljnji rasti kapitala je k temu prispeval tudi precejšen padec dolgoročnih obveznosti (za 12,9 %), njihove kratkoročne obveznosti pa so se po padcih v predhodnih dveh letih povečale.

Slika 22: Zadolženost družb predelovalnih dejavnosti

²⁰ Gre za delež dolga v virih sredstev.

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.4 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN PARO (D)

Tabela 6: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb za oskrbo z elektriko, plinom in paro v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	206	379	659	648
Število zaposlenih ¹	7.542	7.600	7.446	7.355
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	1,5	1,6	1,7	1,6
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	3,5	4,4	4,2	4,1
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	104,9	173,5	-670,4	123,7
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	23.681	17.489	12.023	12.332
Število zaposlenih/podjetje	36,6	20,1	11,3	11,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	614	846	1.101	1.080
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,052	1,052	0,959	1,039
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	2,3	2,7	-8,2	1,6
Donosnost prihodkov (v %)	3,6	4,2	-11,2	2,2
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	82.690	97.191	104.115	109.116
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	31.831	34.813	38.877	40.694
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	38,5	35,8	37,3	37,3
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	28,5	29,4	40,3	38,3
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	15,1	15,8	16,9	12,8
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	88,5	87,2	74,1	74,9
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	101,5	101,6	101,5	104,1
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	8,6	25,3	45,6	48,2
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	80,8	83,5	80,6	82,4
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	33,1	27,9	38,5	36,3

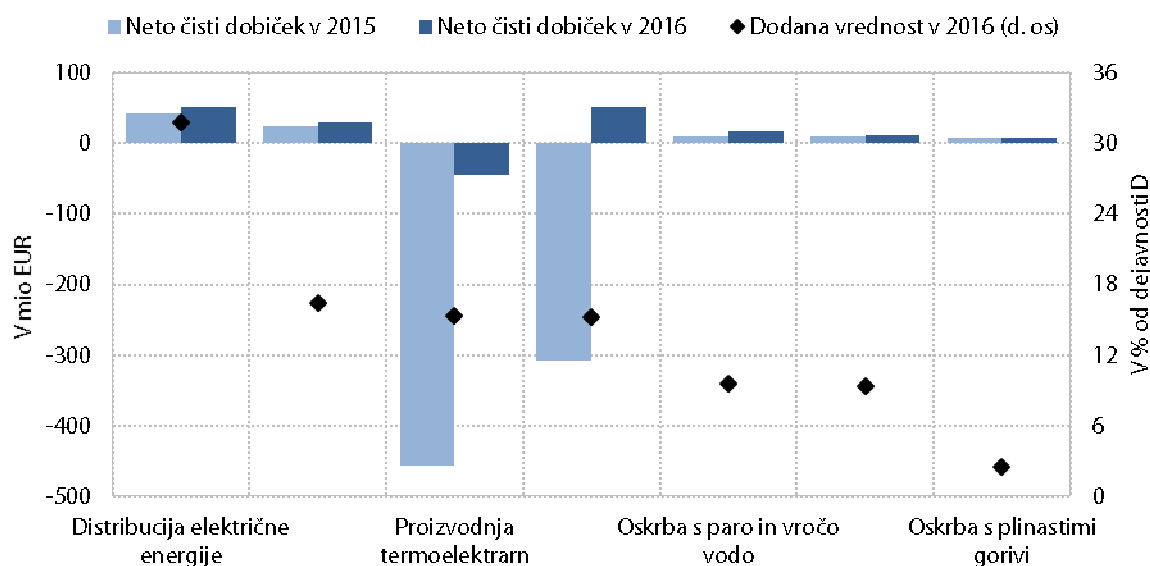
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

V dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro (D) je dodana vrednost tudi med krizo naraščala, se nato dve leti nekoliko zniževala, v letu 2016 pa se je spet povečala. V letu 2016 se je povečala za nekaj manj kot 4 % in je nižja le od leta 2013. Najbolj se je povečala v dejavnosti trgovanja z elektriko (za 17 %) ter pri oskrbi s paro in vročo vodo (za 14 %), znižala pa v proizvodnji električne energije v termoelektrarnah (za 8 %) ter v proizvodnji elektrike iz obnovljivih virov (za 18 %). Kljub vmesnemu znižanju se je v obdobju 2008–2016 dodana vrednost v dejavnosti D povečala za petino²¹, k tej rasti pa je

²¹ Družba HSE je bila preregistrirana v dejavnost D v letu 2009, a zgolj za ta preračun zaradi korektnosti primerjave v daljšem obdobju upoštevamo, kot da bi bila v D že leto prej.

največ, skoraj polovico prispevala dejavnost trgovanja z električno energijo²². Daleč največ dodane vrednosti v dejavnosti D že vsa leta ustvarijo v distribuciji električne energije (prek 30 %), drugo mesto v strukturi pa kljub znižanju zaseda dejavnost proizvodnje hidroelektrarn in druge proizvodnje električne energije (v glavnem obnovljivi viri). Z vsaka po 15 % dodane vrednosti pa sledita še dejavnost proizvodnje električne energije v termoelektrarnah in trgovalna dejavnost z električno energijo.

Slika 23: Struktura dodane vrednosti v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2016 ter poslovni rezultat v letih 2015 in 2016

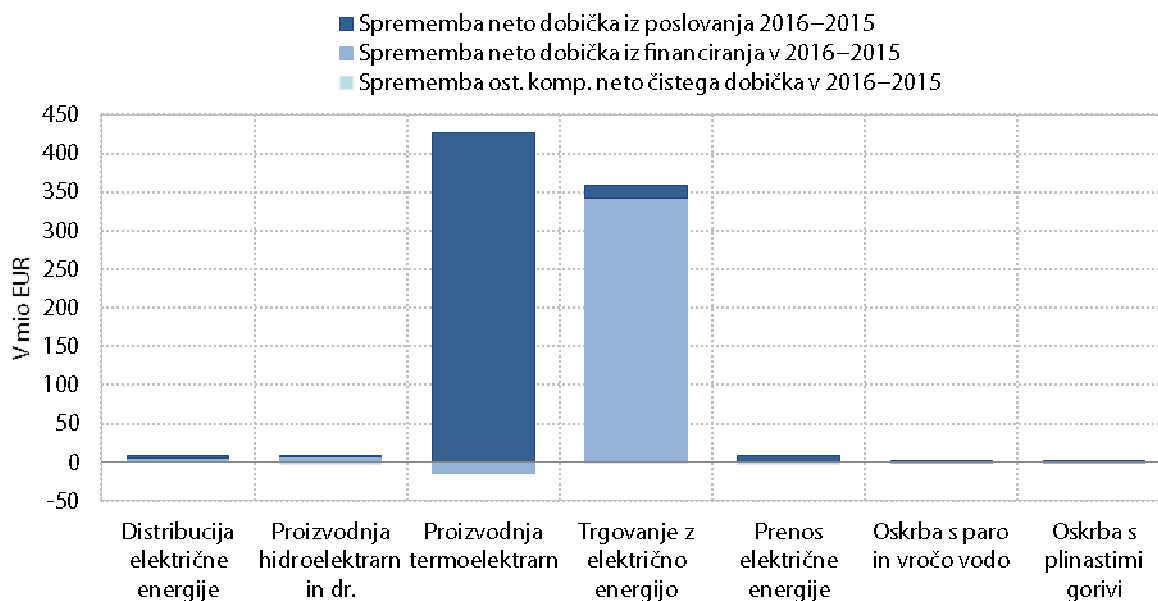
Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Dejavnost oskrba z elektriko, plinom in paro je tudi po letu 2008 nadaljevala z uspešnim poslovanjem, po veliki izgubi v letu 2015 pa je bil lani poslovni izid spet primerljiv prejšnjim letom. Uspešnost poslovanja v prejšnjih letih se je kazala skozi visok neto čisti dobiček, ki se je v omenjenem obdobju gibal med 130 mio EUR in 175 mio EUR. V letu 2015 so v dejavnostih proizvodnje termoelektrarn in trgovalni dejavnosti z električno energijo obračunali velik odpis vrednosti (povezano s TEŠ 6), kar je povzročilo v dejavnosti D izredno veliko neto čisto izgubo v višini 670 mio EUR. V letu 2016 se je dobiček s 124 mio EUR spet precej približal tistemu iz uspešnejših let. V dejavnosti proizvodnje električne energije v termoelektrarnah so sicer tudi v letu 2016 še izkazali relativno veliko neto čisto izgubo, ki je presegla 44 mio EUR, na drugi strani pa je pozitivno poslovala večina ostalih dejavnosti. Z vsaka preko 50 mio EUR neto čistega dobička sta najbolje poslovali distribucijska in trgovalna dejavnost z električno energijo, več kot 29 mio EUR dobička pa so ustvarili tudi v proizvodnji električne energije v hidroelektrarnah in 12 mio EUR v dejavnosti prenosa električne energije. Z odpisi se je v dejavnosti D tudi vrednost sredstev v letu 2015 znižala za 7 % oziroma za 593 mio EUR in se tudi lani ni veliko povečala (za manj kot 1 %), vseeno pa je bila vrednost sredstev družb oskrbe z elektriko, plinom in paro v letu 2016 (nominalno) za skoraj tretjino višja v primerjavi z letom 2008²³.

²² V trgovalno dejavnost tudi v tem preračunu prištejemo podatke družbe HSE; so pa od leta 2011 uvrščene v to dejavnost tudi družbe za trženje elektrike v maloprodaji, ki so bile prej sestavni deli enovitih družb za distribucijo elektrike, kar je delež te dejavnosti dodatno povečalo (slednjega nismo »popravljali« v izračunu).

²³ Ponovno smo zaradi korektnije primerjave podatkom za leto 2008 prišteli vrednost sredstev družbe HSE k dejavnosti D; za primerjavo je bila vrednost sredstev vseh družb v gospodarstvu za 13 % nižja.

Slika 24: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti oskrba z elektriko, plinom in paro v letu 2016 glede na leto 2015 po komponentah

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V okviru oskrbe z elektriko, plinom in paro je največja dejavnost oskrba z elektriko (skupina D 35.1), kjer so po veliki izgubi lani uspešno poslovali. V letu 2016 so ustvarili 88 % dodane vrednosti dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in paro. Ker so imeli v dejavnostih proizvodnje električne energije v termoelektrarnah in trgovanja z električno energijo v letu 2016 bistveno manj prevrednotovalnih odhodkov tako iz poslovanja kot pri financiranju, se je poslovanje celotne dejavnosti oskrbe z elektriko močno izboljšalo, tako da so dosegli skoraj 100 mio EUR neto čistega dobička. Dejavnost D 35.1 je ustvarila 179 mio EUR neto čistega dobička iz poslovanja, še vedno pa tudi 58 mio EUR neto čiste izgube iz financiranja.

Oskrba s plinom (skupina D 35.2) ter oskrba s paro in vročo vodo (skupina D 35.3) sta manjši dejavnosti, poslovni rezultat pa je bil v letu 2016 v obeh zelo dober. V dejavnosti oskrba s plinastimi gorivi se je neto čisti dobiček v letu 2016 glede na povprečnega v prejšnjih osmih letih povečal za več kot polovico in je znašal slabih 8 mio EUR ter bil najvišji v zadnjih letih. V dejavnosti oskrba s paro in vročo vodo pa je bil poslovni rezultat s preko 16 mio EUR za dve tretjini boljši od povprečja prejšnjih let po letu 2008.

3.5 OSKRBA Z VODO; RAVNANJE Z ODPLAKAMI IN ODPADKI; SANIRANJE OKOLJA (E)

Tabela 7: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja (E) v izbranih letih

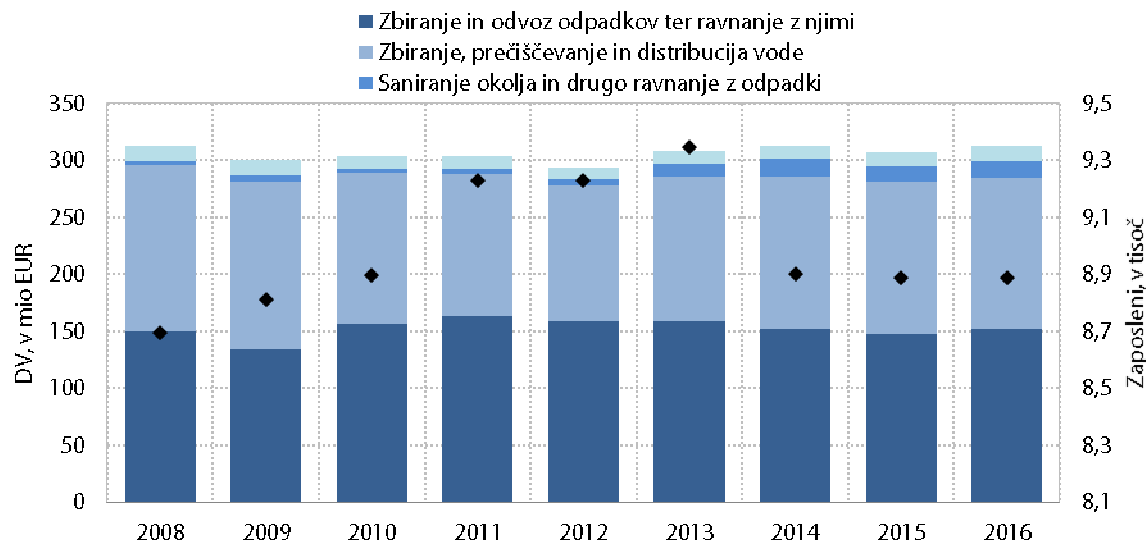
	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	260	287	333	330
Število zaposlenih ¹	8.693	8.896	8.895	8.887
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	1,7	1,9	2,0	1,9
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	1,7	1,8	1,7	1,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	18,4	24,1	11,5	20,3
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	8.637	3.868	3.524	3.139
Število zaposlenih/podjetje	33,4	31,0	26,7	26,9
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	251,2	191,2	133,8	116,2
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,00	1,03	1,02	1,03
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	0,8	1,4	1,0	2,0
Donosnost prihodkov (v %)	2,0	2,3	1,0	1,8
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.927	34.099	34.547	35.185
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	22.909	23.765	24.896	25.368
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	63,8	69,7	72,1	72,1
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	79,6	56,5	45,5	50,8
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	13,6	33,1	23,7	27,8
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	24,6	72,1	83,3	82,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	102,7	105,0	109,9	112,6
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	10,3	16,1	16,5	15,2
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	82,9	60,4	65,4	59,6
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	13,8	23,5	19,2	20,9

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Gospodarske družbe s področja oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja (E) so v letu 2016 ob približno enaki zaposlenosti ustvarile nekoliko višjo dodano vrednost kot v letu prej. Računovodske izkaze je oddalo 330 gospodarskih družb s skupno 8.887 zaposlenimi. Število družb se je po dolgoletnem povečevanju prvič nekoliko znižalo, število zaposlenih pa je po padcu v letu 2014 ostalo približno enako. V letu 2016 se je produktivnost dela zvišala na najvišjo raven po letu 2008, kar pa ni zadostovalo za zmanjšanje zaostanka za produktivnostjo vseh gospodarskih družb, ki je ostal okoli 16-odstoten. Z višjo produktivnostjo so povečali dodano vrednost za okoli 2 %, na 313 mio EUR, kar je

približno toliko kot v letu 2014²⁴. Dodana vrednost se je zvišala v treh od štirih skupin, pri tem najbolj v družbah iz dejavnosti saniranja okolja in ravnanja z odpadki, v skupini zbiranja, prečiščevanja in distribucije vode pa je ostala približno enaka kot v letu prej.

Slika 25: Dodana vrednost in zaposlenost v gospodarskih družbah dejavnosti E v obdobju 2008–2016

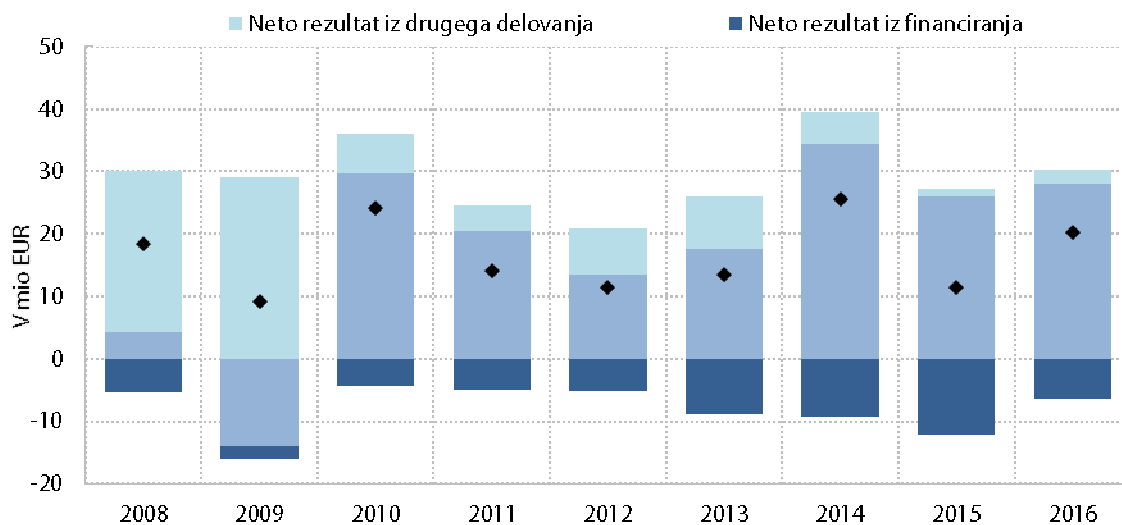
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: Skupine so razvrščene glede na delež dodane vrednosti v letu 2015.

Družbe dejavnosti E so v letu 2016 glede na leto prej ponovno znižale prihodke in odhodke, a slednje bolj. Prihodki iz poslovanja, ki predstavljajo glavnino skupnih prihodkov, so ostali približno enaki kot v letu prej. Pri tem so se čisti prihodki od prodaje znižali za 0,6 %, in sicer zaradi znižanja na tujem trgu. Na domačem trgu, kjer jih je ustvarjena velika večina, so se nasprotno nekoliko zvišali, s tem pa se je znižala izvozna usmerjenost teh družb, na okoli 15 %. Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih se je znižal v skupini iz dejavnosti ravnanja z odpadki (E 38), na okoli 25 %, in v družbah iz dejavnosti saniranja okolja (E 39), na okoli 8 %²⁵. V letu 2016 so družbe ponovno znižale tudi skupne odhodke, za okoli 1 %, kar je bila v največji meri posledica znižanja finančnih in drugih odhodkov. Odhodki iz poslovanja, ki jih je velika večina, so se znižali precej manj.

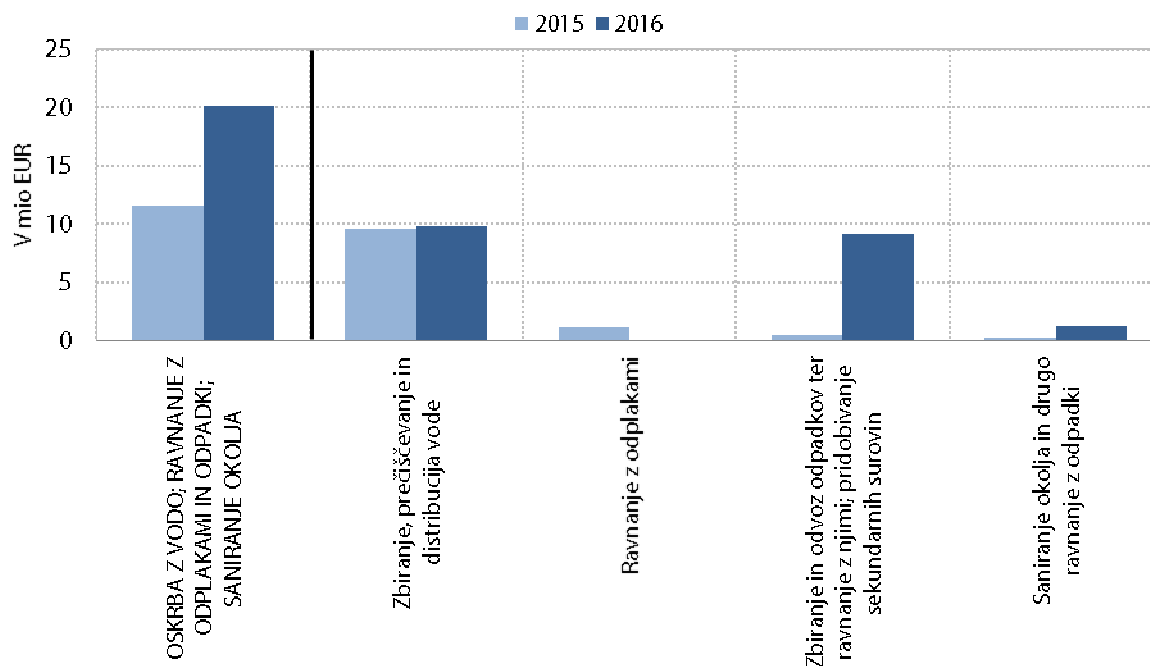
Poslovno leto 2016 so družbe dejavnosti E zaključile z višjim pozitivnim izidom kot leto prej. Skupni neto čisti dobiček je znašal 20,3 mio EUR, kar je bilo za okoli 9 mio EUR več kot v predhodnem letu, a hkrati za okoli 5 mio EUR manj kot v letu 2014. Izboljšanje poslovnega rezultata v primerjavi z letom prej so te družbe v povprečju prikazale na vseh treh ravneh. Dobiček iz poslovanja so povečale za okoli 8 % in iz izrednih dogodkov za 92 %, hkrati pa so tudi skoraj prepolovile izgubo iz financiranja. Pozitivno so poslovale vse štiri skupine družb, velika večina skupnega neto čistega dobička pa je bila ustvarjena v (i) družbah iz dejavnosti zbiranja, prečiščevanja in distribucije vode ter v (ii) družbah iz zbiranja in odvoza odpadkov ter ravnanja z njimi. Slednje so rezultat poslovanja v tem letu močno izboljšale, saj so neto čisti dobiček iz leta prej povečale z 0,5 mio EUR na 9 mio EUR. To je bila v največji meri posledica izboljšanja poslovanja v podskupini ravnanje z nevarnimi odpadki, kjer so prejšnje poslovno leto zaključili z neto čisto izgubo v višini 7,4 mio EUR, poslovno leto 2016 pa z neto čistim dobičkom v višini 0,7 mio EUR.

²⁴ Delež dodane vrednosti gospodarskih družb v skupni dodani vrednosti dejavnosti E, ocenjeni po metodologiji nacionalnih računov, je po naši oceni znašal okoli 90 %.

²⁵ V ostalih dveh skupinah je izvozna usmerjenost nizka.

Slika 26: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E v obdobju 2008–2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Slika 27: Poslovni izid gospodarskih družb dejavnosti E po oddelkih v letih 2015 in 2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: Skupine so razvrščene glede na izid v letu 2015.

3.6 GRADBENIŠTVO (F)**Tabela 8: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gradbeništva v izbranih letih**

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	6.746	6.803	7.407	7.238
Število zaposlenih ¹	56.817	46.535	36.001	35.845
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	11,1	10,1	8,1	7,8
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	8,7	6,8	5,5	5,2
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	152,9	-236,3	48,6	-117,6
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.120	1.077	548	531
Število zaposlenih/podjetje	8,4	6,8	4,9	5,0
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	122	156	113	107
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,043	0,986	1,036	1,020
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	2,2	-3,2	1,2	-3,1
Donosnost prihodkov (v %)	2,0	-4,4	1,3	-3,3
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	27.685	24.257	27.927	28.061
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	18.195	18.977	19.784	20.428
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	65,7	78,2	70,8	72,8
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	81,6	82,0	72,8	66,9
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	64,4	60,7	51,6	44,7
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	58,8	49,1	62,5	73,7
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	67,3	66,3	87,5	100,9
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	5,5	5,3	12,5	16,9
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	31,4	36,6	43,5	45,0
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	23,6	15,1	15,0	17,3

Vir podatkov: AJPEŠ (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Aktivnost gospodarskih družb v gradbeništvu se je leta 2016 znižala, ponovno se je poslabšal poslovni rezultat. Po povečanju v preteklih dveh letih so se prihodki družb v gradbeništvu leta 2016 znižali. Nižja aktivnost na ravni celotne dejavnosti je povezana z znatnim znižanjem investicij države. V letu 2016 se je močno poslabšal skupni poslovni rezultat, a je poslabšanje predvsem posledica slabitve oziroma odpisa terjatev in finančnih naložb v zgolj eni družbi.

Padec aktivnosti v letu 2016 je povezan s padcem državnih investicij, kar je vidno tudi v različni dinamiki rasti prihodkov po različnih oddelkih gradbeništva. Po vrsti del so se v letu 2016 znatno znižala predvsem dela v gradnji inženirskih objektov. Po podatkih SURS se je vrednost opravljenih del v

gradnji inženirskih objektov znižala za 24,7 %, v gradnji nestanovanjskih stavb za 7,4 %, v gradnji stanovanjskih stavb pa povečala kar za 73,5 %²⁶. Poslovni prihodki so se tako močno znižali v oddelku *gradnja inženirskih objektov* (21,8 %)²⁷, nekoliko pa tudi v oddelku *gradnja stavb* (4,6 %). V oddelku *specializirana gradbena dela* so se povečali za 4,8 %. Ocenjujemo, da je povečanje povezano z deli za končne naročnike. Pri poslovanju, kjer podjetja iz tega oddelka nastopajo kot podizvajalci podjetij v drugih dveh oddelkih, pa so se prihodki verjetno znižali.

Po dveh letih rasti je lani zaposlenost v gradbenih družbah stagnirala in je tako ostala precej nižja kot pred krizo. Gospodarske družbe gradbeništva so v obdobju 2008–2013 znižale zaposlenost za več kot 40 %, jo potem v naslednjih dveh letih povečale za skoraj 10 %, leta 2016 pa zadržale na ravni preteklega leta. Zaposlenost se je znižala v oddelkih *gradnja stavb* (3,1 %) in *gradnja inženirskih objektov* (2,6 %), četrto leto zapored pa se je povečala v oddelku *specializirana gradbena dela* (1,8 %). Zaposleni v tem oddelku so leta 2016 predstavljali že več kot polovico vseh zaposlenih v družbah gradbeništva (53,5 %, leta 2008 je bil delež 38,1 %).

Leta 2016 se je nadaljevalo povečevanje usmerjenosti prodaje na tuje trge. Po začetku krize v letu 2008 in drastičnem upadu domačega povpraševanja so gradbene družbe povečale izvoz in delež prihodkov od prodaje na tujih trgih. V letu 2016 so se prihodki na tujih trgih povečali za četrtno, na domačem trgu pa so se znižali za več kot desetino. Gradbene družbe so tako lani 16,9 % prihodkov realizirale na tujih trgih.

V letu 2016 je produktivnost v gospodarskih družbah gradbeništva stagnirala. Produktivnost dela, merjena z dodano vrednostjo na zaposlenega, se je v preteklih letih povečala, lani pa ostala na ravni izpred leta. Stagnacija produktivnosti v letu 2016 je povezana s padcem povpraševanja.

V letu 2016 so gospodarske družbe gradbeništva drugo leto zapored poslovale z dobičkom iz poslovanja. Znižanje odhodkov je bilo sicer manjše kot znižanje prihodkov, a rezultat je ostal pozitiven. Ob nižjih prihodkih (6,4 %) so se stroški blaga materiala in storitev lani znižali za 8,7 %; stroški dela so se povečali za 2,8 %, odpisi vrednosti pa kar za 27,5 %²⁸.

Izguba iz financiranja se je v letu 2016 ponovno povečala. Finančni prihodki so se povečali za 12 mio EUR, finančni odhodki pa kar za 118 mio EUR. Povečanje finančnih odhodkov na ravni celotne dejavnosti je bilo predvsem posledica slabitve finančnih naložb v eni družbi, kjer so se le-te povečale za več kot 150 mio EUR.

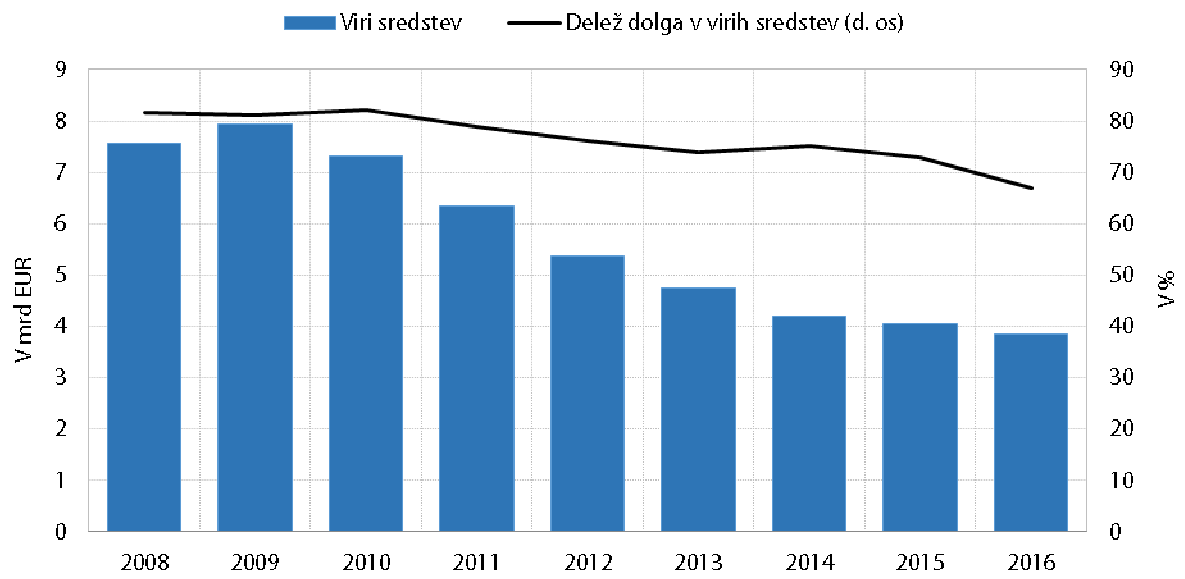
Razdolževanje družb v gradbeništvu se je leta 2016 pospešilo. Delež dolga v sredstvih se je lani znatno znižal in dosegel 66,9 %. Znižanje deleža dolga je bilo prisotno v vseh treh oddelkih gradbeništva, najintenzivnejše pa je bilo v oddelku *gradnja stavb*. V tem oddelku so registrirani nepremičninski investitorji. Ocenjujemo, da je znižanje povezano z odprodajo nekaterih nepremičninskih projektov, ki so na drugi strani prinesle znižanje finančnih obveznosti (dolga).

²⁶ Ob opisanih spremembah v zadnjem letu je bila v letu 2016 vrednost opravljenih gradbenih del v gradnji stavb za okoli 60 %, v gradnji inženirskih objektov pa za okoli 35 % nižja od leta 2010.

²⁷ Gospodarske družbe so po oddelkih razvrščene glede na pretežno dejavnost. Ocenjujemo, da kar nekaj prihodkov ustvarijo v aktivnostih, ki se sicer uvrščajo v druge oddelke.

²⁸ Gre za prevrednotenje zalog v eni družbi.

Slika 28: Viri sredstev in delež dolga v obdobju 2008–2016

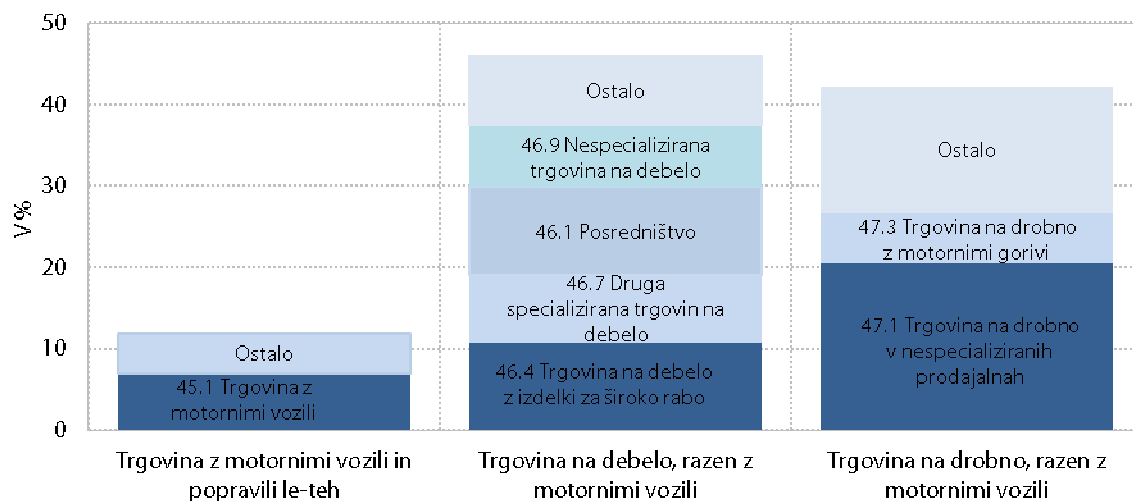
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.7 TRGOVINA, VZDRŽEVANJE IN POPRAVILA MOTORNIH VOZIL (G)**Tabela 9: Izbrani kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil v izbranih letih**

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	13.456	13.947	15.354	15.323
Število zaposlenih ¹	90.311	86.871	79.770	81.660
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	17,7	18,8	17,9	17,8
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	18,9	18,7	17,1	16,9
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	443,5	155,0	521,3	628,7
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.356	1.274	1.038	1.072
Število zaposlenih/podjetje	6,7	6,2	5,2	5,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	190	202	198	196
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,032	1,025	1,026	1,028
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	2,6	0,9	3,3	3,9
Donosnost prihodkov (v %)	1,5	0,6	1,9	2,2
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	37.698	35.908	39.126	40.075
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	21.170	22.142	24.053	24.594
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	56,2	61,7	61,5	61,4
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	66,0	65,7	59,6	58,7
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	48,7	47,1	41,3	42,3
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	73,1	68,0	92,2	96,3
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	79,4	80,3	96,2	94,4
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	17,2	15,2	21,4	21,8
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	46,6	50,4	43,8	42,9
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	10,2	9,3	10,8	11,3

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

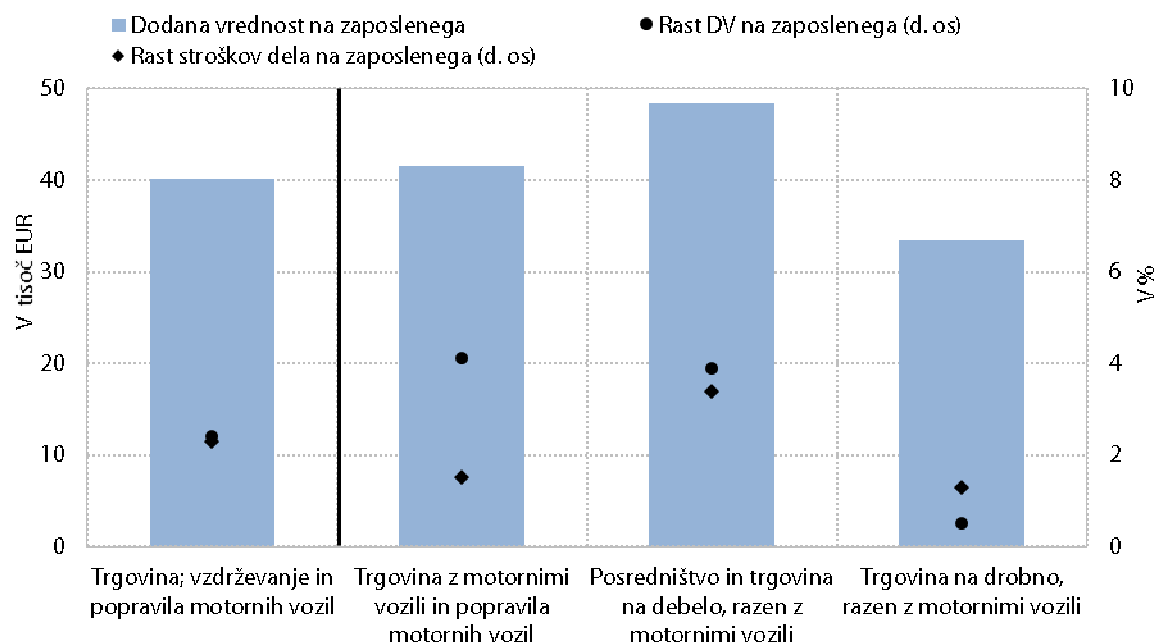
Dodana vrednost in število zaposlenih v družbah trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil (G) sta se leta 2016 nadalje povečala. Po zmanjševanju v obdobju 2011–2013 se je dodana vrednost trgovinskih družb v naslednjih treh letih povečala; leta 2016 je dosegla 16,9-odstotni delež v dodani vrednosti vseh družb. Nekoliko manj se je leta 2015 in 2016 povečala produktivnost trgovinskih družb (dodana vrednost na zaposlenega), saj se je po nekajletnem zmanjševanju v zadnjih dveh letih povečalo tudi število zaposlenih. Ob manjšem povečanju stroškov dela na zaposlenega se je leta 2016 nadalje zmanjšal delež stroškov dela v dodani vrednosti.

Slika 29: Struktura dodane vrednosti po oddelkih dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Rast dodane vrednosti in produktivnosti so dosegle družbe vseh treh oddelkov trgovinske dejavnosti.

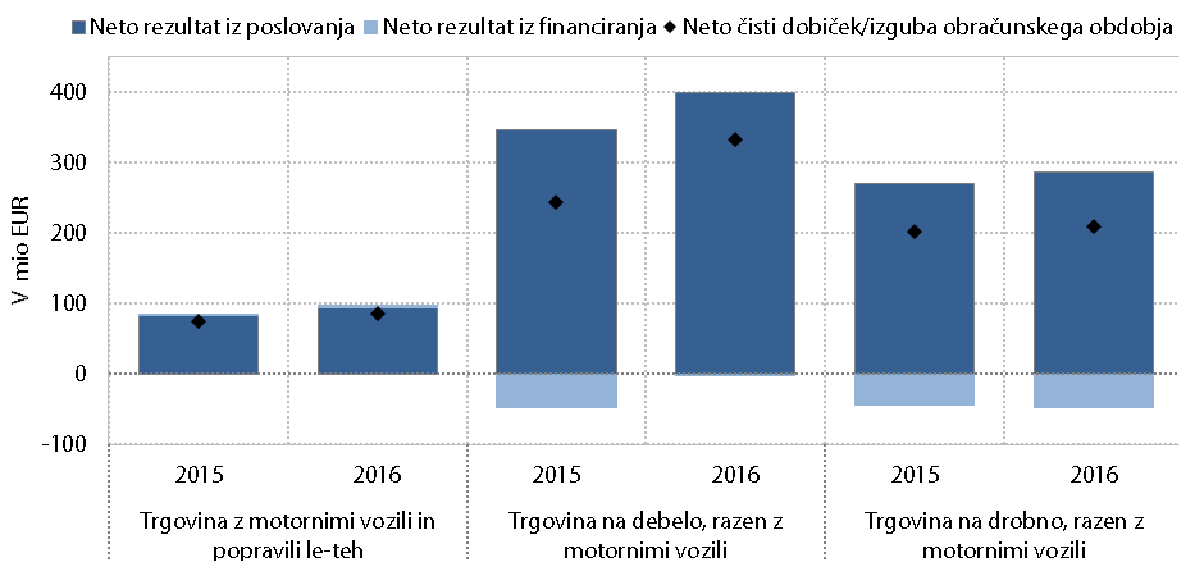
Četrto leto zapored se je dodana vrednost najbolj (za 10,1 %) povečala v najmanjšem oddelku - v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili (G 45). Povečala se je tudi v družbah, ki se ukvarjajo s posredništvom in trgovino na debelo, razen z motornimi vozili (G 46), ki ustvarijo nekaj manj kot polovico dodane vrednosti in imajo okoli 40 % vseh zaposlenih celotne trgovinske dejavnosti. Leta 2016 je bila dodana vrednost višja tudi v družbah oddelka trgovine na drobno, razen z motornimi vozili (G 47), ki imajo polovico vseh zaposlenih in so leta 2016 ustvarile približno 40 % čistih prihodkov od prodaje celotne trgovinske dejavnosti (G).

Slika 30: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Trgovske družbe so leto 2016 zaključile z najvišjim neto čistim dobičkom celotnega devetletnega obdobja. Leta 2008 so dosegle visok neto čisti dobiček (443,5 mio EUR), ki se je v naslednjih letih zaradi zmanjševanja dobička iz poslovanja zmanjševal in leta 2013 zaradi velikega povečanja negativnega rezultata iz financiranja prešel v neto čisto izgubo v višini 31,4 mio EUR. Neto izguba iz financiranja se je do leta 2016 močno zmanjšala, tako da so družbe, ob večjem neto dobičku iz poslovanja, leto 2016 zaključile z najvišjim neto čistim dobičkom celotnega opazovanega obdobja (628,7 mio EUR). Izboljšanje je bilo predvsem posledica precejšnjega zmanjšanja neto finančne izgube družb posredništva in trgovine na debelo leta 2014 in nadalje leta 2016 in družb trgovine na drobno leta 2015. Družbe obeh oddelkov so v letih 2015 in 2016 znatno povečale tudi neto dobiček iz poslovanja. Poslovanje se je v zadnjih letih močno izboljšalo tudi družbam trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili²⁹.

Slika 31: Poslovni izid družb trgovskih oddelkov v letih 2015 in 2016

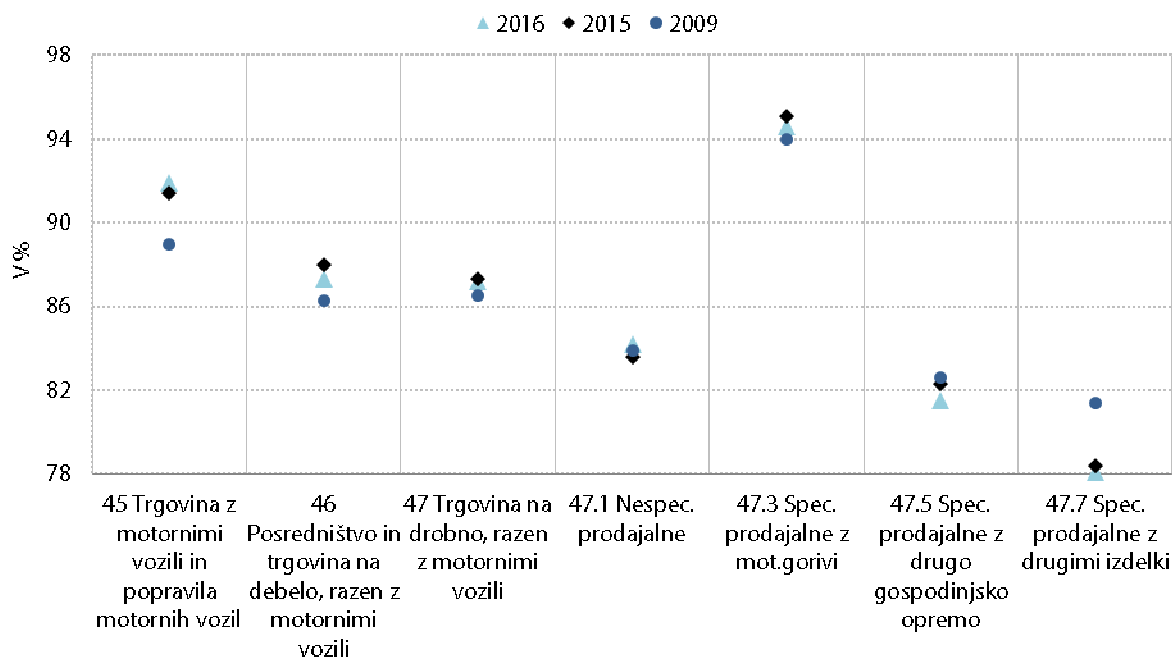
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gospodarnost poslovanja trgovinskih družb se je zvišala tretjo leto zapored. Ob višji prodaji so se poslovni prihodki leta 2016 povečali za 3,8 %, od tega se je bolj povečala prodaja na tujih trgih, kjer je bilo ustvarjenih 21,8 % vseh prihodkov. Ob večji prodaji so se zvišali tudi stroški blaga, materiala in storitev (ti zavzemajo 90 % vseh poslovnih odhodkov) in stroški dela, medtem ko so se odpisi vrednosti nadalje zmanjšali. Obremenjenost poslovnih prihodkov s stroški blaga, materiala in storitev se je leta 2016 še nekoliko znižala, a ostala višja kot v letih 2008–2011. Po tem, ko se je pribitek³⁰ povprečne trgovinske družbe po letu 2008 zmanjševal, se je v zadnjih štirih letih spet nekoliko povečal. V zadnjem letu se je precej zvišal v družbah trgovine na debelo, verjetno tudi zaradi cenovnih gibanj, ki so še bolj kot na poslovne prihodke vplivali na nižje poslovne odhodke³¹. Pribitek se je nadalje povečal tudi v družbah trgovine na drobno, kar je poleg racionalizaciji stroškov in optimizaciji celotnih procesov poslovanja v preteklih letih leta 2016 pripisujemo tudi povečanju povpraševanja predvsem po izdelkih v specializiranih prodajalnah, medtem ko se je pribitek v družbah, kjer prodajajo predvsem živila (marketi, diskonti...) nadalje zmanjšal.

²⁹ Po neto čisti izgubi leta 2012 se je poslovanje v naslednjih letih izboljšalo, tako da so vsa leta v obdobju 2013–2016 družbe zaključile z neto čistim dobičkom, ki se je skozi leta večal.

³⁰ Pribitek je izračunan kot razmerje med prihodki od prodaje in stroški za nabavo blaga, materiala in storitev ter stroški dela.

³¹ Ob nižjih cenah so se nabavni stroški poslovanja znižali, poslovni prihodki od prodanega blaga pa so ostali na ravni izpred leta.

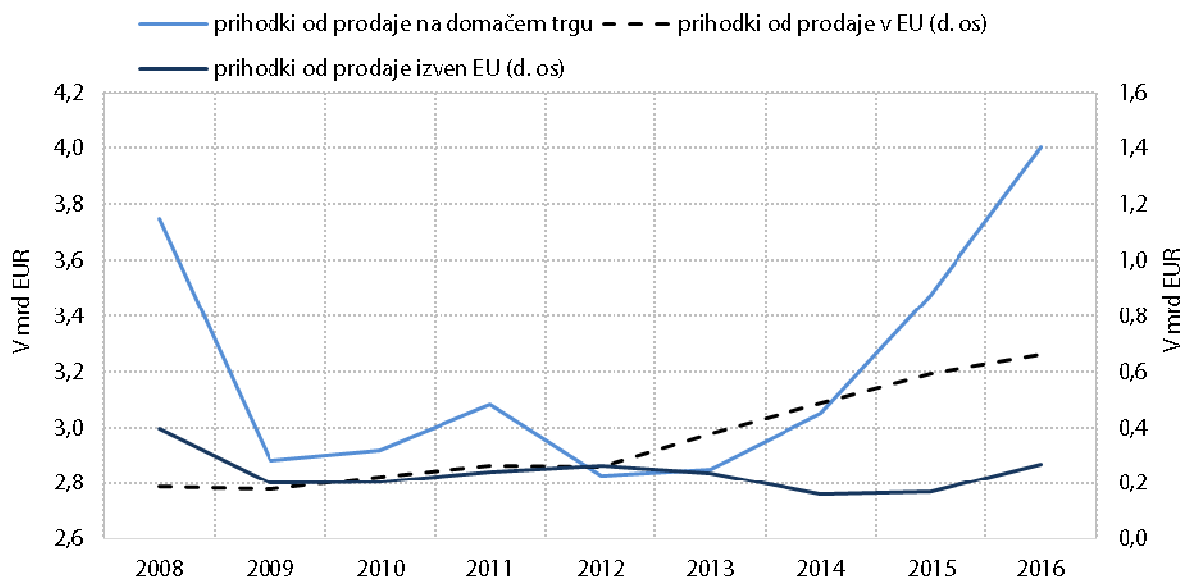
Slika 32: Obremenjenost poslovnih prihodkov z nabavno vrednostjo prodanega blaga, materiala in storitev v trgovinskih družbah v letih 2009, 2015 in 2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto dobiček iz poslovanja v družbah trgovine z motornimi vozili in trgovine na debelo se je nadalje povečal. Ob večji prodaji novih in rabljenih osebnih in tovornih vozil se je neto dobiček iz poslovanja v družbah trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili povečal četrto leto zapored in dosegel 94,4 mio EUR. Prodaja novih motornih vozil se je doma povečala tako gospodinjstvom kot pravnim osebam³². Lani se je že četrto leto zapored nadaljevala tudi rast prodaje na tuje trge – po večletnem padanju se je izraziteje povečala tudi na trgih izven EU. Neto dobiček iz poslovanja družb oddelka posredništvo in trgovina na debelo, ki se je v letih 2012 in 2013 zmanjšal, se je v naslednjih treh letih povečal na 399,6 mio EUR. Povečanje je bilo predvsem posledica prenehanja poslovanja večje družbe leta 2014, ki je še leto prej poslovala z visoko neto izgubo iz poslovanja zaradi odpisov vrednosti³³ ter zaradi povečanja prodaje v večini panog v letih 2015 in 2016.

³² Število prvih registracij osebnih vozil doma se je glede na leto 2015 povečalo za 7,7 % (gospodinjstvom za 9,6 %, pravnim osebam za 6 %), tako da je bilo prvič registriranih nekoliko manj kot 65.500 novih osebnih avtomobilov, kar je bilo še vedno za okoli 6500 manj kot leta 2008, ko se je doma prodalo največ novih avtov. Za okoli petino se je leta 2016 povečalo tudi število prvih registracij tovornih motornih in priklopnih vozil.

³³ Zdravo jedro družbe, ki se je v letih do vključno 2013 ukvarjala s trgovino na debelo s kovinskimi proizvodi, inštalacijskim materialom in napravami za ogrevanje, se je v letu 2014 registriralo v dejavnosti trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z gradbenim materialom, kovinskimi izdelki, barvami in steklom.

Slika 33: Prihodki od prodaje gospodarskih družb v trgovini z motornimi vozili in njihovimi popravili

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Neto dobiček iz poslovanja v trgovini na drobno je bil najvišji v obravnavanem obdobju. Po precejšnjem zmanjšanju v letu 2011 (na 148 mio EUR) se je v naslednjih letih povečeval in bil leta 2016 z 286,1 mio EUR najvišji v celotnem obdobju. Na poslovanje celotne panoge najbolj vplivajo družbe dveh skupin – trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi (G 47.3) in trgovine na drobno v nespecializiranih prodajalnah (G 47.1). Družbe *trgovine na drobno v specializiranih prodajalnah z motornimi gorivi* so, po dvoletnem zmanjševanju, lani močno povečale neto dobiček iz poslovanja, ki je bil s 97,9 mio EUR najvišji v celotnem obravnavanem obdobju. Ob sicer nižjih medletnih cenah nafte je lansko povečanje prodaje količin naftnih derivatov skupaj z rastjo prodaje ostalih proizvodov teh družb³⁴ zvišalo skupne poslovne prihodke. Nekoliko manj so se zvišali poslovni odhodki. Družbe največje skupine po ustvarjenih prihodkih v trgovini na drobno - *trgovine na drobno v nespecializiranih prodajalnah*, ki jih skoraj v celoti določa poslovanje hipermarketov, marketov in diskontov (G 47.110), pa so leto 2016 zaključile s četrtno nižjim neto čistim dobičkom iz poslovanja kot leto pred tem (87,7 mio EUR). To je bila posledica zmanjšanja poslovnih prihodkov predvsem zaradi precej nižjih drugih poslovnih prihodkov ter nekoliko večjih poslovnih odhodkov kot pred letom. Ob izboljšanju razmer na trgu dela in s tem večji potrošnji gospodinjstev so bili sicer čisti prihodki od prodaje nekoliko višji kot pred letom, kar je bila posledica višje prodaje predvsem v diskontnih prodajalnah, medtem ko se je prodaja največjih treh družb v tej panogi tudi lani zmanjšala. Na spremembe v strukturi te dejavnosti pokaže tudi analiza koncentracije panoge. Ob zmanjševanju števila družb se namreč niža delež največjih treh družb v ustvarjenih poslovnih prihodkih, krepijo pa deleži drugih družb, zaradi česar se stopnja koncentracije, merjena s Hirschman-Herfindahlovim indeksom (HHI), po letu 2006 znižuje. Leta 2016 se je nadalje približala meji med visoko in srednjo stopnjo koncentracije³⁵.

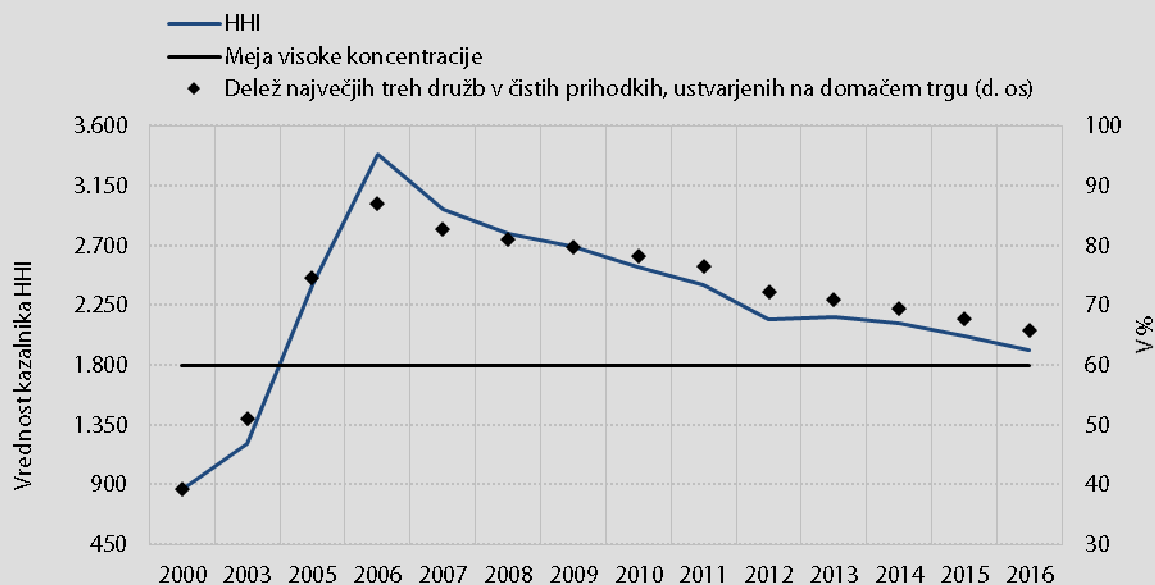
³⁴ Kot so zemeljski plin, električna in toplotna energija, trgovsko blago.

³⁵ Po tem merilu je visoka koncentracija pri vrednostih indeksa nad 1800.

Okvir 1: Koncentracija v nespecializiranih pretežno živilskih prodajalnah na drobno

Koncentracija pretežno živilskih prodajalnih v Sloveniji se po letu 2006 zmanjšuje zaradi povečane prodaje v diskontnih trgovinah. Za nespecializirane prodajalne, ki pretežno prodajajo živila (hipermarketi, marketi, diskonti ...) ³⁶, je bila od leta 2000 značilna krepitev koncentracije, ki je bila posledica propadanja manjših družb oz. njihovega povezovanja ali prevzemanja s strani večjih podjetij. Stopnja koncentracije, merjena s Hirschman-Herfindahlovim indeksom (HHI), je v tej panogi po nizki vrednosti v letu 2000 leta 2005 presegla mejo visoke koncentracije (1.800). Potem ko je leta 2006 dosegla najvišjo vrednost (3.387), se je v naslednjih letih zniževala in leta 2016 dosegla vrednost 1.912 in se tako že precej približala meji med visoko in srednjo koncentracijo (1.800). Zniževanje koncentracije v zadnjih letih je bilo predvsem posledica krepitve prodaje v tujih diskontih, ki so na slovenski trg vstopili v letih 2005 in 2007. Ti so s širitvijo svojih poslovnih mrež in spreminjanjem nakupovalnih navad slovenskega kupca, do katerih je prišlo tudi zaradi gospodarske krize, v letu 2016 skupaj ustvarili 22,4 % celotnega prihodka od prodaje panoge na slovenskem trgu (leta 2007 6,5 %, v letu 2015 21,2 %). To je vplivalo na padec deleža največjih treh družb v prihodu panoge, ki se je z 82,9 % leta 2007 znižal na 65,9 % v letu 2016.

Slika 34: Kazalnika koncentracije v nespecializiranih, pretežno živilskih prodajalnah na drobno v obdobju 2000–2016

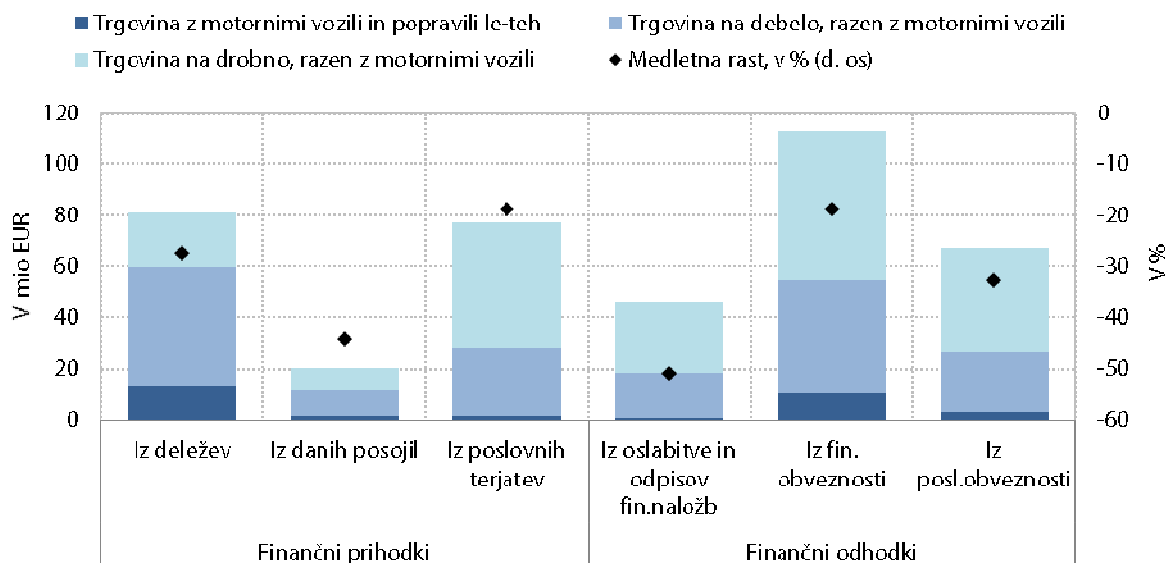

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: HHI – Hirschman-Herfindahlov indeks koncentracije.

Neto finančna izguba trgovinskih družb se je leta 2016 nadalje močno zmanjšala. Trgovske družbe so v celotnem obdobju 2008–2016 poslovale z neto finančno izgubo, katere višina pa se je skozi leta spreminjala. Najvišja je bila leta 2013, na kar je vplivalo predvsem slabo finančno poslovanje dveh večjih trgovinskih družb ³⁷. Na izboljšanje v letih 2014–2016 je vplivalo izboljšano finančno poslovanje družb vseh treh oddelkov. Trgovske družbe so tako leta 2016 poslovale s skoraj za polovico nižjo neto finančno izgubo kot pred letom.

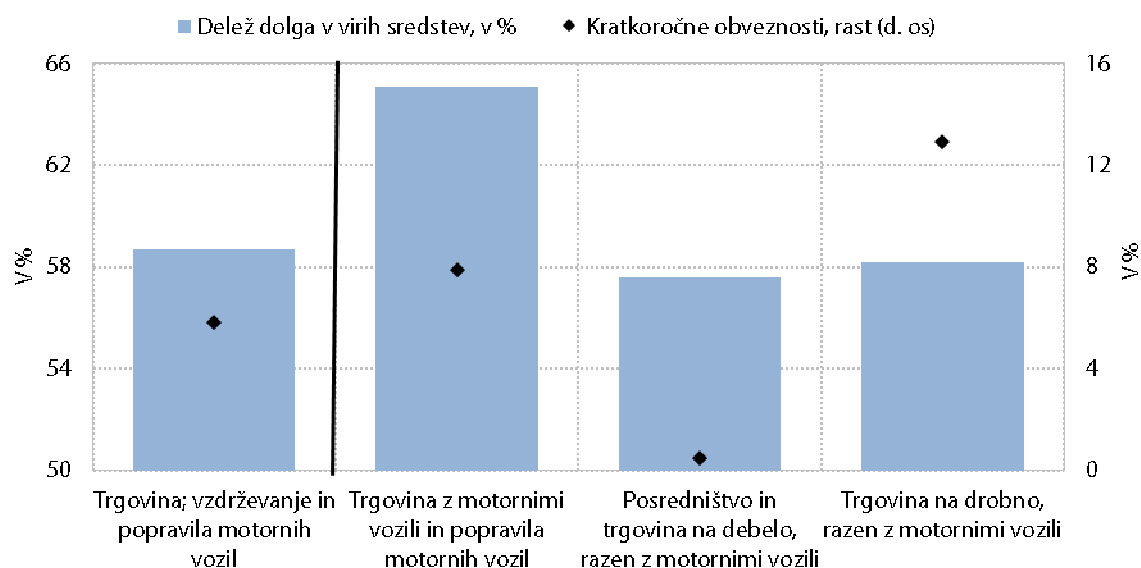
³⁶ Družbe, ki so po SKD registrirane v 47.110.

³⁷ Večja družba posredništva in trgovine na debelo in največja družba v trgovini na drobno, ki sta izvedli odpise, popravke vrednosti in oslabitve.

Slika 35: Finančno poslovanje gospodarskih družb v dejavnosti trgovina ter vzdrževanje in popravila motornih vozil v letu 2016

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Zadolženost trgovinskih družb se je leta 2016 nadalje zmanjšala in bila najnižja po letu 2008. Dolg se je sicer, zaradi povečanja kratkoročnih obveznosti, ki predstavljajo večino deleža trgovinskega dolga v virih sredstev, leta 2016 nekoliko povečal. Ob hkratnem povečanju obsega kapitala se je zadolženost družb, merjena z deležem dolga v virih sredstev, leta 2016 še zmanjšala in bila z 58,7 % najnižja v obdobju 2008–2016. Tudi v letu 2016 so najbolj zadolžene med družbami trgovinske dejavnosti ostale družbe trgovine z motornimi vozili in njihovimi popravili, ki pa so v zadnjem letu med vsemi panogami najbolj znižale svojo zadolženost.

Slika 36: Zadolženost trgovinskih družb v letu 2016

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.8 PROMET IN SKLADIŠČENJE (H)**Tabela 10: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti prometa in skladiščenja v izbranih letih**

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	2.253	2.506	3.225	3.408
Število zaposlenih ¹	37.557	35.665	34.379	34.492
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	7,4	7,7	7,7	7,5
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	7,3	8,7	9,2	9,3
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	109,9	-21,8	140,2	338,0
VELIKOST PODJETJA				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	4.689	4.195	3.147	3.098
Število zaposlenih/podjetje	16,7	14,2	10,7	10,1
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	269	300	294	299
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,047	1,045	1,058	1,104
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	1,1	-0,2	1,4	3,3
Donosnost prihodkov (v %)	2,8	-0,6	3,0	6,9
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	35.153	40.503	48.745	52.400
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	23.003	23.599	25.059	24.715
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	65,4	58,3	51,4	47,2
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	82,2	58,8	51,3	50,5
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	15,6	15,0	15,6	13,5
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	20,6	49,8	60,1	62,5
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	96,4	98,8	100,0	105,1
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	42,8	38,9	41,9	45,4
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	86,4	81,3	81,1	79,2
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	12,5	12,2	12,5	13,7

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida gospodarskih družb), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

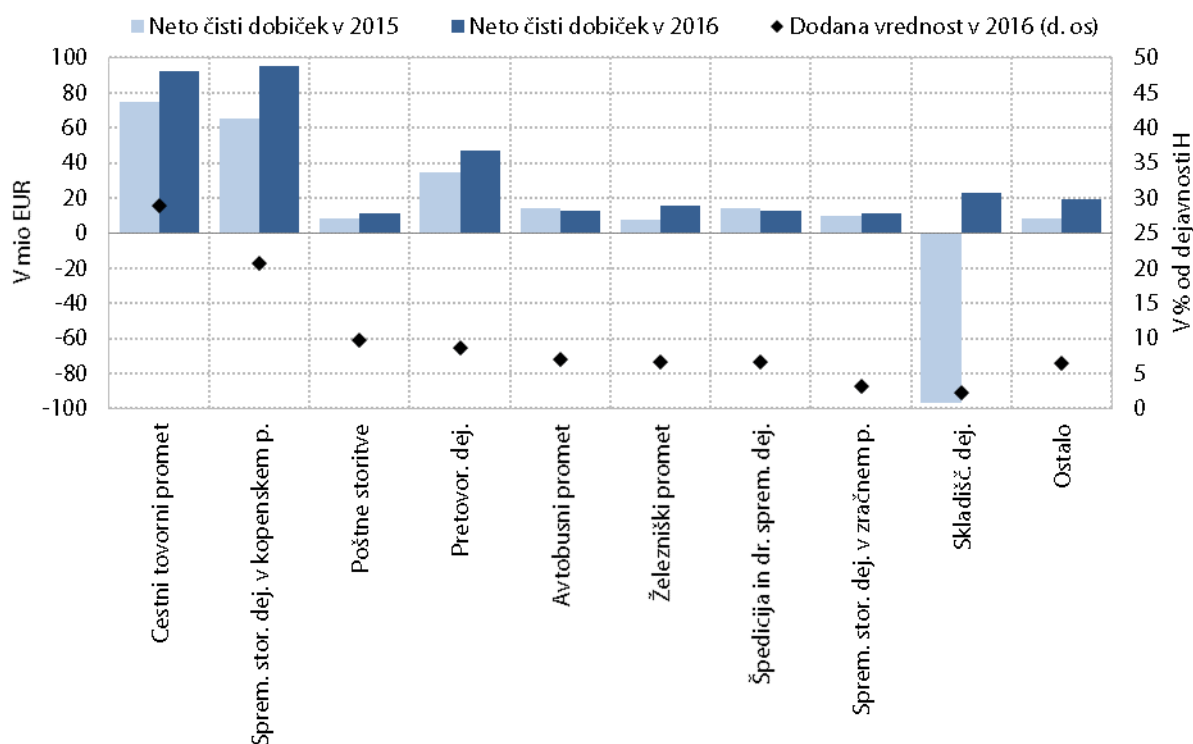
V letu 2016 se je dodana vrednost dejavnosti promet in skladiščenje (H) še nadalje povečala in je bila precej višja kot ob začetku krize leta 2008³⁸. V letu 2016 so gospodarske družbe v dejavnosti H ustvarile 1.807 mio EUR dodane vrednosti (za 132 mio oz. 7,9 %³⁹ več kot leto prej), samostojni podjetniki pa 221 mio EUR (7 mio manj kot leto prej). Od slednjega so največji del, kar 88 %, ali 195 mio EUR ustvarili

³⁸ Neposredna primerjava podatkov kaže 37-odstotno povečanje dodane vrednosti v omenjenem obdobju.

³⁹ V letu 2016 je bila ena večjih družb preregistrirana v dejavnost L Poslovanje z nepremičninami. Če prehoda te družbe v drugo dejavnost ne bi bilo, bi bila stopnja rasti dodane vrednosti v dejavnosti H Promet in skladiščenje še za okoli polovico višja. V tabelah in grafih in razen v enem nadaljnjem primeru, kjer smo to posebej poudarili, podatkov nismo popravljali na ta način.

podjetniki v dejavnosti cestnega tovornega prometa. Po dodani vrednosti v dejavnosti H je tako s 718 mio EUR cestni tovorni promet najpomembnejši in je tudi najbolj prispeval k njeni rasti, pri družbah 90 mio EUR. Ko gledamo le gospodarske družbe, pa so v letu 2016 tudi zelo veliko (a vseeno za okoli 28 % manj kot cestni blagovni promet) dodane vrednosti ustvarili še v drugih spremljajočih dejavnostih v kopenskem prometu.

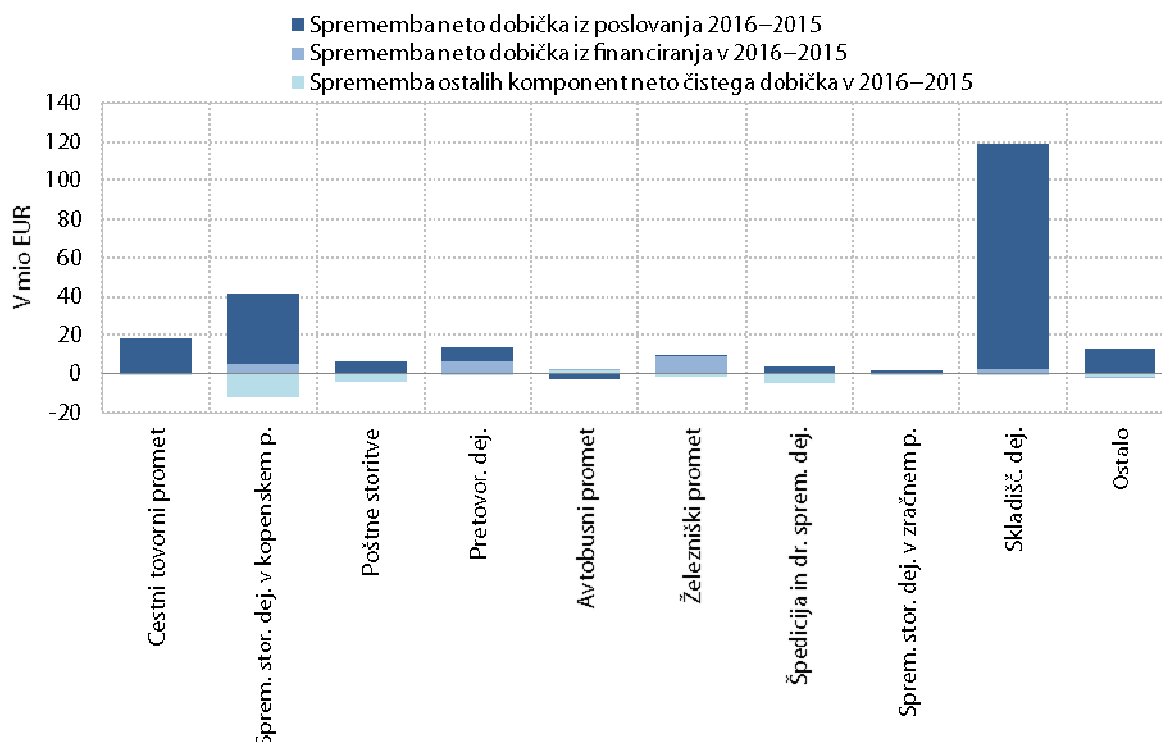
Slika 37: Struktura dodane vrednosti gospodarskih družb v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2016 ter poslovni rezultat v letih 2015 in 2016

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

V gospodarskih družbah dejavnosti promet in skladiščenja (H) so v letu 2016 dosegli daleč najboljši poslovni rezultat po začetku krize. Z letom 2012 so v dejavnosti H izšli iz rdečih števil in izboljševali poslovanje do leta 2015, ko je visoka izguba v dejavnosti skladiščenja ob povečanju prevrednotovalnih odhodkov dobiček precej zmanjšala. V letu 2016 pa se je dobiček povzpел na 338 mio EUR (2,4-krat toliko kot leto prej), s čimer se je prometna dejavnost ponovno vrnila med uspešnejše v gospodarstvu. K izboljšanju poslovnega rezultata je najbolj, 119 mio EUR prispevala dejavnost skladiščenja, kjer so spet poslovali s solidnim dobičkom, za 30 mio EUR več dobička so dosegli v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu, za po več kot 10 mio EUR pa so bolje poslovali tudi v dejavnostih cestnega tovornega prometa, pretovarjanja ter zračnega potniškega prometa. Končni poslovni izid v dejavnosti H je sestavljen predvsem iz velikega neto dobička iz poslovanja (455 mio EUR) in precejšnje neto izgube iz financiranja (66 mio EUR). Slednja se po krizi le počasi znižuje in je lani pomenila skoraj 28 % neto izgube iz financiranja vseh družb. Poslovni rezultat se v letu 2016 ni vidneje poslabšal praktično v nobenem podrazredu dejavnosti prometa in skladiščenja. Največji neto čisti dobiček so v tem letu dosegli v spremljajočih storitvenih dejavnostih v kopenskem prometu, 95 mio EUR in v cestnem tovornem prometu, 92 mio EUR, omembe vredno izgubo pa so imeli le v zračnem tovornem prometu.

Slika 38: Sprememba poslovnega rezultata v gospodarskih družbah v dejavnosti promet in skladiščenje v letu 2016 glede na leto 2015 po komponentah

Vir podatkov: AJ PES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Oddelek kopenski promet in cevovodni transport (H 49), ki je še v letu 2011 posloval z veliko izgubo, je do leta 2016 močno izboljševal poslovanje in dosegel velik dobiček. V okviru gospodarskih družb oddelka kopenski promet in cevovodni transport sta po številu zaposlenih (14.519⁴⁰ in 6.541⁴¹) najpomembnejši dejavnosti cestni tovorni promet (podrazred H 49.410) in železniški promet (podrazreda H 49.100 in 49.200). V primerjavi s predkriznim letom 2008 je bilo v letu 2016 v prvi dejavnosti 4.147 (za 40 %) več zaposlenih, v drugi pa 2.321 (za 28 %) manj. V cestnem tovornem prometu se je več kot polovica povečanja števila zaposlenih v omenjenem obdobju zgodila v letu 2016 (povečanje za 2.155 oseb), na železnici pa je zmanjševanje števila zaposlenih predvsem posledica procesa postopne racionalizacije poslovanja. Celotna dejavnost kopenski promet in cevovodni transport je leta 2008 še vedno dosegla skromen dobiček, a se je nato do leta 2011 poslovanje močno poslabševalo, tako da so zabeležili neto čisto izgubo v višini 94 mio EUR. V naslednjih letih se je poslovanje izboljševalo, do neto čistega dobička 130 mio EUR v letu 2016. Dejavnost cevovodni transport je v obdobju 2008–2016 v okviru kopenskega prometa poslovala najstabilneje, z neto čistim dobičkom med 5 in 10 mio EUR (v letu 2016 preko 9 mio EUR), medtem ko je večina ostalih dejavnosti oddelka H 49 v več letih ali vsaj občasno precej nihala v uspešnosti poslovanja.

V železniškem prometu se je po kriznem letu poslovanje izboljševalo in zadnja leta dejavnost dosega soliden dobiček. Poslovanje na železnici se je po letu 2009, ko je bila ustvarjena velika neto čista izguba v višini 30 mio EUR, izboljševalo do leta 2013, ko so presegle 14 mio EUR neto čistega dobička. Ta se je v naslednjih dveh letih nekoliko znižal, v letu 2016 pa ponovno zrasel na preko 15 mio EUR. Okoli tri četrtine

⁴⁰ V letu 2016 je v dejavnosti cestni tovorni promet poleg gospodarskih družb poslovalo še 3.046 samostojnih podjetnikov, ki so imeli 4.946 zaposlenih.

⁴¹ Zaradi primerljivosti so prišteti zaposleni treh družb, ki zdaj niso več registrirane v železniški dejavnosti. Prišteli smo torej tudi zaposlene iz že omenjene družbe, ki je bila »izpisana« iz prometne dejavnosti lani.

dobička so lani ustvarili v tovrnem prometu, eno četrtno pa v dejavnosti potniškega prometa. V okviru poslovnih prihodkov je država za spodbujanje prevoza (zlasti potnikov) po železnici v letu 2016 namenila 52 mio EUR subvencij, kar je manj kot leto prej. Po podatkih SURS se je obseg prevozov potnikov, merjeno v potniških kilometrih, v letu 2016 zmanjšal za dobre štiri odstotke, medtem ko se je prevoz blaga, merjeno v tonskih kilometrih, za enak odstotek okrepil.

Dejavnost cestnega tovornega prometa (podrazred H 49.410) že nekaj let zapored močno povečuje dobiček, vse bolj pa povečuje tudi vrednost sredstev. Po stečajih nekaterih večjih družb v letu 2011 je dejavnost že naslednje leto poslovala s solidnim neto čistim dobičkom, ki se je do leta 2016 okrepil na 92 mio EUR (23 % več kot leto prej). Po podatkih SURS se je obseg prevozov blaga slovenskih prevoznikov, merjeno v tonskih kilometrih, v tem letu povečal za nekaj več kot 4 %. Izboljšanje končnega poslovnega izida je skoraj izključno posledica povečanja neto dobička iz poslovanja, medtem ko se je manjša neto izguba iz financiranja v višini 12 mio EUR ohranila. Poslovanje se je v zadnjih nekaj letih v veliki meri izboljševalo tudi zaradi padanja cen nafte na svetovnem trgu, kar se je odrazilo v padcih oziroma nižji rasti cen goriv od ostalih stroškov. Tako se je v letu 2016 strošek energije v dejavnosti cestnega tovornega prometa (ki pomeni okoli petino vseh odhodkov) povečal za manj kot 6 %, celotni prihodek dejavnosti pa se je okrepil za več kot 14 %. Skupni dolg dejavnosti cestnega tovornega prometa se je po začetku krize daleč najbolj znižal leta 2012, potem pa rasel in se zlasti z lanskim dvigom povsem približal predkrizni ravni, je pa delež dolga v virih sredstev zdaj dosti nižji (60 %; v letu 2008 76 %), saj se hkrati močno povečuje tudi vrednost vloženega kapitala v družbe cestnega tovornega prometa.

V mestnem in primestnem kopenskem potniškem prometu (razred H 49.31) zadnja leta poslujejo pozitivno, a s skromnim dobičkom, v medkrajevem in drugem cestnem potniškem prometu (podrazred H 49.391) pa je dobiček znatnejši. V prvi dejavnosti so od leta 2008 do leta 2012 poslovali z nekajmilijonsko neto čisto izgubo in šele v zadnjih štirih letih spet ustvarjajo neto čisti dobiček, ki pa znaša le okoli polovico mio EUR. V medkrajevem avtobusnem prometu so po letu 2008 večinoma dosegali manjši dobiček, ki se je v zadnjih štirih letih povzpел na nekaj čez 10 mio EUR (v letu 2015 12 mio EUR). Javni avtobusni prevozi potnikov so, podobno kakor prevozi potnikov po železnici, subvencionirani. V mestnem potniškem prometu so v letu 2016 dobili dobrih 22 mio EUR subvencij (podobno kot leto prej; tretjina vseh poslovnih prihodkov), v medkrajevem prometu pa 30 mio EUR (malo manj kot leto prej; slaba petina poslovnih prihodkov). Po podatkih SURS so v letu 2016 v mestnem potniškem prometu prepeljali za 12 % več potnikov kot leto prej, v cestnem javnem linijskem prometu pa so obseg prevozov potnikov povečali za 4 %, merjeno v potniških kilometrih.

V vodnem prometu (oddelek H 50), kjer je osrednja dejavnost pomorski blagovni promet, so tudi v letu 2016 dosegli zmerno pozitiven poslovni rezultat. Potem ko so še v letu 2008 poslovno leto zaključili z več kot 8 mio EUR neto čistega dobička, je ta v naslednjih letih (z izjemo manjše izgube v 2011) dosegal le nekaj milijonov letno (v letu 2016 je bil manjši od 2 mio EUR). Velik del dodane vrednosti vodnega prometa poleg nekaj večjih pomorskih ladjarjev ustvarijo tudi družbe, ki opravljajo storitve vleke in asistencije ladij v koprskem pristanišču.

V zračnem prometu (oddelek H 51) so v daljšem obdobju, razen v letih 2014 in 2016, poslovali z izgubo, hkrati pa se je v dejavnosti močno znižala vrednost sredstev. V letu 2010 je bila neto čista izguba največja, preko 20 mio EUR in se je v naslednjih nekaj letih zniževala. Po letu 2014 je bilo poslovanje spet pozitivno tudi lani, ko so ustvarili preko 2 mio EUR neto čistega dobička. V zračnem prometu se je v obdobju 2008–2016 vrednost sredstev zmanjšala za skoraj 56 %, a se zadnji dve leti zopet malo povečuje. S tem se je pomembno znižala tudi zadolženost, kljub temu pa dolg še vedno predstavlja 78 % virov

sredstev. K boljšim poslovnim rezultatom so v zadnjih nekaj letih (podobno kot v cestnem tovornem prometu) pripomogle tudi nižje cene goriv, saj je strošek energije v vseh poslovnih odhodkih tudi v tej dejavnosti pomemben (okoli 13 %). Po podatkih SURS so se letalski prevozi potnikov, merjeno v potniških kilometrih, v letu 2016 okrepili za 11 %, tako da je bil njihov obseg tudi v primerjavi z letom 2008 že za desetino višji.

Dejavnost skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti (oddelek H 52) je v letu 2016 spet dosegla najboljši poslovni rezultat v okviru dejavnosti H. Oddelek sestavljajo raznovrstne dejavnosti, poleg prekladalne in špedicijske dejavnosti še skladiščenje in spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem, vodnem in zračnem prometu. Neto čisti dobiček v oddelku 52 od leta 2012 naprej presega 100 mio EUR, v letu 2015 pa je ta upadel na 32 mio EUR zaradi velike izgube v dejavnosti skladiščenja (97 mio EUR). V letu 2016 se je poslovanje dejavnosti skladiščenja močno izboljšalo in je prispevalo 60 % k izboljšanju poslovanja dejavnosti prometa in skladiščenja. Oddelek 52 je dosegel 193 mio EUR neto čistega dobička. V okviru oddelka so najbolje, s 95 mio EUR neto čistega dobička, poslovale spremljajoče storitvene dejavnosti v kopenskem prometu, dejavnost pretovarjanja pa je bila s 47 mio EUR dobička druga po uspešnosti poslovanja. Tretja po uspešnosti poslovanja v oddelku H 52 je bila s 23 mio EUR dobička že omenjena skladiščna dejavnost, sledi pa dejavnost špedicije in drugih spremljajočih prometnih dejavnosti, kjer so zabeležili 13 mio EUR neto čistega dobička.

V poštne in kurirski dejavnosti (oddelek H 53) se je, po veliki izgubi v letu 2013, v zadnjih treh letih poslovanje ponovno močno izboljšalo. Neto čista izguba poštne in kurirske dejavnosti v letu 2013 je znašala 15 mio EUR, zlasti zaradi velike neto izgube iz financiranja (19 mio EUR), ki je bila predvsem posledica izjemno visokih finančnih odhodkov iz oslabilve in odpisov finančnih naložb. Do leta 2016 se je poslovni rezultat precej popravil, tako da so dosegli skoraj 11 mio EUR neto čistega dobička.

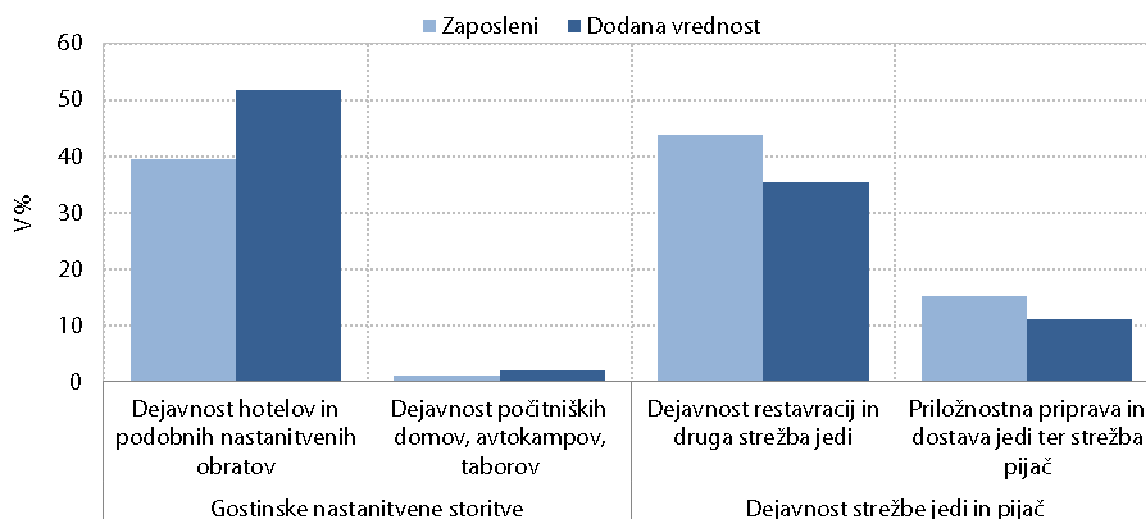
3.9 GOSTINSTVO (I)

Tabela 11: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb gostinstva v izbranih letih

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	2.318	2.541	3.208	3.220
Število zaposlenih ¹	17.255	17.067	16.857	18.119
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	3,4	3,7	3,8	3,9
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,3	2,4	2,5	2,6
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	-27,6	-59,4	0,0	29,3
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.004	995	628	624
Število zaposlenih/podjetje	7,4	6,7	5,3	5,6
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	127	146	121	109
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,022	0,987	1,012	1,047
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	-1,3	-2,4	0,0	1,5
Donosnost prihodkov (v %)	-2,4	-5,6	0,0	2,3
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	24.068	23.679	26.630	27.982
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	16.990	17.927	18.804	19.188
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	70,6	75,7	70,6	68,6
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	58,0	63,6	61,0	59,0
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	26,4	30,1	29,3	27,8
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	50,6	42,3	46,9	50,6
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	86,2	79,5	83,3	87,2
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	4,4	3,4	3,0	3,3
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	83,0	86,0	83,1	80,9
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	10,0	8,9	8,4	9,0

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost in število zaposlenih gostinskih (I) družb sta se leta 2016 močno povečala. Dodana vrednost gostinskih družb se je lani opazno (za več kot desetino) povečala drugo leto zapored, tako da se je njihov delež v skupni dodani vrednosti povečal na 2,6 %. Ob manjšem povečanju števila zaposlenih se je tudi produktivnost gostinskih družb (dodana vrednost na zaposlenega) leta 2016 nadalje precej izboljšala, s tem pa se je zmanjšal delež stroškov dela v dodani vrednosti. Boljše kot pred letom so poslovale družbe obeh oddelkov - tiste, ki se ukvarjajo z gostinskimi nastanitvenimi dejavnostmi (I 55) in tiste, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač (I 56). Največji del oddelka nastanitvenih storitev sicer predstavljajo hoteli in podobni obrati (I 55.1), v oddelku strežba jedi in pijač pa restavracije in družbe druge strežbe jedi (I 56.1).

Slika 39: Delež v dodani vrednosti ter zaposlenosti vseh gostinskih družb leta 2016

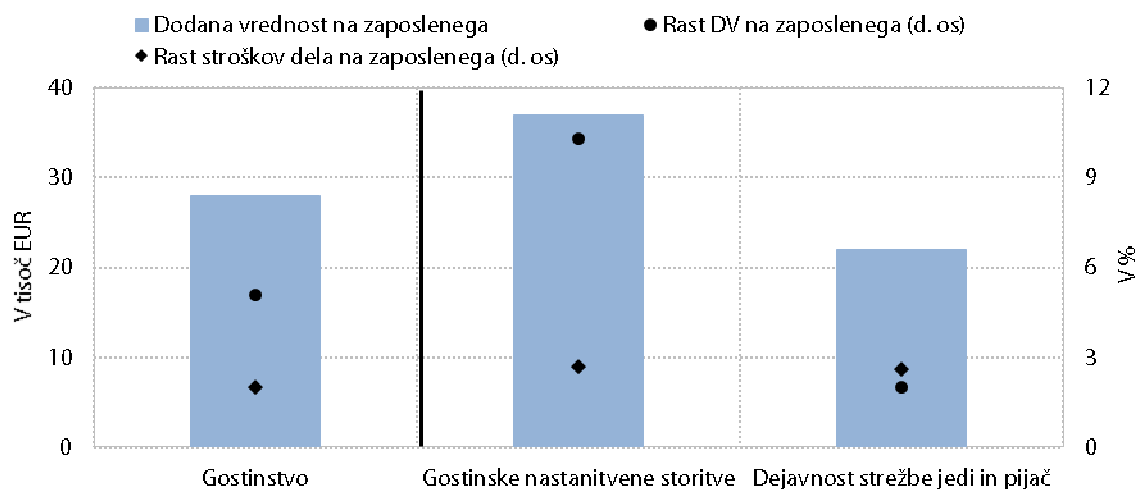
Vir podatkov: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gostinske družbe so leta 2016 dosegle visok neto čisti dobiček, potem ko so že leto prej s pozitivno ničlo prekinile z večletnim negativnim poslovanjem. Gostinske družbe so v obdobju 2008–2014 poslovale z neto čisto izgubo, ki je bila največja leta 2012. Slabi rezultati so bili posledica visoke neto izgube iz financiranja, po letu 2010 pa tudi neto izgube iz poslovanja. Leta 2015 so ponovno dosegli neto poslovni dobiček, ki se je v 2016 štirikratno povečal. Ob podobni neto izgubi iz financiranja kot v predhodnem letu so družbe leta 2016 poslovale z 29,3 mio EUR višjim neto čistim dobičkom poslovnega leta. Rezultate poslovanja so izboljšale družbe obeh oddelkov. Družbe nastanitvenih dejavnosti so poslovno leto prvič od leta 2008 zaključile z neto čistim dobičkom, družbe, ki strežejo jedi in pijačo, pa so neto čisti dobiček skoraj podvojile.

Gostinske družbe so leta 2016 močno povečale neto dobiček iz poslovanja, na kar je vplivala rast zasebne potrošnje in večji obisk turistov. Poslovanje gostinskih družb je bilo po letu 2009, ko so še poslovale z neto dobičkom iz poslovanja, iz leta v leto slabše, tako da so leto 2014 končale z neto čisto izgubo iz poslovanja v višini 31,5 mio EUR. Poslabšanje so povzročile družbe nastanitvenih dejavnosti, ki so po letu 2009 poslovale negativno (leta 2014 33,7 mio EUR). Omenjene družbe so leta 2015 izboljšale svoje poslovanje in leto končale z neto čistim dobičkom iz poslovanja, ki so ga leta 2016 še močno povečale (na 36,7 mio EUR). To je bilo posledica večjih prodajnih prihodkov ob povečanem obisku tako tujih kot domačih turistov⁴² in zmanjšanja odpisov vrednosti, ki so bili v preteklih letih zelo visoki. Ob pospešeni rasti zasebne potrošnje in obiska turistov so leta 2016 svoje poslovanje nadalje zelo izboljšale tudi družbe, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač⁴³ in dosegle 19,9 mio EUR neto dobička iz poslovanja.

⁴² Število prenočitev turistov se je leta 2016 povečalo za 8,1 %; od tega domačih za 3 %, tujih turistov pa za 11 %.

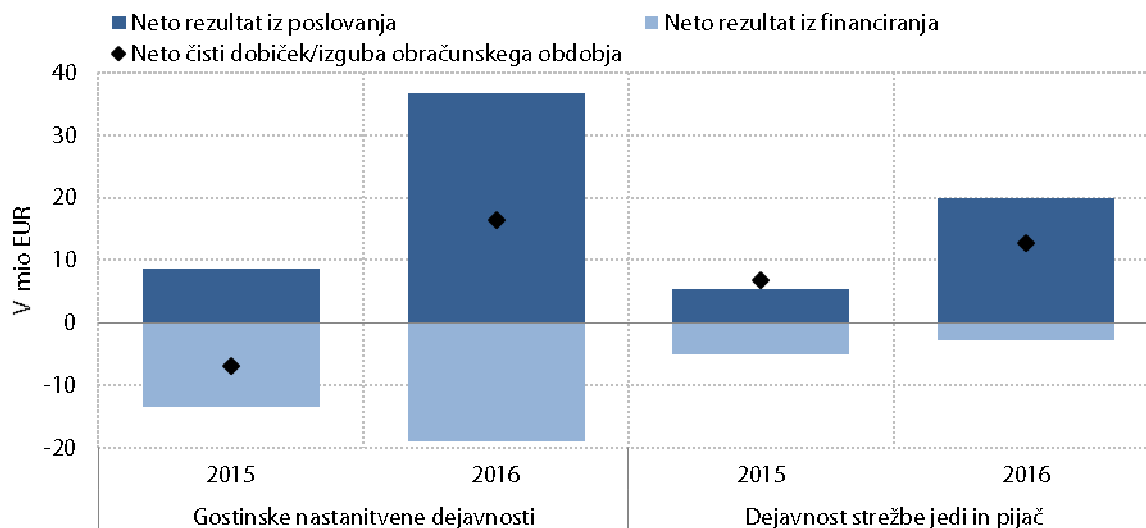
⁴³ Na izboljšanje rezultatov je leta 2014 po naši oceni vplival tudi boj proti sivi ekonomiji, leta 2016 pa uvedba davčnih blagajn. Podatki MF in DURS kažejo, da se je v letih 2013 in 2014 izboljšalo prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti in število samoprijav ter zmanjšalo število kršitev ob inšpekcijskih pregledih. Število zaposlenih v družbah, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač se je tako v letu 2014 povečalo za 6,6 %, čisti prihodki od prodaje pa za 7,4 %. Po podatkih FU RS je bil učinek davčnih blagajn, uvedenih leta 2016, izkazan z višjimi vplačili neto DDV, prispevkov za socialno varnost, dohodnine, davka od dohodkov pravnih oseb in davka od dohodkov iz dejavnosti. Skupni učinek teh kategorij so ocenili na 81 mio EUR, na kar je vplivalo tudi poslovanje gostinskih družb, med njimi predvsem podjetij, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač.

Slika 40: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v gostinskih gospodarskih družbah v letu 2016

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

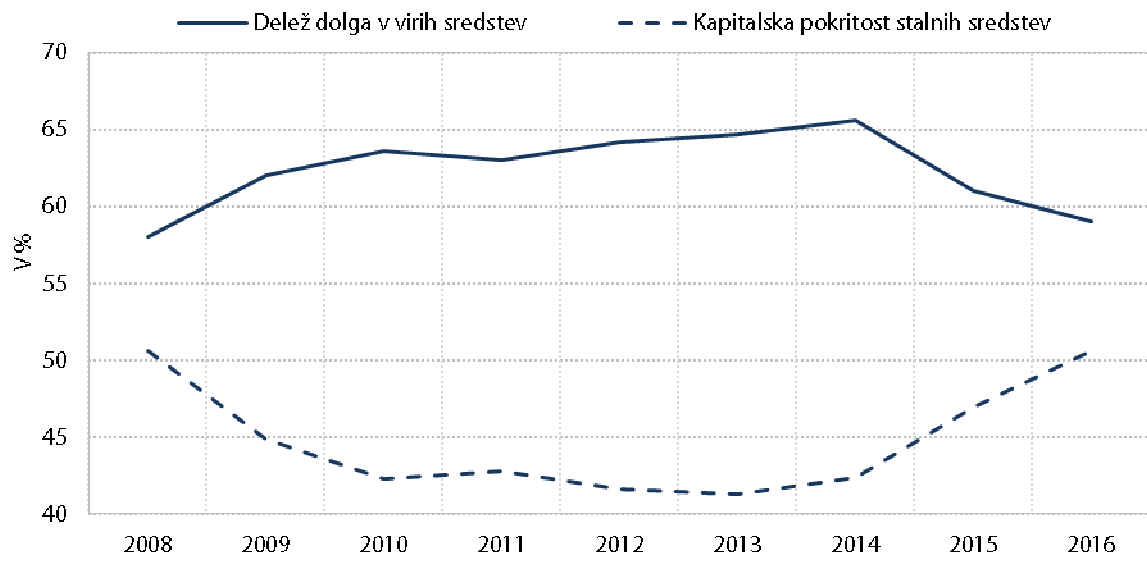
Gostinske družbe so leto 2016 zaključile z nekoliko višjo izgubo iz financiranja kot preteklo leto.

Finančno poslovanje, ki se je poslabševalo v obdobju 2009–2012, se je v naslednjih treh letih izboljšalo. Neto izguba iz financiranja, ki je bila najvišja v letu 2012 (77,9 mio EUR), se je do leta 2015 zmanjšala na 18,5 mio EUR, leta 2016 pa povečala na 21,9 mio EUR. Poslabšanje v zadnjem letu je bilo posledica poslovanja nastanitvenih družb, kjer so se precej zmanjšali finančni prihodki (predvsem iz deležev in danih posojil), ki so se še leto prej močno povečali.

Slika 41: Poslovni izid družb gostinskih oddelkov v letih 2015 in 2016

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Gostinske družbe so leta 2016 nadalje zmanjšale zadolženost. Dolg gostinskih družb se je, po povečevanju v celotnem obdobju, leta 2015 zmanjšal za 4,6 o. t., leta 2016 pa še za 2 o. t., na 59 % virov sredstev, kar je bilo najmanj po letu 2008. Zmanjšanje je bilo posledica poslovanja družb obeh oddelkov, ki so leta 2016 nadalje izboljšale tudi kapitalsko pokritost sredstev.

Slika 42: Zadolženost in finančna pokritost gostinskih družb v obdobju 2008–2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Okvir 2: Poslovanje malih podjetnikov v gostinstvu

Pomemben del dodane vrednosti dejavnosti gostinstva poleg gospodarskih družb ustvarijo samostojni podjetniki, in sicer okoli petino skupne gostinske dodane vrednosti. Posebej dejavni so v dejavnosti strežbe jedi in pijač, kjer jih posluje 93,6 %. Število podjetnikov, ki se ukvarjajo s strežbo jedi in pijač, se je po rasti v letih 2008–2011 v naslednjih petih letih zmanjšalo na 4.231. Število njihovih zaposlenih se je zmanjševalo v celotnem obdobju do leta 2014, leta 2015 pa se je prvič povečalo. Rast se je nadaljevala tudi leta 2016, ko je bilo tako v panogi zaposlenih okoli 6.000 ljudi (v družbah v isti panogi okoli 10.700). Povečanju števila zaposlenih je lani sledilo tudi povečanje dodane vrednosti, tako da se je produktivnost dela leta 2016 nekoliko povečala, a bila z 21.381 EUR na zaposlenega nižja kot pri gospodarskih družbah te dejavnosti. Po zmanjšanju leta 2015 so leto 2016 zaključili z 10,6-odstotno rastjo neto podjetnikovega dohodka (povišanje na 22,7 mio EUR, kar je bilo podobno kot leta 2014, ko se je drugo leto zapored močno povečal). Neto podjetnikov dohodek so ustvarili iz poslovanja in iz drugega delovanja, neto rezultat iz finančnega delovanja pa je bil negativen, vendar se je ta izguba zmanjšala in bila najnižja v celotnem obdobju. Neto podjetnikov dohodek iz poslovanja se je, po zmanjšanju leta 2015, ki je sledilo močnemu povečanju v preteklih dveh letih, leta 2016 povečal za skoraj desetino. Rast je bila posledica nižje rasti poslovnih odhodkov od poslovnih prihodkov, s čimer se je izboljšala tudi gospodarnost poslovanja. Podjetniki so leta 2016 sicer nadalje zmanjšali svoje obveznosti, vendar se je ob zmanjšanju kapitala njihova zadolženost nekoliko povečala.

Tabela 12: Izbrani kazalniki poslovanja malih samostojnih podjetnikov v gostinstvu v obdobju 2008–2016

	2008	2010	2015	2016
Število malih podjetnikov	4.902	5.084	4.720	4.520
Število zaposlenih ¹	7.681	6.962	5.897	6.319
Delež dejavnosti v zaposl. vseh malih podjetnikov	12,3	13,8	14,4	15,3
Neto dodana vrednost / zap. (v EUR)	17.641	17.805	21.726	21.862
Delež v dodani vrednosti vseh malih podjetnikov	8,0	9,2	10,0	10,6
Neto ² podjetnikov dohodek (v tisoč EUR)	20.130	10.535	21.974	24.617
Gospodarnost poslovanja	1,059	1,031	1,056	1,058

Vir podatkov: AJ PES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecv na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med prihodki in odhodki obračunskega obdobja oz. podjetnikov

3.10 INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI (J)**Tabela 13: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih v izbranih letih**

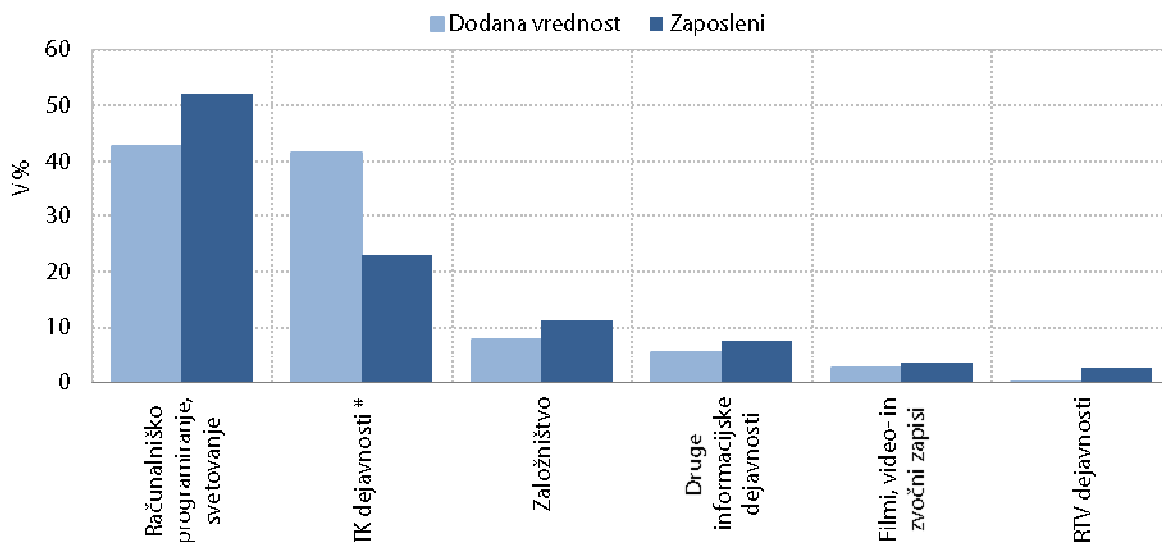
	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	2.571	2.982	3.695	3.742
Število zaposlenih ¹	17.843	17.753	17.916	18.007
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	3,5	3,8	4,0	3,9
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	6,3	6,6	6,3	5,8
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	214,9	-214,9	162,6	158,7
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	1.699	1.408	1.106	1.031
Število zaposlenih/podjetje	6,9	6,0	4,8	4,8
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	231	244	221	202
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,080	1,039	1,076	1,062
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	5,2	-5,0	4,1	4,4
Donosnost prihodkov (v %)	6,6	-7,0	5,1	4,9
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	63.823	61.700	64.068	62.632
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	33.565	34.420	35.252	35.160
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	52,6	55,8	55,0	56,1
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	52,5	56,8	54,7	51,2
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	34,0	33,0	34,6	33,6
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	69,4	65,1	68,5	82,4
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	92,5	97,1	94,3	105,9
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	12,6	13,8	24,7	26,8
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	68,4	66,4	66,1	59,2
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	24,7	24,4	17,9	18,7

Vir podatkov: AJPEŠ (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti (J) se je lani zmanjšal, v njeni strukturi pa je prišlo do pomembnih sprememb. Računalniško-svetovalne družbe (J 62) od leta 2016 tako prispevajo največji delež, 42,7 %, v strukturo dodane vrednosti dejavnosti J. Gre za dejavnost, ki je tudi najbolj dinamična v smislu inovativnosti ter hitrega razvoja in nenehnega prilagajanja tržnim spremembam. Do leta 2016 so največji delež v dodano vrednost dejavnosti J prispevale telekomunikacijske družbe (J 61), vendar se je zmanjševal in je lani dosegel 41,5 %. Družbe dejavnosti J so

tako ustvarile za 1.127,8 mio EUR dodane vrednosti⁴⁴, kar je pomenilo 1,7-odstotno zmanjšanje glede na leto prej. Rast poslovnih prihodkov je bila skromna, 0,9-odstotna, precej bolj so se povečale stroškovne komponente dodane vrednosti; stroški blaga, materiala in storitev za 2,4 %, drugi poslovni odhodki za 9,5 %.

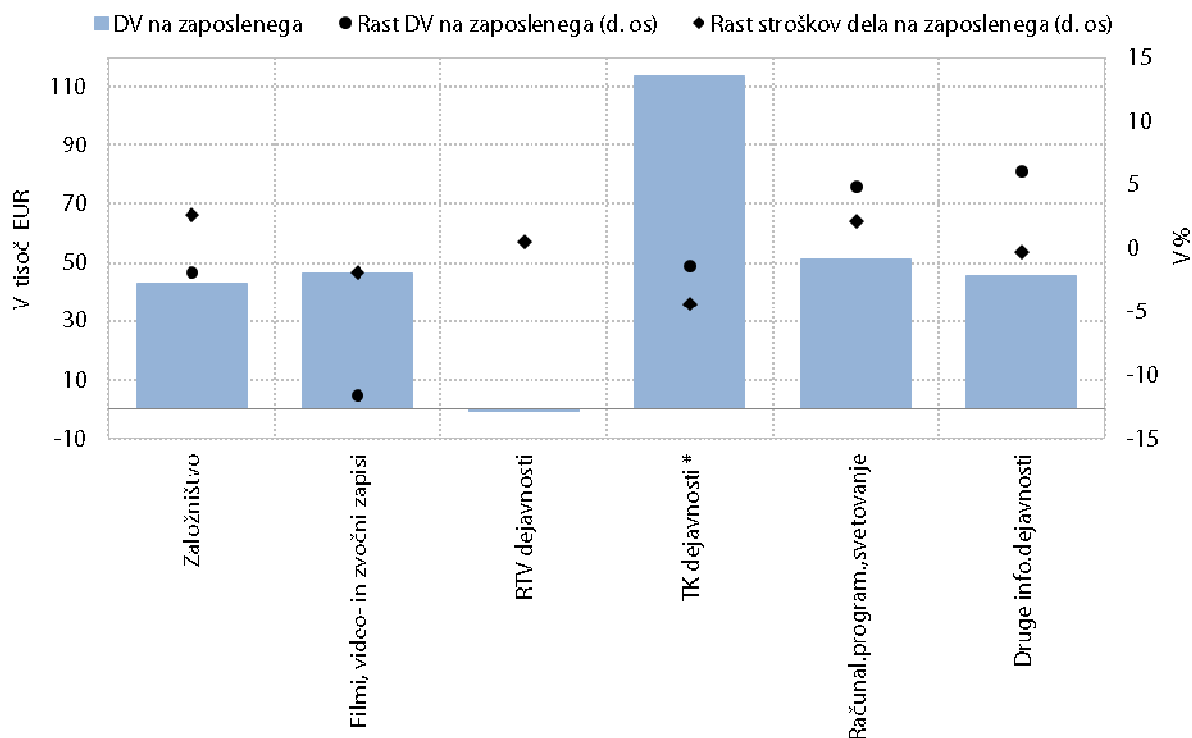
Slika 43: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2016

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti

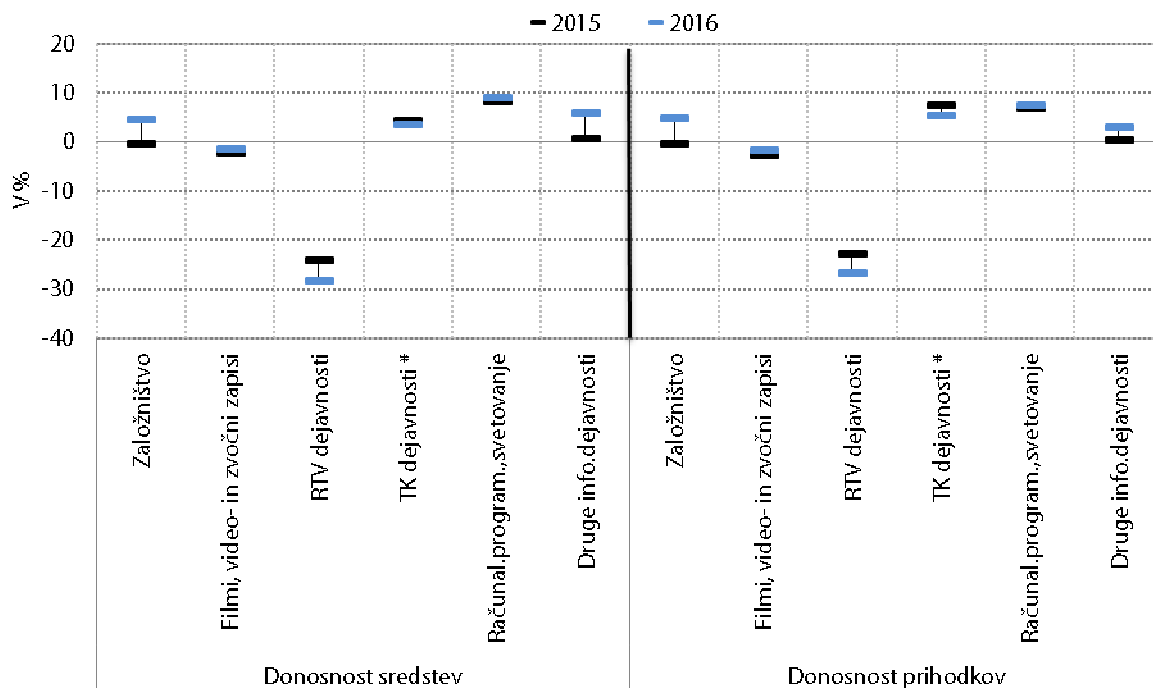
Ob sicer skromni rasti zaposlenosti se je produktivnost dela zmanjšala. Lanskoletna rast števila zaposlenih v informacijsko-komunikacijskih družbah je bila v devetletnem obdobju 2008–2016 med najnižjimi, 0,5-odstotna, kar je ob zmanjšanju dodane vrednosti privedlo do 2,2-odstotnega zmanjšanja produktivnosti dela, merjeni kot razmerje med dodano vrednostjo in številom zaposlenih. Produktivnost dela se je povečala zgolj v računalniško-svetovalnih (J 62) in drugih informacijskih dejavnostih (J 63), kjer se je dodana vrednost povečala bolj kot število zaposlenih. Dodana vrednost na zaposlenega celotne dejavnosti J še naprej ostaja večja od povprečja vseh gospodarskih družb, za 48,8 %, zlasti zaradi visoke kapitalne intenzivnosti telekomunikacijskih družb (J 61). Te so ob znatnem zmanjšanju tako dodane vrednosti kot števila zaposlenih, oboje za desetino, s 113.536 EUR na zaposlenega za 169,7 % presegle povprečje vseh gospodarskih družb.

⁴⁴ Majhni samostojni podjetniki so ustvarili za 14,8 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 9,4 % manj kot leta 2015. Njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti J se je tako še malenkost zmanjšal, za 0,1 o. t. oz. na 1,3 %. Prav tako se je zmanjšalo število majhnih samostojnih podjetnikov, za 14,7 %, število pri njih zaposlenih oseb pa se je povečalo za 2,8 %. Majhni podjetniki, ki se ukvarjajo z računalniškim programiranjem in svetovanjem (J 62), še naprej ostajajo največji med vsemi dejavnostmi v panogi J, in sicer tako po prispevku k dodani vrednosti kot v strukturi zaposlenih, saj so prispevali 52,1 % oz. 54,9 %. Približno petino so k dodani vrednosti dejavnosti J prispevali majhni podjetniki, ki se ukvarjajo z dejavnostjo v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi (J 59), njihov prispevek v strukturo zaposlenih pa je bil sicer manjši, desetina, vendar je še vedno drugi največji med samostojnimi podjetniki po obeh kazalnikih v dejavnosti J.

Slika 44: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2016

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti

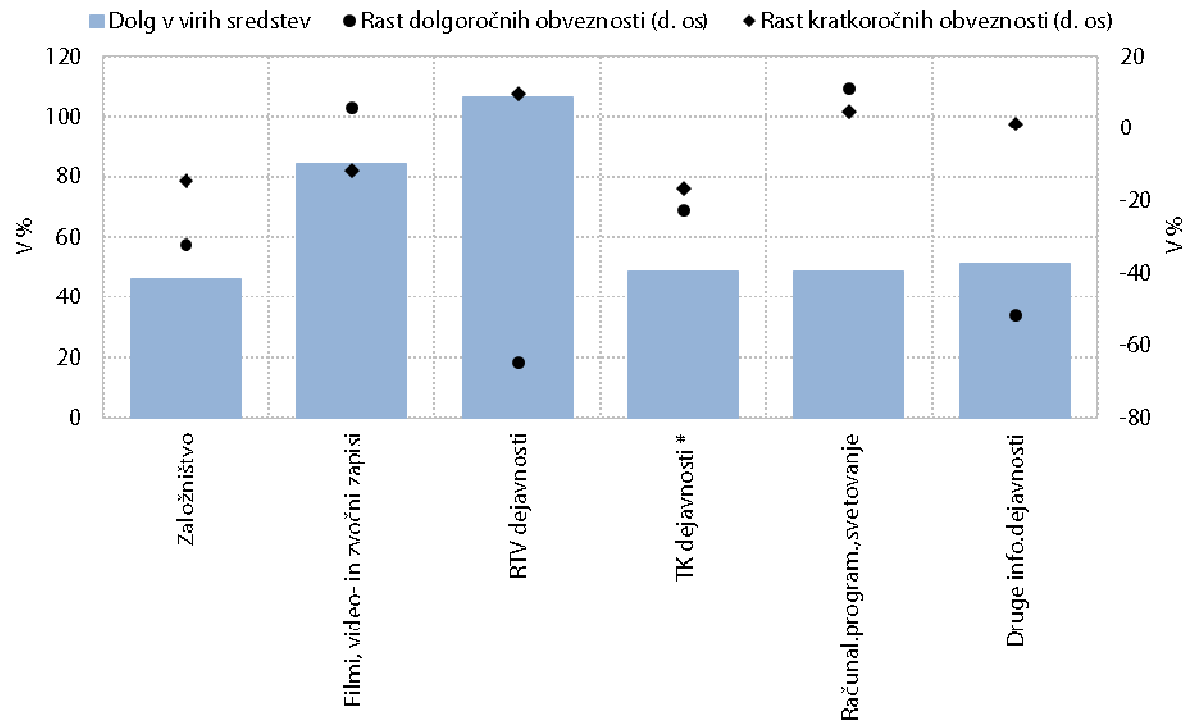
Neto čisti dobiček gospodarskih družb dejavnosti J se je leta 2016 po predhodni močni rasti v letu 2015 nekoliko zmanjšal, zato se je zaostanek za predkrizno vrednostjo še povečal. Družbe so obračunsko obdobje ponovno zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom iz poslovanja in drugega delovanja, izguba iz financiranja pa se je občutno zmanjšala. Neto dobiček iz poslovanja je lani dosegel 182,0 mio EUR in se je glede na leto prej zmanjšal za 17,2 %. Neto izgubo iz poslovanja so podobno kot v predhodnih letih ustvarili zgolj v družbah, ki izvajajo radijsko in televizijsko dejavnost (J 60). Iz drugega delovanja so družbe izkazale pozitivni poslovni rezultat v obsegu 3,3 mio EUR, kar je pomenilo občutno zmanjšanje glede na leto prej (za 89,6 %). Neto izguba iz financiranja je v dejavnosti J dosegla 13,1 mio EUR in se je občutno zmanjšala, za 80,7 %, pri čemer je glavnina odpadla na telekomunikacijske družbe (J 61), 95,4 %. Neto čisti dobiček obračunskega obdobja je tako znašal 158,7 mio EUR, kar je pomenilo, da se je zmanjšal za 2,4 % glede na leto prej, hkrati pa je še naprej za četrtno zaostajal za ravno pred začetkom gospodarske krize. V telekomunikacijskih družbah (J 61 – J 63) še naprej ustvarijo največ neto čistega dobička; v glavnini informacijskih družb (J 59 – J 60), razen založništva (J 58), pa je bila tudi lani izkazana neto čista izguba obračunskega obdobja.

Slika 45: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letih 2015 in 2016

Vir: APJES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

Gospodarnost poslovanja je lani zaradi večje rasti poslovnih odhodkov zanihala navzdol. Rast poslovnih odhodkov je bila občutno večja od rasti poslovnih prihodkov, zaradi česar se je gospodarnost poslovanja poslabšala z 1,076 leta 2015 na 1,062 leta 2016. Med pomembnejšimi oddelki dejavnosti J z vidika ustvarjene dodane vrednosti se je gospodarnost najbolj izboljšala prav v računalniških družbah (J 62), ki so skoraj za desetino povečale poslovne prihodke, za petino pa prihodke na tujih trgih. Izvozna usmerjenost se jim je posledično nadalje izboljšala, na 32,2 %, in je dosegla najvišjo vrednost v devetletnem obdobju 2008–2016. Njihov delež prodaje na tujih trgih v istem obdobju vseskozi presega povprečno izvozno usmerjenost dejavnosti J. Na trgu EU so ustvarile 62,5 % čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih (2008: 57,7 %), na trgih izven EU pa 37,5 % (2008: 42,3 %). Delež prihodkov na domačem trgu se jim je v obdobju devetih let znižal za 15,8 o. t., na 67,8 %. Telekomunikacijske družbe (J 61) so med oddelki dejavnosti J najbolj poslabšale gospodarnost poslovanja, saj so se jim poslovni prihodki zmanjšali za 6,5 % in to predvsem na račun slabše prodaje na domačem trgu, za 4,0 %. Na tujih trgih, kjer so ustvarili petino prihodkov, so se jim le-ti skrčili precej manj, za 1,4 %. Povprečna izvozna usmerjenost dejavnosti J se je lani še okrepila, za 2,1 o. t. oz. na 26,8 %, vendar pa še precej zaostaja za vrednostjo, ki jo v povprečju dosegajo vse gospodarske družbe (39,2 %).

Zadolženost družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti se je lani zmanjšala in dosegla najnižjo vrednost v obdobju 2008–2016. Po predhodni stagnaciji v zadnjih štirih letih se je lani precej zmanjšala, za 3,5 o. t. oz. na 51,2 %, ob znatnem zmanjšanju dolgoročnih obveznosti in nadaljnji rasti vrednosti kapitala. Najvišja zadolženost v celotnem analiziranem obdobju vztraja v družbah, ki izvajajo radijsko in televizijsko dejavnost (J 60), in se je lani prvič občutno zmanjšala, pred tem pa se je tri leta pospešeno povečevala. Razmerje med kapitalom in dolgoročnimi sredstvi v družbah dejavnosti J se je lani izjemno povečalo, za 13,9 o. t. oz. na 82,4 %, kar je bila največja vrednost v obdobju devetih let. To je bila posledica tako znatnega zmanjšanja dolgoročnih sredstev kot tudi že omenjene rasti vrednosti kapitala.

Slika 46: Zadolženost v gospodarskih družbah informacijskih in komunikacijskih dejavnosti v letu 2016

Vir: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * TK – telekomunikacijske dejavnosti.

3.11 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI (L)**Tabela 14: Izbrani kazalniki poslovanja nepremičninskih družb v izbranih letih**

	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	1.725	1.834	2.191	2.326
Število zaposlenih ¹	3.463	3.456	3.043	5.270
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	0,7	0,7	0,7	1,1
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	1,5	1,5	1,5	2,2
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	45,5	-25,6	64,4	93,3
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	2.280	2.254	1.931	1.778
Število zaposlenih/podjetje	2,0	1,9	1,4	2,3
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	1.042	1.180	1.367	773
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,177	1,147	1,124	1,197
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	1,3	-0,6	1,6	2,3
Donosnost prihodkov (v %)	5,3	-3,7	9,5	10,2
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	76.395	74.304	88.888	79.049
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	22.472	23.380	24.574	28.088
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	29,4	31,5	27,6	35,5
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	74,3	74,1	68,1	62,8
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	35,9	34,0	22,5	21,1
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	38,5	38,0	41,8	48,8
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	81,4	81,7	94,1	97,0
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	2,6	1,4	2,6	2,5
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	66,8	68,1	76,3	76,3
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	2,1	2,5	1,6	2,0

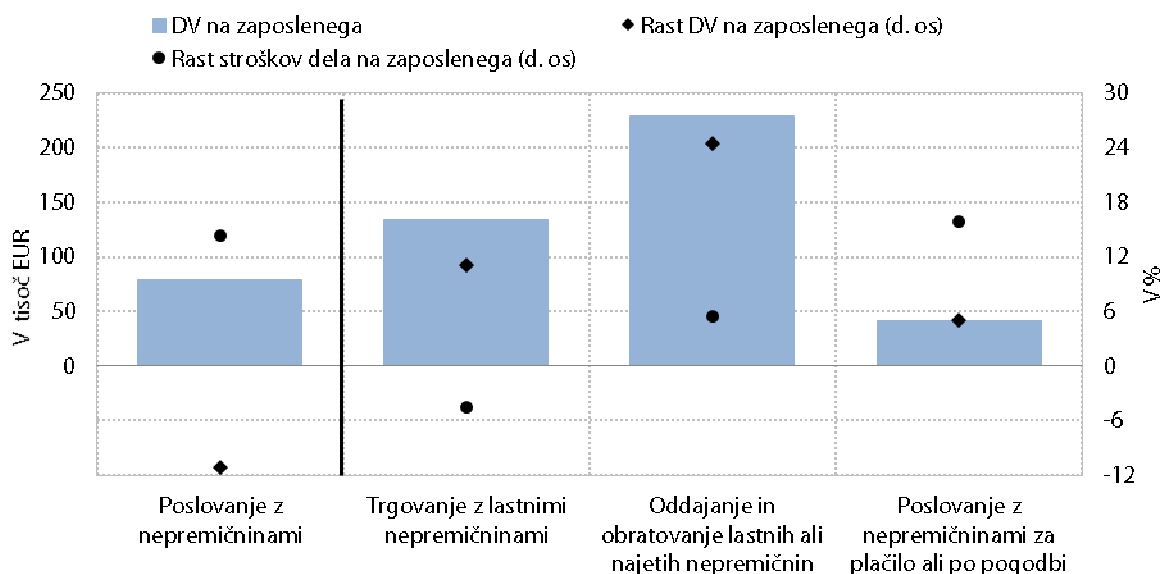
Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Dodana vrednost družb dejavnosti poslovanja z nepremičninami (L) se je leta 2016 precej povečala, kar pa je bilo tudi posledica preregistracije večje družbe. Z letom 2016 se je namreč v dejavnost upravljanja nepremičnin za plačilo ali po pogodbi (L 68.3) uvrstila družba, ki se ukvarja z upravljanjem in vzdrževanjem železniške infrastrukture⁴⁵. Z dodanimi več kot 2.200 zaposlenimi je ta največja skupina nepremičninskih družb po številu zaposlenih le-te več kot podvojila, s čimer se je močno, za skoraj tri četrtine, povečala zaposlenost tudi v celotni dejavnosti. Preregistracija te relativno velike družbe je

⁴⁵ Družba je prej delovala v dejavnosti prometa.

vplivala tudi na ostale komponente poslovanja panoge L 68.3⁴⁶ in tudi celotne nepremičninske dejavnosti, zato v nadaljevanju analiziramo predvsem poslovanje družb ostalih dveh panog. Po deležu v dodani vrednosti so tudi lani največje ostale družbe, ki se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin (L 68.2). Te družbe so drugo leto zapored relativno močno povečale dodano vrednost, ob nekoliko višjem številu zaposlenih pa so skoraj za četrtno povečale produktivnost. Družbe so zmanjšale tudi delež stroškov dela v dodani vrednosti, ki je bil z 10,7 % najnižji od leta 2008. Z najnižjimi stroški dela v dodani vrednosti so leta 2016 poslovale tudi družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami (L 68.1). Te družbe so lani za desetino povečale produktivnost dela.

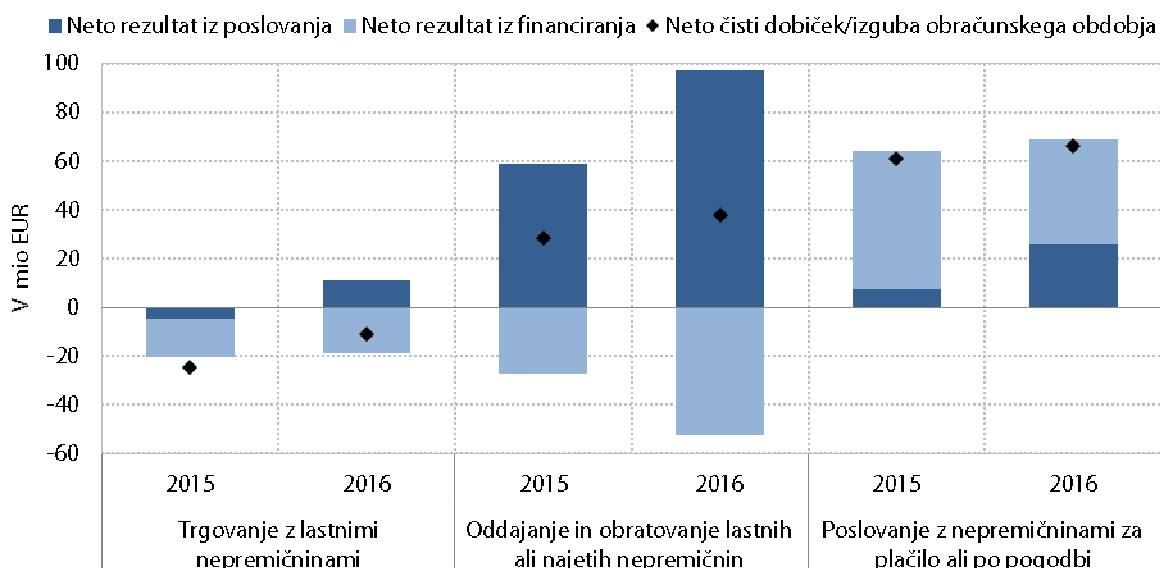
Slika 47: Dodana vrednost ter stroški dela na zaposlenega v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letu 2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

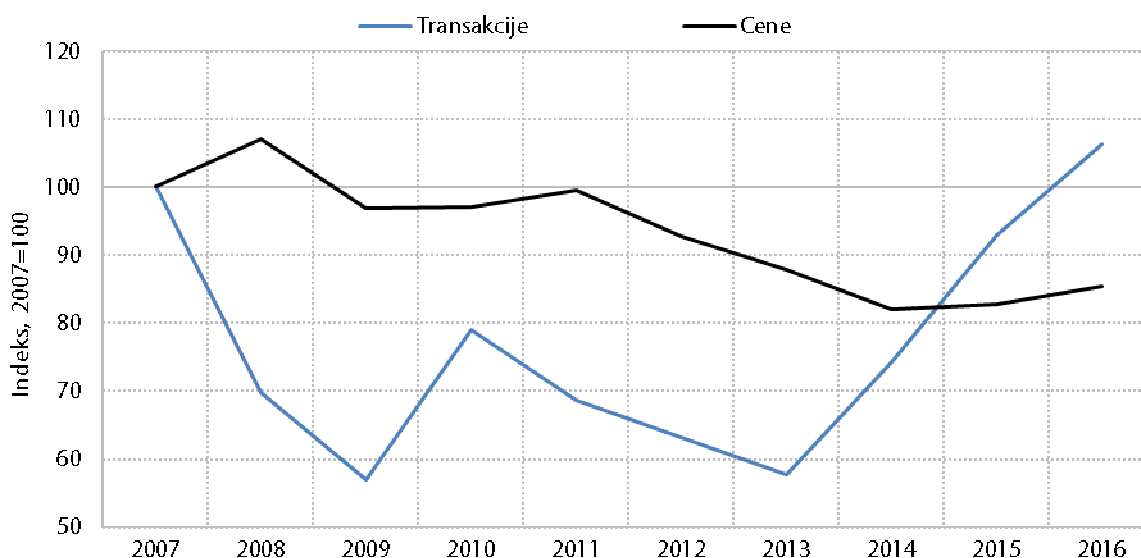
Poslovanje nepremičninskih družb, ki so po petih letih leto 2015 spet zaključile z neto čistim dobičkom, se je leta 2016 še izboljšalo. Poslovni rezultat nepremičninskih družb se je poslabševal od leta 2009, ko se je začelo zmanjševanje števila transakcij, kasneje pa tudi padanje prodajnih cen na slovenskem nepremičninskem trgu. Poslovno leto 2009 so še vedno zaključile z neto čistim dobičkom v vrednosti 3 mio EUR, ki pa je v letu 2010 ob povečanju neto finančne izgube prešel v izgubo v vrednosti 25,6 mio EUR. Do leta 2014 se je neto čista izguba povečala na 454,2 mio EUR, leta 2015 pa so družbe svoje poslovanje spet močno izboljšale. Po dveh letih so ponovno poslovale z neto dobičkom iz poslovanja, ki se je leta 2016 več kot podvojil, tako da se je skoraj za polovico povečal tudi neto čisti dobiček. Svoje poslovanje so leta 2016 izboljšale družbe vseh treh skupin, čeprav so družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami tudi lani poslovale z neto čisti izgubo obračunskega obdobja.

⁴⁶ Dodana vrednost panoge se je povečala za 127,4 %, dobiček iz poslovanja pa za 240,5 %.

Slika 48: Poslovni izid nepremičninskih družb v letih 2015 in 2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

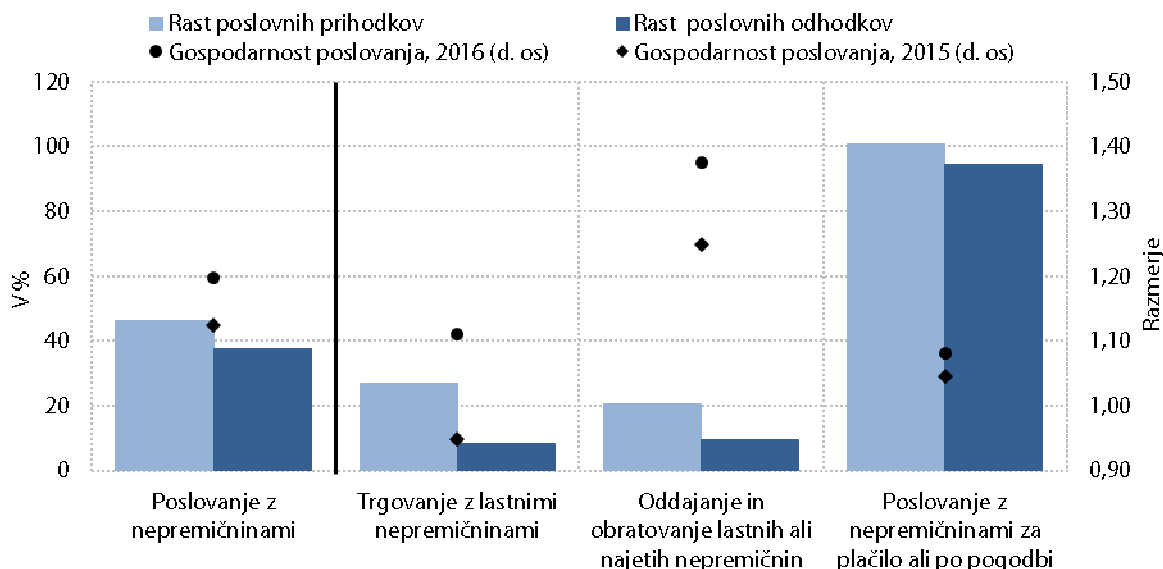
Ob nadaljevanju oživljanja nepremičninskega trga so družbe lani povečale neto dobiček iz poslovanja. Neto dobiček iz poslovanja nepremičninskih družb, ki se je zmanjševal vse od leta 2009, se je leta 2013 prevesil v izgubo, ki se je v letu 2014 več kot podvojila in je znašala 39,5 mio EUR. Slabo poslovanje je bilo v obdobju 2011–2013 posledica zniževanja poslovnih prihodkov ob zmanjševanju števila transakcij s stanovanjskimi nepremičninami, leta 2014 pa ga je povzročilo povečanje poslovnih odhodkov, predvsem zaradi odpisov vrednosti, ki so bili povezani z manjšo vrednostjo nepremičnin v lasti družb. Ob rasti števila prodanih stanovanjskih nepremičnin, ki se je začela leta 2014 in postopni rasti cen v zadnjem letu, so se poslovni prihodki naslednji dve leti močneje povečali, tako da so nepremičninske družbe leto 2015 zaključile z visokim neto dobičkom iz poslovanja, ki se je leta 2016 še močno povečal.

Slika 49: Transakcije in cene stanovanjskih nepremičnin

Vir podatkov: SURS, lastni izračuni.

Z neto dobičkom iz poslovanja so poslovale družbe vseh treh panog. Prvič po štirih letih so z neto dobičkom iz poslovanja poslovale tudi družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami. Družbe, ki se ukvarjajo z oddajanjem in obratovanjem lastnih ali najetih nepremičnin so neto dobiček iz poslovanja povečale za 65,3 %, družbe, ki poslujejo z nepremičninami za plačilo ali po pogodbi pa za 240 %, kar pa je bila tudi posledica že omenjene uvrstitve večje družbe v panogo. Gospodarnost poslovanja družb se je tako lani močno izboljšala.

Slika 50: Gospodarnost poslovanja gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2015 in 2016

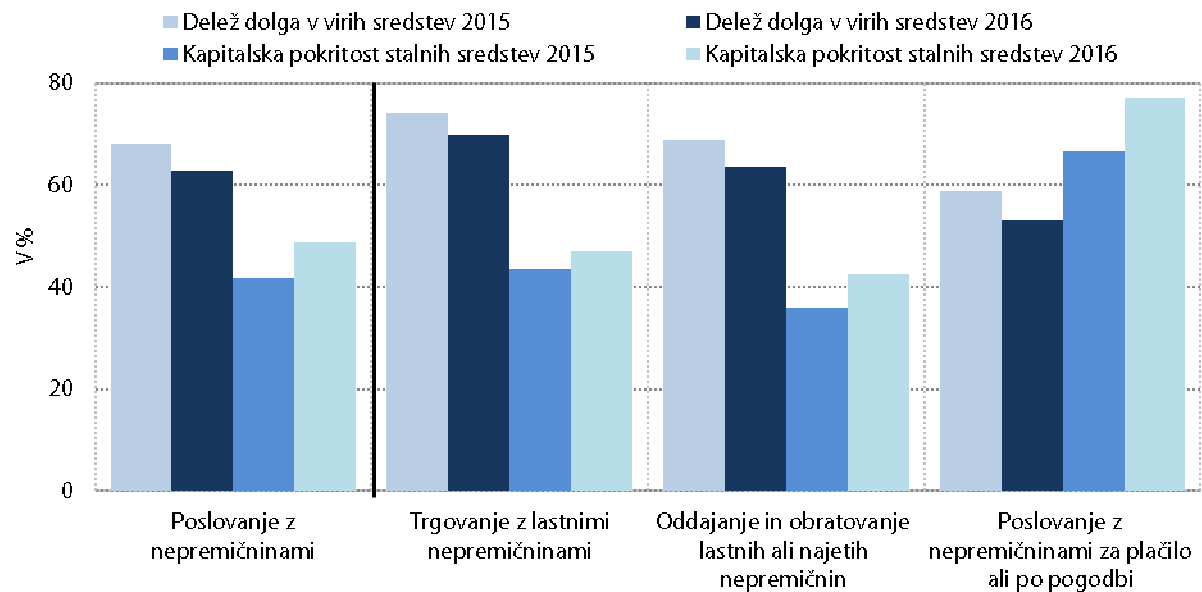

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Nepremičninske družbe, ki so leto 2015 po več letih spet zaključile z neto finančnim dobičkom, so leta 2016 ponovno poslovale z neto finančno izgubo. Nepremičninske družbe so v celotnem obdobju 2008–2013 poslovale z neto finančno izgubo, ki se je leta 2014 več kot podvojila, na 405,6 mio EUR. Povečanje v tem letu je bilo predvsem posledica visokih oslabitev in odpisov finančnih naložb, ki so se leta 2015 zmanjšali, kar je ob zvišanju finančnih prihodkov privedlo do neto finančnega dobička v letu 2015. Leta 2016 so družbe zaradi povečanja finančnih odhodkov in zmanjšanja finančnih prihodkov ponovno poslovale z neto finančno izgubo, ki pa je bila z 28,3 mio EUR najnižja v celotnem obravnavanem obdobju. Svoje finančno poslovanje so poslabšale družbe vseh treh panog.

Zadolženost nepremičninskih družb se je lani nadalje zmanjšala. Delež dolga v virih sredstev se je po povečevanju do leta 2014, ko je dosegel 82,1 %, naslednji dve leti znatno zmanjšal in bil z 62,8 % v letu 2016 najnižji od leta 2008. Zmanjšanje je bila posledica manjših dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti. Obenem se je družbam močno zvišal kapital, tako da se je znatno izboljšala finančna pokritost sredstev.

Slika 51: Zadolženost in finančna struktura gospodarskih družb v dejavnosti poslovanje z nepremičninami v letih 2015 in 2016

Vir podatkov: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.12 STROKOVNE, ZNANSTVENE IN TEHNIČNE DEJAVNOSTI (M)**Tabela 15: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih v izbranih letih**

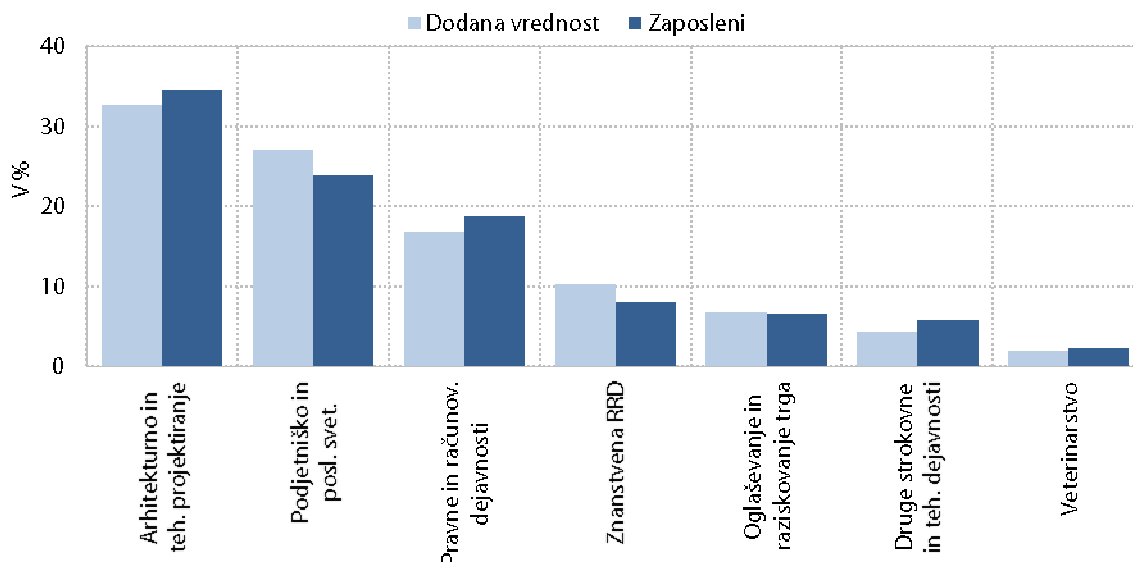
	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	10.183	11.281	13.830	13.792
Število zaposlenih ¹	28.202	29.390	28.898	29.234
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	5,5	6,4	6,5	6,4
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	6,6	6,9	6,9	6,5
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	278,0	69,5	252,7	307,0
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	658	624	513	530
Število zaposlenih/podjetje	2,8	2,6	2,1	2,1
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	225	239	244	244
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,086	1,048	1,071	1,067
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	4,4	1,0	3,6	4,3
Donosnost prihodkov (v %)	6,9	1,9	6,3	7,6
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	42.331	38.986	43.825	43.062
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	26.670	27.384	27.845	28.405
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	63,0	70,2	63,5	66,0
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	66,7	62,2	53,2	52,4
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	46,2	39,4	29,4	28,8
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	62,3	66,5	78,2	81,0
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	89,7	94,8	110,3	113,6
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	16,5	18,0	27,6	28,6
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	53,5	56,9	59,8	58,8
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	7,1	6,2	6,2	6,0

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Prispevek gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (M) k skupni dodani vrednosti družb je bil lani najnižji doslej. Dodana vrednost se je zmanjšala za 0,6 %, kar je, ob znatni rasti dodane vrednosti vseh gospodarskih družb, ki je bila 5,7-odstotna, privedlo do znižanja deleža družb dejavnosti M na 6,5 %. Malenkost večji je bil delež tudi pred začetkom krize. V devetletnem obdobju 2008–2016 se je največjemu oddelku po dodani vrednosti v dejavnosti M, arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje (M71), delež v strukturi dodane vrednosti najbolj zmanjšal, za 16,6 o. t., najbolj pa se je povečal v družbah, ki opravljajo storitve podjetniškega in poslovnega svetovanja (M 70), za 7,9 o. t. V letu 2016 se je v obeh dejavnostih obseg dodane vrednosti

zmanjšal, vendar v prvi zlasti zaradi padca poslovnih prihodkov (za 4,4 %), v drugi pa je bila odločilna višja rast stroškov blaga, materiala in storitev, ki je precej preseгла rast poslovnih prihodkov. Družbe dejavnosti M so tako v letu 2016 ustvarile dodano vrednost v obsegu 1.258,9 mio EUR⁴⁷.

Slika 52: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2016

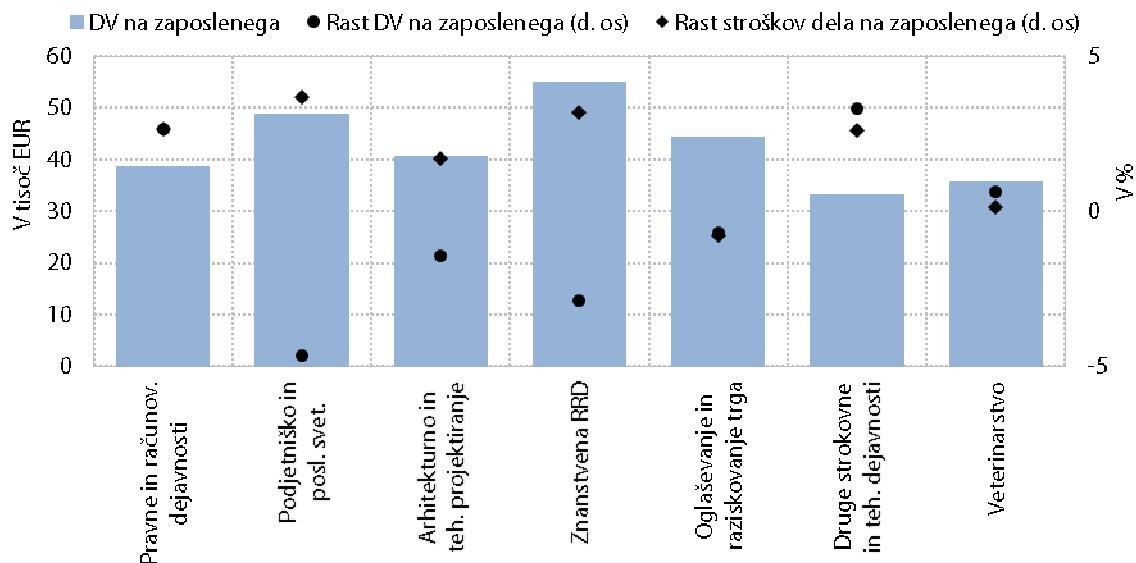
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Po predhodni dveletni rasti produktivnosti dela se je ta ob manjši dodani vrednosti in večjem številu zaposlenih lani zmanjšala. Rast števila zaposlenih se je torej tudi lani nadaljevala in je bila precejšnja v večjih oddelkih dejavnosti M po številu zaposlenih⁴⁸. V družbah, ki se ukvarjajo z arhitekturnim in tehničnim projektiranjem, tehničnim preizkušanjem in analiziranjem (M 71) ter prispevajo največji delež v strukturo zaposlenosti panoge M, se je število zaposlenih po dveh letih rasti lani zopet zmanjšalo, za 2,0 %, in posledično še vedno za okoli petino zaostaja za ravniyo pred začetkom krize. Lani se je nadalje občutno zmanjšala tudi aktivnost v gradbeništvu⁴⁹, s katerim so te družbe poslovno precej povezane, kar je deloma vplivalo na zmanjšanje poslovnih prihodkov v arhitekturno-projektantskih družbah (za 4,4 %). Produktivnost dela se je tako zmanjšala v največjih dveh dejavnostih z ozirom na število zaposlenih v dejavnosti M, v pravno-računovodskih družbah (M 69) pa se je nadalje okrepila. Po petletnem zmanjševanju deleža stroškov dela v dodani vrednosti se je ta lani povečal, saj se je obseg dodane vrednosti zmanjšal ob sočasni rasti stroškov dela. Dosegel je 66 %.

⁴⁷ Majhni samostojni podjetniki so ustvarili za 74,9 mio EUR dodane vrednosti, kar je bilo za 7,5 % manj kot leta 2015. Njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti M se je tako zmanjšal za 0,4 o. t. oz. na 5,6 %. Prav tako se je zmanjšalo število majhnih samostojnih podjetnikov kot tudi število pri njih zaposlenih oseb, za 11,4 % oz. za 4,1 %. Majhni podjetniki, ki se ukvarjajo s pravnimi in računovodskimi dejavnostmi (M 69), še naprej ostajajo največji med vsemi dejavnostmi v panogi M, in sicer tako po prispevku k dodani vrednosti kot glede prispevka v strukturi zaposlenih, saj so prispevali 27,5 % oz. 35,7 %. Približno četrtno oz. petino so k dodani vrednosti in zaposlenosti prispevali majhni samostojni podjetniki, ki se ukvarjajo z arhitekturno-projektantskimi storitvami (M 71) oz. podjetniško-poslovnim svetovanjem (M 70).

⁴⁸ V družbah, ki opravljajo storitve podjetniškega in poslovnega svetovanja (M 70) ter v pravno-računovodskih družbah je bila okoli 3-odstotna.

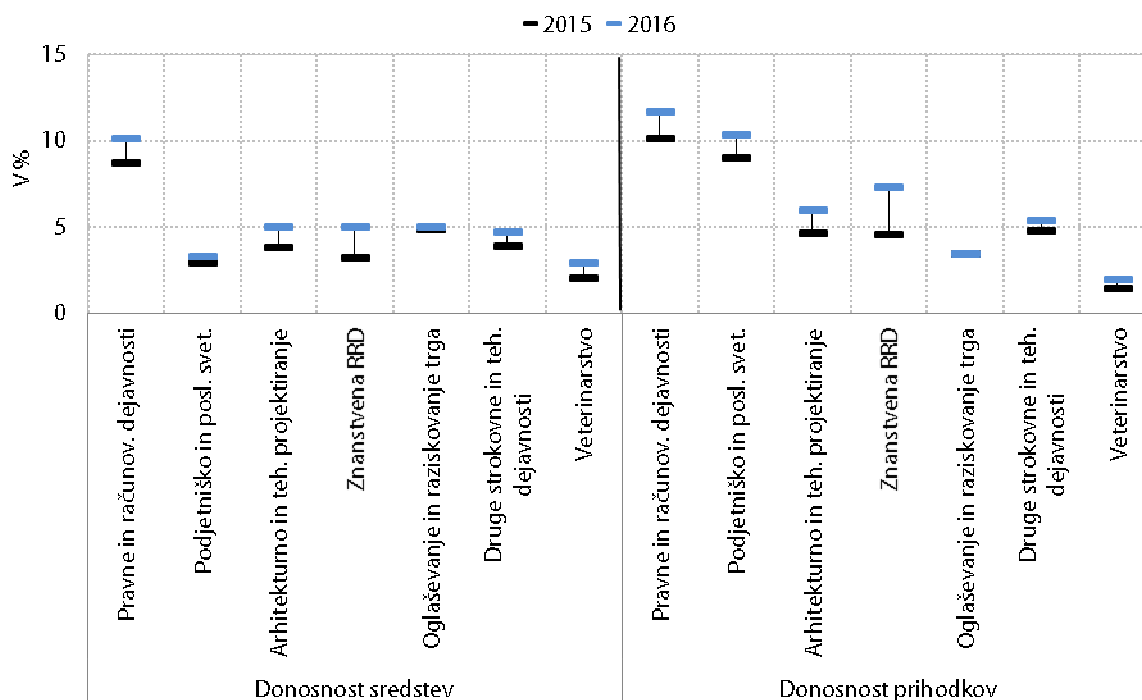
⁴⁹ Na podlagi podatkov SURS o dodani vrednosti po nacionalnih računih se je dodana vrednost v gradbeništvu v letih 2015 in 2016 realno zmanjšala za 1,3 % oz. 12,3 %.

Slika 53: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2016

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Družbe dejavnosti M so tretje leto zapored občutno povečale neto čisti dobiček, ki je v 2016 prvič presegel vrednost pred začetkom krize. Obračunsko obdobje so lani, podobno kot v predhodnih dveh letih, zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom na vseh treh ravneh poslovanja. Neto dobiček iz poslovanja družb dejavnosti M je dosegel 236,2 mio EUR in se je lani, potem ko se je v predhodnih dveh letih precej povečal, zmanjšal za 4,3 %. Izkazan je bil v vseh oddelkih, skoraj za četrtno pa se je zmanjšal v arhitekturno-tehničnih družbah (M 71). Saldo drugih prihodkov in odhodkov se je več kot prepolovil in je znašal 6,8 mio EUR. Družbe dejavnosti M so lani že tretje leto zapored ustvarile neto dobiček iz financiranja, znašal je kar 115,3 mio EUR in se je povečal za dvakrat. V družbah, ki se ukvarjajo z drugimi strokovno-tehničnimi dejavnostmi (M 74)⁵⁰ se je povečal za petkrat, v družbah, ki opravljajo storitve podjetniškega in poslovnega svetovanja (M 70) pa za štiri petine. Neto čisti dobiček obračunskega obdobja, ki je bil zopet izkazan v vseh oddelkih dejavnosti M, je tako dosegel 307,0 mio EUR in se je povečal za petino. Ob precej visokih rasteh neto čistega dobička v zadnjih treh letih je ta lani prvič presegel vrednost iz leta 2008, za desetino, vrednost iz leta 2009 pa je presežena že tretje leto zapored, lani za štiri petine. Zaradi nadaljnjega izboljšanja končnega poslovnega rezultata družb dejavnosti M sta se izboljšali tudi donosnosti sredstev in prihodkov v celotni dejavnosti M, pozitivne pa ostajajo tudi na ravni oddelkov.

⁵⁰ Gre za storitve oblikovanja, aranžerstva, dekoraterstva, fotografiranja ter prevajanja in tolmačenja.

Slika 54: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letih 2015 in 2016

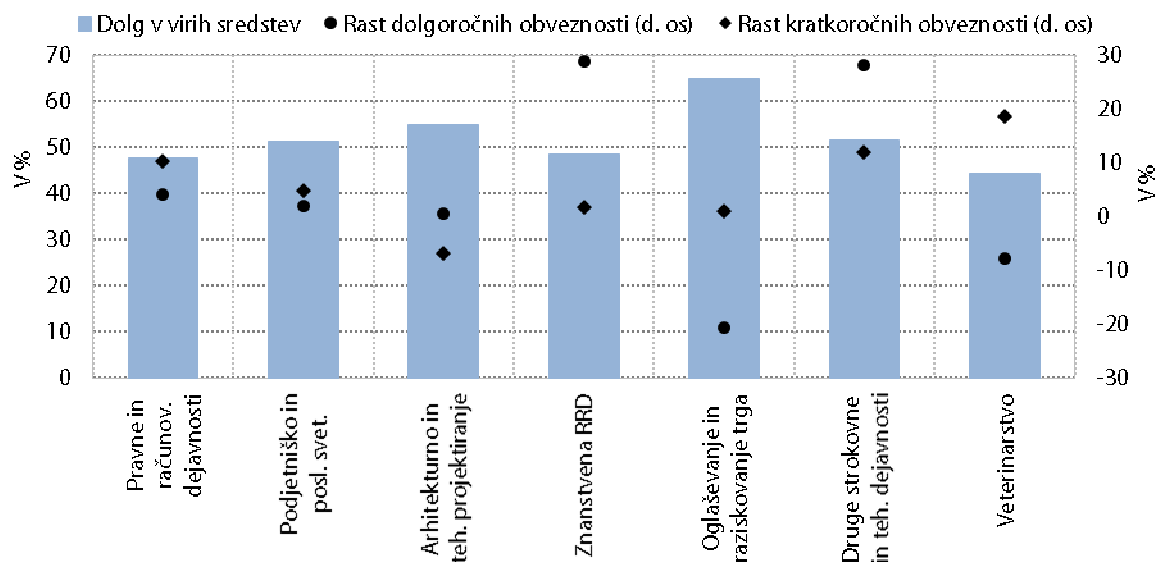
Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

Po enoletnem izboljšanju v letu 2015 se je gospodarnost poslovanja lani poslabšala, pred tem pa je šest let stagnirala. Skromna rast poslovnih prihodkov, 0,2-odstotna, se je nadaljevala tudi lani, kar je ob nekoliko večji rasti poslovnih odhodkov (0,5 %) privedlo do poslabšanja gospodarnosti. Znašala je 1,067, leto prej pa 1,071, kar je bila druga največja vrednost v devetletnem obdobju, takoj za predkriznim letom 2008. Med oddelki dejavnosti se je opazno poslabšala zgolj v arhitekturno-tehničnih družbah (M 71), ki so poslovne prihodke v večji meri zmanjšale na domačem trgu, za 6,9 %. Prodaja na domačem trgu se je v devetletnem obdobju nenehno zmanjševala, z izjemo v letu 2014. Za predkrizno ravno ti prihodki še vedno zaostajajo za tretjino, na drugi strani so se te družbe preusmerile s prodajo storitev v tujino, tako da tam ustvarjeni prihodki presegajo predkrizno raven skoraj za tri desetine. Izvozna usmerjenost teh družb se je lani tako povečala na 23,8 %, v obdobju 2008–2016 pa za 10 o. t., vendar še naprej zaostaja za povprečjem izvozne usmerjenosti dejavnosti M. Rast poslovnih prihodkov družb dejavnosti M je izhajala iz prodaje storitev na tujih trgih, ki je bila večja za 4,4 %, prodaja na domačem trgu pa se je le nekoliko zmanjšala. Izvozna usmerjenost se je tako nadalje povečala, na 28,6 %, in se vztrajno povečuje vse od leta 2009. Najbolj se je zopet povečala v družbah, ki se ukvarjajo z znanstveno raziskovalno in razvojno dejavnostjo (M 72), in so prodajo na tujih trgih povečale za 15,7 %. Poleg njih tudi družbe, ki se ukvarjajo s podjetniškim in poslovnim svetovanjem (M 70), še naprej presegajo povprečno izvozno usmerjenost dejavnosti M, obe za več kot 10 o. t.

Zadolženost v dejavnosti M se postopno zmanjšuje iz leta v leto skozi celotno devetletno obdobje. Lani se je zmanjšala skoraj za eno odstotno točko in je znašala 52,4 % ter še naprej zaostaja za povprečno zadolženostjo vseh gospodarskih družb, kjer se je prav tako nadalje zmanjšala. Ob zmerni rasti tako dolgoročnih kot kratkoročnih obveznosti ter še večji nadaljnji rasti vrednosti kapitala se je razmerje med dolgom in obveznostmi do virov sredstev torej zmanjšalo, v dveh oddelkih dejavnosti M pa kljub vztrajnemu zmanjševanju v obdobju 2008–2016 še naprej vztraja na višjih ravneh od povprečja dejavnosti. Gre za družbe, ki se ukvarjajo z oglaševanjem in raziskovanjem trga (M 73) ter za arhitekturno-

projektantske družbe (M 71). Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev družb dejavnosti M se je okrepila tudi lani, za 2,8 o. t. oz. na 81 %, saj se je vrednost kapitala povečala bolj kot se je povečala vrednost dolgoročnih sredstev.

Slika 55: Zadolženost v gospodarskih družbah strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti v letu 2016

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni.

3.13 DRUGE RAZNOVRSTNE POSLOVNE DEJAVNOSTI (N)**Tabela 16: Kazalniki poslovanja gospodarskih družb v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih v izbranih letih**

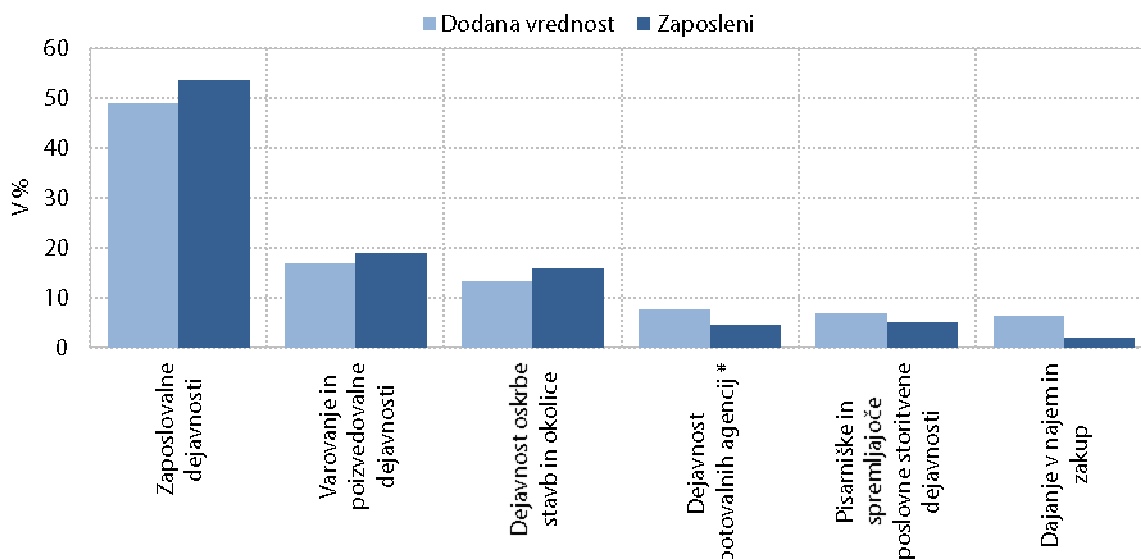
	2008	2010	2015	2016
Število gospodarskih družb	1.456	1.678	2.114	2.139
Število zaposlenih ¹	21.829	20.614	27.174	29.397
Delež zaposlenih v vseh družbah (v %)	4,3	4,5	6,1	6,4
Delež dodane vrednosti v vseh družbah (v %)	2,2	2,4	3,2	3,4
Neto ² čisti dobiček/izguba (v mio EUR)	3,1	-6,6	27,1	4,1
VELIKOST				
Sredstva/podjetje (v tisoč EUR)	547	525	456	466
Število zaposlenih/podjetje	15,0	12,3	12,9	13,7
OPREMLJENOST DELA S SREDSTVI				
Povprečna sredstva/zaposlenega (v tisoč EUR)	34	41	35	33
GOSPODARNOST				
Gospodarnost poslovanja	1,019	1,004	1,029	1,037
DONOSNOST				
Donosnost sredstev (v %)	0,4	-0,8	2,9	0,4
Donosnost prihodkov (v %)	0,3	-0,6	2,0	0,3
PRODUKTIVNOST				
Dodana vrednost/zaposlenega (v EUR)	18.132	19.096	21.463	22.290
STROŠKI DELA				
Stroški dela/zaposlenega (v EUR)	15.490	16.416	18.232	18.887
Delež stroškov dela v dodani vrednosti (v %)	85,4	86,0	84,9	84,7
FINANCIRANJE IN PLAČILNA SPOSOBNOST				
Delež dolga v virih sredstev (v %)	73,5	73,7	66,6	63,8
Delež kratk. obveznosti v virih sredstev (v %)	48,1	49,6	43,9	42,3
Kapitalska pokritost dolg. sredstev (v %)	52,5	49,5	61,8	71,9
Dolg. pokritost dolg. sredstev in zalog (v %)	97,0	88,2	99,2	108,8
IZVOZNA USMERJENOST				
Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (v %)	12,3	10,7	17,2	17,0
STRUKTURA SREDSTEV				
Delež dolg. sredstev v sredstvih (v %)	50,4	53,1	54,0	50,4
Delež strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih (v %)	27,3	23,5	21,7	27,1

Vir podatkov: AJPES (statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opombe: ¹ Podatki o številu zaposlenih pomenijo povprečno število zaposlenecov na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju in se zato razlikujejo od podatkov o številu zaposlenih, ki jih objavlja SURS. ² Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

Rast dodane vrednosti družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti (N) se je že tretje leto zapored pospešeno nadaljevala tudi lani in je bila ponovno nadpovprečna v dejavnosti posredovanjačasne delovne sile. Ker je bila njihova rast dodane vrednosti precej večja od povprečne rasti vseh družb (5,7 %), se jim je prispevek k dodani vrednosti vseh družb še nekoliko povečal, na 3,4 %. V štirih oddelkih dejavnosti N se je dodana vrednost povečala nadpovprečno, najbolj pa v družbah, ki se ukvarjajo z

dajanjem v najem in zakup (N 77). Družbe, ki se ukvarjajo z zaposlovalnimi dejavnostmi (N 78)⁵¹ in od leta 2014 prispevajo največji delež v dodano vrednost dejavnosti N, so ga lani še nekoliko povečale, za 1,4 o. t. oz. na 48,9 %, v obdobju 2008–2016 pa kar za 25,3 o. t. Delodajalci se zaradi potreb po bolj fleksibilnih oblikah zaposlovanja namreč še vedno odločajo za najem delavcev preko sklenjenih delovnih pogodb z zaposlovalnimi agencijami.

Slika 56: Delež posameznih oddelkov v dodani vrednosti in zaposlenosti gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2016

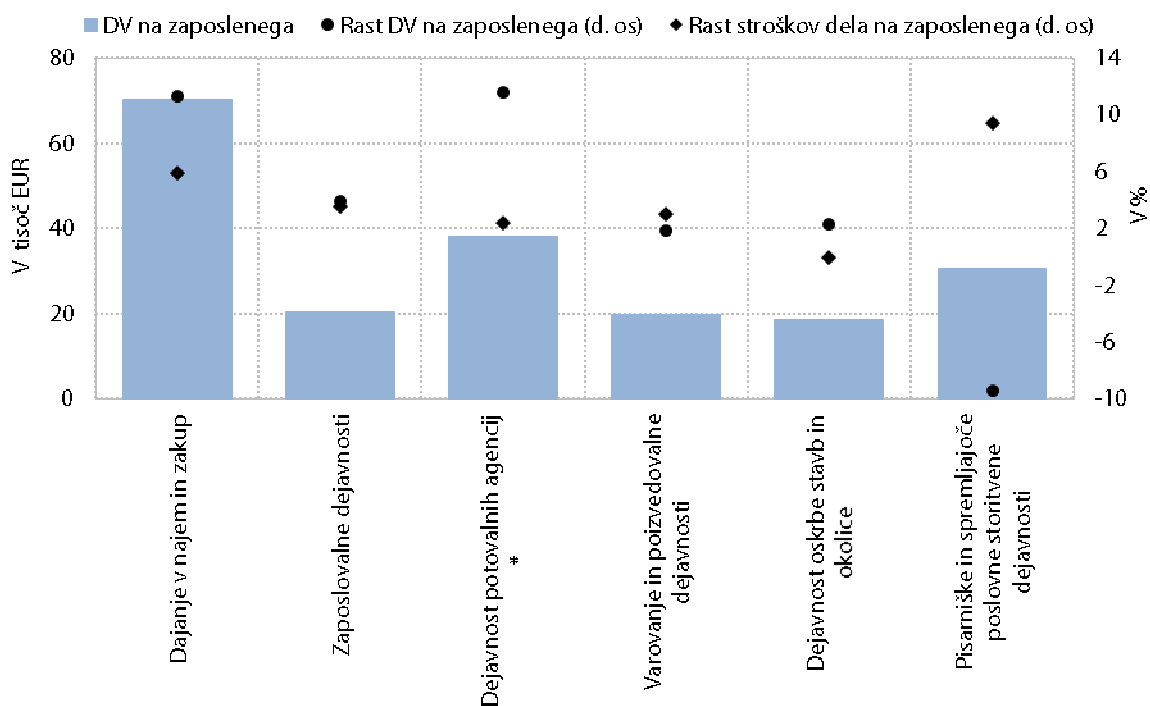

Vir: AJPEŠ (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Produktivnost dela se je tudi lani povečala ob sočasnih rasti tako dodane vrednosti kot števila zaposlenih. Rast dodane vrednosti je bila 12,4-odstotna, rast števila zaposlenih pa nekoliko nižja, 8,2-odstotna. Dodana vrednost na zaposlenega, ki je kazalnik produktivnosti dela, je dosegla 22.290 EUR in se je glede na leto prej povečala za 3,9 %. Med oddelki dejavnosti N ostaja produktivnost dela še naprej največja v kapitalno intenzivnih družbah, ki se ukvarjajo z dajanjem v najem in zakup (N 77), ki hkrati tudi edine presegajo povprečno produktivnost v vseh gospodarskih družbah, lani že za 67,3 %. Število zaposlenih se je povečalo prav v vseh oddelkih dejavnosti N, v treh nadpovprečno, najbolj, za tri desetine, pa v družbah, ki se ukvarjajo s pisarniški in spremljajočimi poslovnimi storitvenimi dejavnostmi (N 82), vendar je njihov prispevek k zaposlenosti dejavnosti N med najmanjšimi. Rast stroškov dela se je lani nadaljevala in je le za malenkost zaostajala za rastjo dodane vrednosti, zato se je delež teh stroškov v dodani vrednosti ohranil na visoki ravni (84,7 %).

⁵¹ Gospodarske družbe, ki se ukvarjajo s posredovanjem začasne delovne sile (N 78.2) so lani povečale dodano vrednost še za 15,8 % in so tako prispevale skoraj polovico k celotni dodani vrednosti dejavnosti N. Leta 2014 so realizirale občutno večjo rast dodane vrednosti, 123,1 %, njihov prispevek k celotni dodani vrednosti dejavnosti N pa je bil tudi izjemen, 95,9-odstoten.

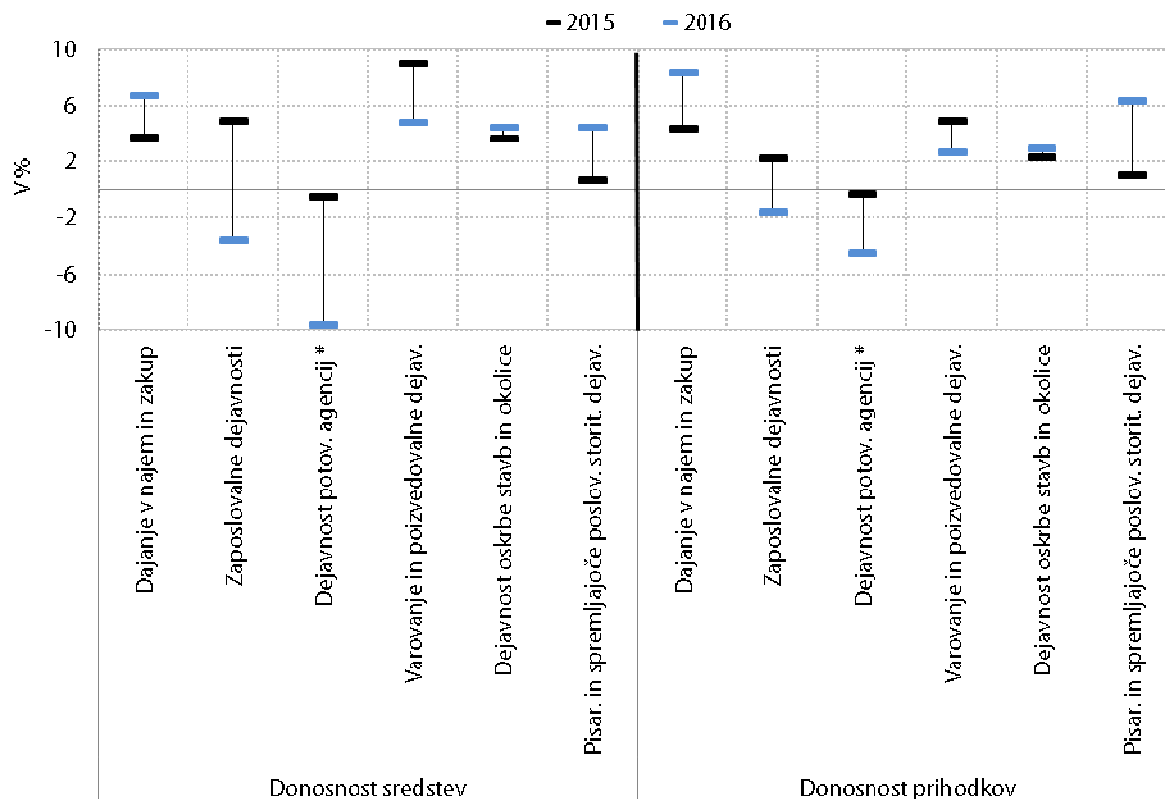
Slika 57: Dodana vrednost in stroški dela na zaposlenega v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2016

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Poslovni rezultat družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je lani občutno poslabšal, vendar še ostaja ugodnejši od predkriznega. Obračunsko obdobje so te družbe zaključile s pozitivnim poslovnim rezultatom na dveh ravneh delovanja (iz poslovanja in drugega delovanja), iz financiranja pa so ustvarile izgubo, ki se je izjemno povečala in je bila izkazana v petih oddelkih. Družbe, ki opravljajo dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti (N 79) ter zaposlovalne družbe (N 78) so ustvarile glavnino neto finančne izgube dejavnosti N. Prve so jo povečale za 5,3-krat, druge pa za 9,2-krat. Neto dobiček iz poslovanja je znašal 52,7 mio EUR in se je občutno povečal, skoraj za dve petini, izkazan pa je bil v vseh šestih oddelkih. Lani se je najbolj povečal prav v družbah, ki se ukvarjajo z dejavnostjo potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti (N 79), saj so se gospodarske razmere izboljšale, kar je vplivalo na večje povpraševanje po tovrstnih storitvah. Dosegel je 10,8 mio EUR. Neto čisti dobiček dejavnosti N je znašal 4,1 mio EUR, kar je bilo še vedno za tretjino več kot leta 2008, četudi se je lani zelo zmanjšal, za 85 %⁵². Izkazan je bil v štirih oddelkih. V dveh pa so zaradi negativnega finančnega rezultata izkazali neto čisto izgubo, in sicer v družbah, ki opravljajo dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti (N 79) ter v zaposlovalnih družbah (N 78), navkljub dobremu poslovanju v osnovni dejavnosti.

⁵² Leta 2015 pa se je povečal za 86,8 % in je dosegel največjo vrednost v obdobju 2008–2016.

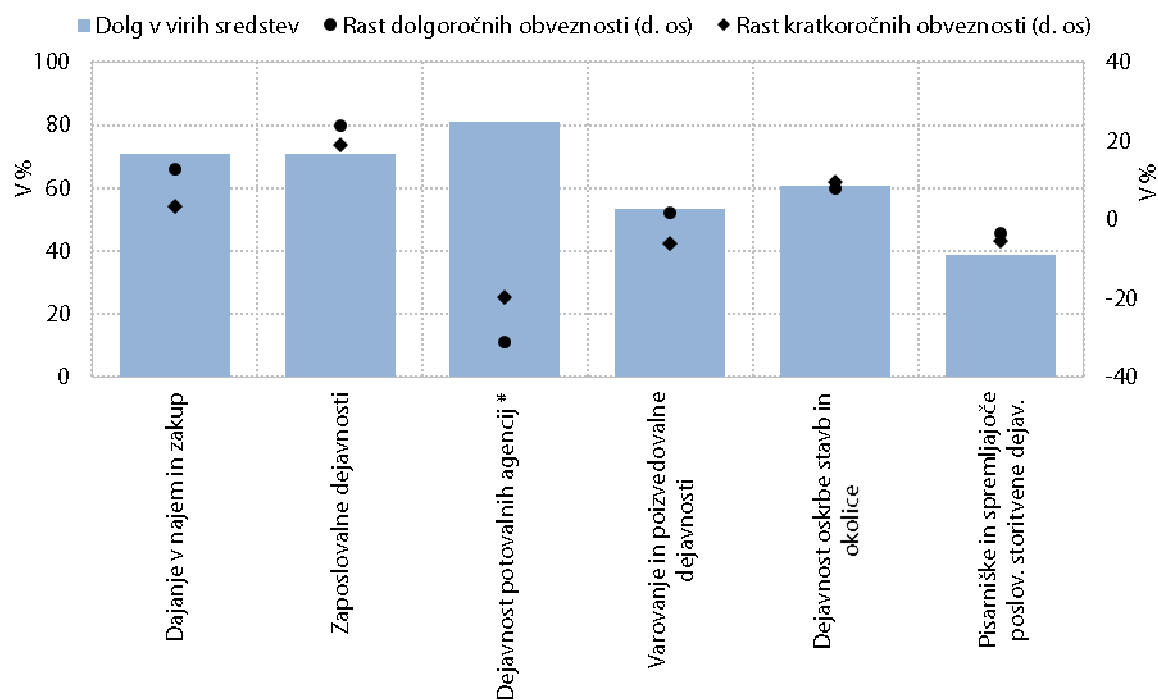
Slika 58: Donosnost sredstev in prihodkov gospodarskih družb drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letih 2015 in 2016

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

Gospodarnost se je lani še izboljšala in dosegla največjo vrednost doslej. Rast poslovnih prihodkov je bila z 8,9 % večja od rasti poslovnih odhodkov (8,0 %), zato se je gospodarnost v dejavnosti N izboljšala z 1,029 leta 2015 na 1,037 leta 2016. Izvozna usmerjenost je lani na ravni 17 % zopet stagnirala, saj je bila rast prihodkov ustvarjenih s prodajo storitev na tujih trgih malce nižja od rasti prihodkov doma. Na trgih EU so se prihodki nadalje povečali, na trgih izven EU pa zmanjšali. V družbah, ki opravljajo dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti (N 79), so med oddelki dejavnosti N zopet realizirali največ čistih prihodkov od prodaje storitev na tujih trgih, 31,5 %, pri čemer so prihodke od prodaje storitev na domačem trgu povečali bistveno manj.

Zadolženost družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je ob precejšnjem povečanju vrednosti kapitala zmanjšala tudi lani. Razmerje med dolgom in obveznostmi do virov sredstev se je zmanjšalo še za 2,8 o. t., na 63,8 %, kar je bila najnižja vrednost doslej. Kljub temu je še vedno za 10 o. t. večja od povprečne zadolženosti vseh gospodarskih družb. Tako dolgoročne kot kratkoročne obveznosti so se zmanjšale, rast vrednosti kapitala, 12,4-odstotna, pa je bila druga največja v obdobju 2008–2016. Najvišja zadolženost, okoli 80-odstotna, ostaja v družbah, ki opravljajo dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti (N 79). Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev družb dejavnosti N se je lani nadalje povečala, kar za 10,1 o. t., na 71,9 %, tako da je vrednost kazalnika po novem na občutno višji ravni kot pred začetkom obdobja gospodarske krize (2008: 52,5 %). Tak rezultat je posledica že omenjene precejšnje rasti vrednosti kapitala kot tudi zmanjšanja vrednosti dolgoročnih sredstev.

Slika 59: Zadolženost v gospodarskih družbah drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti v letu 2016

Vir: AJPES (Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida), lastni izračuni. Opomba: * Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezane dejavnosti.

4 ZAKLJUČEK

Poslovni rezultat **gospodarskih družb** se je, po močnem poslabšanju med krizo, v letu 2016 že tretje leto zapored zelo izboljšal. Poslabšanje v krizi se je kazalo v negativnem rezultatu iz financiranja in zmanjšanem dobičku iz poslovanja. V letu 2016 je do nadaljnega izboljšanja prišlo pri obeh komponentah, s čimer se je neto čisti dobiček gospodarskih družb povzpел nazaj skoraj do rekordno visoke ravni iz leta 2007. Neto dobiček iz poslovanja je bil že najvišji doslej, neto izguba iz financiranja pa najmanjša po začetku krize. Na strani poslovnih prihodkov se je, ob stagnaciji prihodka na domačem trgu, nadaljevalo povečevanje prihodkov od prodaje na trgu EU. Nadalje so se zmanjšali stroškovni pritiski. Vse manj je prevrednotovanj premoženja družb in s tem odpisov vrednosti, ob ugodnih razmerah na svetovnih surovinskih trgih se znižujejo nekateri stroški materiala in energije, pa tudi sicer spet rastoči stroški dela se na enoto proizvoda znižujejo. Visoki finančni odhodki se po letu 2010 zmanjšujejo. V začetku so se zmanjševali zlasti odhodki iz bančnih posojil, ko so se družbe intenzivno razdolževale, v letih 2015 in 2016 pa so močno upadli tudi odhodki povezani z odpisi in oslabitvami. Zadolženost gospodarskih družb (delež dolga v virih sredstev) se je lani nadalje znižala in je na ravni z začetka prejšnjega desetletja.

Gospodarske družbe področja **kmetijstva, lova, gozdarstva in ribištva** (A) ter družbe **živilsko predelovalnih** dejavnosti (C 10, 11) so poslovni rezultat v letu 2016 izboljšale. Družbe področja A so ob najnižji zaposlenosti v zadnjem devetletnem obdobju ustvarile razmeroma visoko dodano vrednost. Poslovno leto so drugo leto zapored zaključile s pozitivnim rezultatom, pri čemer so največjega izkazale gozdarske družbe. K izboljšanju so precej prispevale družbe iz dejavnosti gojenje gozdov, kar je bilo povezano s povečanim čiščenjem gozdov po obsežnem žledolomu v letu 2014. Tudi v družbah *živilsko predelovalne dejavnosti* (C 10 in C 11– proizvodnja živil in pijač) so dodano vrednost ponovno zvišali, kar pa je bilo doseženo z večjim številom zaposlenih. Poslovno leto so zaključili z najvišjim dobičkom v opazovanem obdobju zadnjih devetih let, kar je v največji meri rezultat izboljšanja na ravni osnovnega poslovanja. Dobiček so prikazale tako družbe v proizvodnji živil, kot tudi družbe v proizvodnji pijač.

Dodana vrednost gospodarskih družb **rudarstva** (B) se je v preteklem obdobju povečini zniževala zaradi krčenja dejavnosti premogovništva. V zadnjih letih se to zniževanje ustavlja, še naprej pa se, zlasti zaradi racionalizacije poslovanja v premogovništvu, znižuje število zaposlenih. Medtem ko je bilo leto 2015 zaznamovano z veliko izgubo (nekaj povezano s težavami pri odkopu v dejavnosti pridobivanja lignita, tudi z velikim povečanjem prevrednotovalnih odhodkov), so lani v rudarstvu po več letih spet poslovali s solidnim dobičkom, k čemer je največ prispeval neenergetski del rudarstva.

Neto čisti dobiček **predelovalnih** družb (C) se je ob nadaljnjem povečanju neto dobička iz poslovanja in manjši izgubi iz financiranja tretje leto zapored povečal. Manjši je bil le neto čisti dobiček družb iz visoko tehnološko zahtevnih panog, predvsem zaradi farmacevtskih, ki so predvsem zaradi padanja cen v EU imele manjši neto dobiček iz poslovanja, pa tudi iz financiranja. Poleg družb iz proizvodnje motornih vozil, kjer je vplivala zlasti preklasifikacija dveh večjih družb v druge panoge, so farmacevtske družbe tudi edine ustvarile manjšo dodano vrednost. Drugo leto zapored se je znižala tudi njihova produktivnost, na raven, ki je nižja kot leta 2008. Zadolženost predelovalnih družb se je ob večjem kapitalu in podobnih obveznostih kot pred letom nadalje zmanjšala. Zaradi zmanjšanja obsega kapitala se je precej povečala le zadolženost usnjarskih družb, ki so edine med predelovalnimi bolj zadolžene kot leta 2008.

Gospodarske družbe **oskrbe z elektriko, plinom in paro** (D) so, po veliki neto čisti izgubi v letu 2015 (povezano s TEŠ 6), lani ponovno poslovale z dobičkom, primerljivim s prejšnjimi leti. Poprej, tudi v

obdobju po letu 2008, je bila ta dejavnost med boljšimi v slovenskem gospodarstvu in je vse do leta 2014 poslovala stabilno, z visokim dobičkom. V omenjenem obdobju je bila tudi gospodarnost poslovanja veseskozi višja kot v povprečju pri družbah vseh dejavnosti. Z izgubo v letu 2015 se je to prekinilo in tudi lani je gospodarnost družb oskrbe z elektriko, plinom in paro še skoraj za odstotno točko zaostala za splošno gospodarsko. Sicer pa je lani znotraj dejavnosti D večjo izgubo izkazala le še dejavnost proizvodnje električne energije v termoelektrarnah, medtem ko so v dejavnostih distribucije in trgovanja z električno energijo ter v hidroelektrarnah poslovali dosti bolj uspešno.

Gospodarske družbe v dejavnosti **oskrbe z vodo, ravnanja z odplakami in odpadki ter saniranja okolja** (E) so v letu 2016 ob podobni zaposlenosti ustvarile nekoliko višjo dodano vrednost kot v letu prej in tako nekoliko izboljšale produktivnost. Poslovno leto so zaključile z višjim dobičkom kot leto prej, a hkrati nižjim kot v letu 2014. Izboljšanje poslovnega rezultata v primerjavi z letom prej so družbe prikazale na vseh treh ravneh delovanja. Pozitivno so poslovale vse štiri skupine družb znotraj te dejavnosti.

V **gradbeništvu** (F) so se prihodki in dodana vrednost družb po dvoletnem naraščanju v letu 2016 spet zmanjšali. Medtem ko smo okrevanje aktivnosti v gradbeništvu lahko povezali zlasti z rastjo stanovanjskih investicij, je k ponovnemu zastoju precej prispevalo znižanje državnih investicij. Kljub nadaljnji rasti vrednosti opravljenih gradbenih del v gradnji stanovanjskih stavb, se je ta znižala pri gradnji inženirskih objektov. V letu 2016 je bilo močno poslabšanje skupnega poslovnega rezultata predvsem posledica slabitve oziroma odpisa terjatev in finančnih naložb v zgoj eni družbi. Zaposlenost, ki je lani stagnirala, pa je bila še za več kot tretjino nižja od predkrizne.

Gospodarske družbe **trgovine ter vzdrževanja in popravil motornih vozil** (G) so leta 2016 še izboljšale svoje poslovanje. Neto čisti dobiček se je povečal za petino, kar je bila posledica skoraj prepopolvljene neto izgube iz financiranja. Za desetino se je ob izboljšanju gospodarske aktivnosti in večji potrošnji gospodinjstev povečal tudi dobiček iz poslovanja. Boljše kot v letu prej so poslovale družbe vseh treh oddelkov. Družbe vseh treh oddelkov so zmanjšale tudi zadolženost in izboljšale kapitalsko pokritost sredstev.

V gospodarskih družbah **prometa in skladiščenja** (H) so dosegli daleč najboljši poslovni rezultat v zadnjih devetih letih, tako da dejavnost spet sodi med uspešnejše v gospodarstvu. K povečanju dobička je največ prispevalo ponovno pozitivno poslovanje v dejavnosti skladiščenja. Po velikem ustvarjenem neto čistem dobičku sta v letu 2016 izstopali dejavnosti spremljajočih storitev v kopenskem prometu ter cestnega tovornega prometa, saj je v obeh dobiček presegel 90 mio EUR. K izboljšanju poslovanja prometa in skladiščenja pa so prispevale tudi mnoge druge poddejavnosti, saj je edino omembe vredno (a še vedno majhno) izgubo izkazala le dejavnost zračnega tovornega prometa.

Gostinske družbe (I) so leta 2016 močno povečale neto čisti dobiček, ki so ga prvič v obravnavanem obdobju ustvarile leto prej. Rast je bila posledica izrazitega povečanja neto dobička iz poslovanja. Ta se je povečal zaradi večjih prodajnih prihodkov ob rasti zasebne potrošnje in povečanem obisku turistov ter manjših odpisov vrednosti, ki so bili v preteklih letih zelo visoki. Relativno nizka je lani ostala tudi neto izguba iz financiranja. Rezultate poslovanja so izboljšale družbe obeh oddelkov. Družbe nastanitvenih dejavnosti so lansko poslovno leto prvič v obdobju zaključile z neto čistim dobičkom, družbe, ki strežejo jedi in pijačo pa že leto prej in so dobiček v letu 2016 skoraj podvojile. Družbe obeh oddelkov so zmanjšale tudi zadolženost in s tem izboljšale kapitalsko pokritost sredstev.

Obseg dodane vrednosti gospodarskih družb **informacijskih in komunikacijskih dejavnosti** (J) se je v zadnjem letu obdobja 2008–2016 ponovno zmanjšal, v njeno strukturo pa od tedaj največ prispevajo

računalniško-svetovalne družbe (J 62). Gre za dejavnost, ki v zadnjih treh letih pospešeno povečuje tako število zaposlenih kot rast dodane vrednosti, kar se odraža tudi v uspešnosti poslovanja, in sicer v vseh treh komponentah, ki prispevajo k celotnemu rezultatu. Nasprotno pa velja za telekomunikacijske družbe (J 61), katerih končni poslovni rezultat sicer ostaja pozitiven na račun dobrega poslovanja iz osnovne dejavnosti ob hkratni finančni izgubi. Te družbe so do leta 2016 prispevale največji delež v strukturo dodane vrednosti dejavnosti J. Rast števila zaposlenih v dejavnosti J je bila lani skromna, kar je ob zmanjšanju obsega dodane vrednosti privedlo do zmanjšanja produktivnosti dela. Uspešnost poslovanja gospodarskih družb informacijskih in komunikacijskih dejavnosti se je lani poslabšala, zato se je zaostanek neto čistega dobička za predkrizno vrednostjo še povečal. Gospodarnost poslovanja je lani zaradi večje rasti poslovnih odhodkov zanihala navzdol, izvozna usmerjenost družb dejavnosti J pa se je lani nadalje okrepila. Zadolženost družb dejavnosti J se je lani zmanjšala in tako dosegla najnižjo vrednost v devetletnem obdobju 2008–2016.

Počasno oživljanje trgovanja na nepremičninskem trgu iz leta 2014 se je pospešeno nadaljevalo naslednji dve leti, tako da so **nepremičninske družbe** (L) leto 2015 zaključile z neto čistim dobičkom, ki se je leta 2016 še izraziteje povečal. Rast je bila predvsem posledica več kot podvojenega neto dobička iz poslovanja ob povečanju trgovanja z nepremičninami. Svoje poslovanje so leta 2016 izboljšale družbe vseh treh skupin, čeprav so družbe, ki trgujejo z lastnimi nepremičninami, tudi lani poslovale z neto čisti izgubo obračunskega obdobja. Lani se je nadalje zmanjšala tudi zadolženost nepremičninskih družb in izboljšala finančna pokritost sredstev.

Dodana vrednost gospodarskih družb **strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti** (M) se je v 2016 zmanjšala. Po predhodni dveletni rasti se je lani zmanjšala tudi produktivnosti dela. Rast števila zaposlenih pa se je nadaljevala tudi lani in je bila precejšnja v večjih oddelkih dejavnosti M po številu zaposlenih. Družbe dejavnosti M so tretje leto zapored občutno povečale neto čisti dobiček, tako da je lani prvič presegel vrednost pred začetkom krize. Njegova rast je izhajala iz višjega dobička iz financiranja, medtem ko se je po enoletnem izboljšanju gospodarnost poslovanja lani poslabšala, tako da dobiček iz poslovanja ostaja nizek. Pozitivno pa je nadaljnje povečanje izvozne usmerjenosti, ki se vztrajno povečuje vse od leta 2009. Zadolženost v dejavnosti M se postopno zmanjšuje iz leta v leto, tudi lani je bila manjša kot v vseh gospodarskih družbah.

Rast dodane vrednosti družb **raznovrstnih poslovnih dejavnosti** (N) se je leta 2016 že tretje leto zapored povečala zlasti zaradi krepitve dejavnosti posredovanjačasne delovne sile. Povečalo se je tudi število zaposlenih, višja pa je bila tudi produktivnost dela. Poslovni rezultat družb raznovrstnih poslovnih dejavnosti se je lani zaradi višje neto finančne izgube občutno poslabšal, za 85 %, vendar še ostaja ugodnejši od predkriznega. Gospodarnost pa se je lani še izboljšala in tako dosegla največjo vrednost doslej. Tudi zadolženost družb dejavnosti N se je ob precejšnjem povečanju vrednosti kapitala še zmanjšala in bila najnižja v obdobju 2008–2016.

5 SEZNAM LITERATURE IN VIROV

1. Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji. (2017). Ljubljana: AJPES.
2. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Nacionalni računi. (2017). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na <http://www.stat.si/>.
3. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Cene. (2017). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
4. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Gozdarstvo in lov. (2017). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
5. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Kmetijstvo in ribištvo. (2017). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
6. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Okolje. (2017). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
7. Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike. (različna leta). Ljubljana: AJPES.
8. Kmet Zupančič in drugi. (2010). Poslovanje gospodarskih družb v letu 2009 – pregled po dejavnostih. Delovni zvezki UMAR, št. 5/2010 let. XIX. Ljubljana: UMAR.
9. Letno poročilo družbe in skupine HSE 2015 (2016). Ljubljana: HSE. Pridobljeno na: <http://www.hse.si>.
10. Letno poročilo poslovnega sistema Mercator d.d. za leto 2012. (2013). Ljubljana: Mercator. Pridobljeno na: <http://www.mercator.si>.
11. Letno poročilo poslovnega sistema Mercator d.d. za leto 2016. (2017). Ljubljana: Mercator. Pridobljeno na: <http://www.mercator.si>.
12. Letno poročilo skupine Petrol in družbe Petrol d.d. za leto 2016. (2017). Ljubljana: Petrol. Pridobljeno na: <http://www.petrol.si>.
13. Odprti podatki Slovenije – Prvič registrirana vozila po mesecih. (2017). Ljubljana: Ministrstvo za javno upravo. Pridobljeno na <https://podatki.gov.si/dataset/prvic-registrirana-vozila-po-mesecih>.
14. Letno poročilo 2016. Skupina Telekom Slovenije in Telekom Slovenije d. d. (2017). Ljubljana: Telekom Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.telekom.si>.
15. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Gradbeništvo. (2017). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
16. SI-Stat podatkovni portal – Ekonomsko področje – Turizem. (2017). Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
17. Boj proti sivi ekonomiji dvignil prihodke iz naslova DDV za 96 milijonov evrov. (2014). Ljubljana. Pridobljeno na <http://www.protisiviekonomiji.si/novica/article/46974/>.
18. Poročilo o učinkih uvedbe sistema davčnega potrjevanja računov v RS v letu 2016. (2017). Ljubljana. Pridobljeno na: na:

http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Medijsko_sredisce/2017/Porocilo_o_ucinkih_uedbe_sistem_a_davcnega_potrjevanja_racunov_v_Republiki_Sloveniji_v_letu_2016.pdf

19. SI-STAT podatkovni portal – Ekonomsko področje – Transport. (2017). Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.

PRILOGA: OPREDELITEV KAZALNIKOV, UPORABLJENIH V ANALIZI POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB

KAZALNIKA VELIKOSTI

Sredstva na podjetje

001/število podjetij

Število zaposlenih na podjetje

188/število podjetij

KAZALNIK OPREMLJENOSTI DELA S SREDSTVI

Povprečna* sredstva na zaposlenega

$((001_1 + 001_0)/2)/188$

KAZALNIK GOSPODARNOSTI

Gospodarnost poslovanja = poslovni prihodki/poslovni odhodki

(126/127)

KAZALNIKI DONOSNOSTI

Donosnost sredstev = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečna* sredstva

$(186-187)/((001_1 + 001_0)/2)$

Donosnost prihodkov = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/celotni prihodki

$(186-187)/(126 + 153 + 178)$

Donosnost kapitala = neto čisti dobiček (izguba) obračunskega obdobja/povprečni* kapital

$(186-187)/((056_1 + 056_0)/2)$

KAZALNIK PRODUKTIVNOSTI

Dodana vrednost na zaposlenega

$(126-128-148)/188$

KAZALNIKA STROŠKOV DELA

Stroški dela na zaposlenega

(139/188)

Delež stroškov dela v dodani vrednosti

(139/(126-128-148))

KAZALNIKI FINANCIRANJA IN PLAČILNE SPOSOBNOSTI

Delež dolga (kratkoročne in dolgoročne finančne ter poslovne obveznosti, rezervacije in pasivne časovne razmejitev) **v virih sredstev**

((072 + 075 + 085 + 095)/055)

Delež kratkoročnih obveznosti (s pasivnimi časovnimi razmejitvami) **v virih sredstev**

((085 + 095)/055)

Kapitalska pokritost dolgoročnih sredstev

(056/002)

Dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog

(056 + 072 + 075)/(002 + 034)

KAZALNIK IZVOZNE USMERJENOSTI

Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje

(115 + 118)/110

KAZALNIKA STRUKTURE SREDSTEV

Delež dolgoročnih sredstev v sredstvih

(002/001)

Delež proizvajalnih strojev in naprav ter druge opreme in naprav v dolgoročnih sredstvih

((013 + 014)/002)

Opombi: Številke v formulah pomenijo ustrezno šifro AOP. * Pri izračunu povprečne vrednosti sredstev in kapitala se upošteva podatek o vrednosti sredstev/kapitala ob koncu tekočega in ob koncu preteklega leta za družbe, ki so poslovale v tekočem letu.